

Immigratie- en Naturalisatiedienst
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Uganda: Positie van LHBT'ers

Update van en aanvulling op de themarapportage februari 2011

Colofon

Titel	Uganda: De positie van LHBT'ers Update van en aanvulling op de themarapportage februari 2011
Auteur	Ministerie van Justitie en Veiligheid Immigratie en Naturalisatiedienst Directie Dienstverlening Afdeling Expertise Team Onderzoek en Expertise Land en Taal (TOELT) Turfmarkt 147 2511 DP Den Haag Postbus 16275 2500 BG Den Haag ocilainf@ind.nl

Inhoud

Colofon—3

Inleiding—5

Abstract—5

Doel—5

1 Juridisch kader—8

1.1 Verbod op homoseksuele handelingen—8

1.2 Recht op huwelijk of geregistreerd partnerschap voor mensen van gelijk geslacht—9

1.3 Overige wetten—10

1.3.1 De Grondwet—11

1.3.2 The Human Rights Enforcement Act 2019—13

1.3.3 Internationale verdragen—13

1.4 The Uganda Human Rights Commission—14

1.5 Debat over verdere criminalisering van homoseksualiteit—14

2 Toepassing van de Strafwet (arrestatie, vervolging en detentie) met betrekking tot LHBT'ers—18

3 Houding overheid(sinstellingen)—31

3.1 Houding van de overheid—31

3.1.1 Acties vanuit de overheid ten voordele van LHBT'ers—31

3.1.2 Acties vanuit de overheid ten nadele van LHBTI'ers—33

3.1.3 Acties vanuit de overheid ten nadele van LHBTI-organisaties—37

4 Behandeling door de maatschappij—41

4.1 Publieke opinie—41

4.2 Rol van religie/religieuze leiders—43

4.3 Rol van de pers—47

4.4 Rol van de politiek/politieke leiders—51

4.5 Behandeling door familie en medeburgers—55

4.6 Behandeling van mensen met hiv/aids—65

4.7 Behandeling van interseksuelen—66

5 Belangenorganisaties—68

5.1 LHBTI-Organisaties in Uganda—70

6 Lijst van gebruikte bronnen—75

Inleiding

Abstract

This report describes the position of LGBT+ people in Ugandan. It is an update of a previous report written in 2011.

In the first chapter the legal situation, the penal code, other laws that are used against LGBT+ people, possible protection by laws, international treaties or institutions like the Ugandan Human Rights Commission are discussed. The chapter also describes the still ongoing discussion about the introduction of a special Anti-Homosexuality Act (AHA) in Uganda.

The second chapter covers the application of the penal code articles dealing with homosexuality and the interpretation and utilization of these laws by police, the judiciary and other state actors. The fear of the penal code and AHA and possible protection of LGBT+ people by Uganda's justice system are also described.

Chapter three deals with the actions of state actors, other than possible arrests and convictions discussed before. It describes actions of state actors in favour and against LGBT+ people, the political climate in Uganda about LGBT+ people and state actions against LGBT organizations.

Chapter four describes the treatment of LGBT+ people by fellow citizens. It discusses public opinion, the role of religion, the role of the press and actions of fellow citizens against LGBT+ people.

The fifth chapter describes LGBT+ organizations in Uganda.

Doel

TOELT heeft dit rapport opgesteld met het doel informatie te verschaffen over de positie van LHBT'ers in Uganda. De informatie in dit rapport kan worden gebruikt bij het voorbereiden en beoordelen van gehoren van asielzoekers die afkomstig zijn uit Uganda en stellen LHBT'er te zijn. Dit rapport gaat in de praktijk met name in op de positie van homoseksuelen (zowel homo's als lesbiennes). Voor zover daarover iets bekend is, wordt ook enige aandacht besteed aan andere seksuele en genderminderheden zoals bijvoorbeeld biseksuelen, transseksuelen, interseksuelen, queers en travestieten. Specifieke informatie daarover is vaak maar beperkt te vinden en daarom is daarover ook beperkt gerapporteerd. Bovendien stellen veel asielzoekers zelf dat zij homoseksueel zijn en daarom is dat voor de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) ook de relevantste groep. Omdat LHBT tegenwoordig ook in de meeste bronnen de meest gebruikte term is, is in deze rapportage ook voor deze term in de titel gekozen.

Terminologie

Met de term 'homoseksuelen' worden in dit rapport zowel mannen als vrouwen bedoeld, tenzij dit in de tekst nadrukkelijk anders is vermeld.

Verder is in het gebruik van termen, zoveel als mogelijk is, de terminologie van de bron overgenomen. Als de geciteerde bron spreekt over LHBT wordt dus LHBT gebruikt, als de bron LHBTI(Q)¹ noemt wordt LGBTI(Q) gebruikt, als de bron spreekt

¹ Lesbian, Bisexual, Transexual, Intersexual and Queer or Questioning.

van MSM² dan wordt MSM gebruikt, enzovoort. Als in de bron gesproken wordt over de Engelse term 'gay' dan wordt in dit rapport de Nederlandse term homoseksueel of homo gebruikt. Omdat in Uganda voor iedereen die niet heteroseksueel is of niet gender-conform de lokale term '*kuchu*' wordt gebruikt, wordt deze term gebruikt als de bronnen dat ook doen.

Het is verder van belang dat de lezer zich realiseert dat verschillende begrippen niet in iedere cultuur dezelfde betekenis hebben. Het is echter praktisch onmogelijk om dat iedere keer exact te omschrijven, ook omdat het zelfs per streek, subcultuur of zelfs per individu en levensfase of veranderende opvatting kan verschillen wat onder een bepaald begrip precies verstaan wordt. Volstaan wordt hier daarom met de opmerking dat een bepaald Nederlands begrip (zoals bijvoorbeeld homoseksueel) in een andere context mogelijk een (deels) andere betekenis kan hebben. Zo kan de term homoseksueel in een bepaald land automatisch geassocieerd worden met de passieve rol tijdens seks of met vrouwelijke gedragingen terwijl dat elders niet automatisch het geval hoeft te zijn.

Individuele factoren

De in dit rapport verzamelde informatie over de positie van *kuchus* (LHBTI+'ers) in Uganda heeft uiteraard een algemeen karakter. Het is echter van belang om zich te realiseren dat de positie van een individu behorend tot een seksuele of genderminderheid ook in hoge mate beïnvloed wordt door individuele factoren zoals de sekse van iemand, de sociaaleconomische status (rijken hebben over het algemeen meer mogelijkheden dan armen), de geografie (stadsbewoners hebben vaak meer mogelijkheden om individuele keuzes te maken dan mensen op het platteland), het sociale netwerk waarin iemand functioneert, het aanwezig zijn of juist het ontbreken van ondersteuning door de familie en de mate waarin iemand zich conformeert aan standaarden die gelden voor uiterlijk, gedrag en sekserol. De algemene informatie over de positie van *kuchus* in dit rapport moet daarom altijd worden beoordeeld tegen de achtergrond van deze individuele factoren.

Indeling van dit rapport

Dit rapport bestaat buiten deze inleiding uit vijf inhoudelijke hoofdstukken. In hoofdstuk één wordt ingegaan op het juridisch kader, waaronder de strafwetten en het debat over verdergaande criminalisering. In hoofdstuk twee wordt ingegaan op de toepassing van de wet, waaronder de Strafwet, maar ook andere wetten die tegen LHBT'ers worden ingezet. Ook wordt ingegaan op de mogelijk beschermende werking van jurisprudentie en de rechterlijke macht. In hoofdstuk drie wordt ingegaan op de bejegening door de overheid (anders dan de in 3.1 al behandelde arrestaties en detenties) en het politieke klimaat ten aanzien van LHBT'ers in het algemeen. In hoofdstuk vier komt de bejegening door medeburgers aan de orde en wordt ingegaan op de publieke opinie, de rol van religie, mensenrechtenschendingen door medeburgers en wordt (kort) de bejegening van mensen met hiv/aids en interseksuelen³ besproken. In hoofdstuk vijf wordt ingegaan op de belangenorganisaties van LHBT'ers. Hoofdstuk zes is een overzicht van gebruikte bronnen.⁴

² Men who have Sex with Men.

³ Mensen met zowel mannelijke als vrouwelijke of onduidelijke geslachtskenmerken

⁴ Voor dit rapport is ook Factiva geraadpleegd. Dan is niet altijd een internetlink toegevoegd, maar is volstaan met de bron.

Disclaimer

Dit rapport is geschreven aan de hand van de EASO-richtlijnen voor het verwerken van feitelijke landeninformatie.⁵ Het is samengesteld op basis van zorgvuldig geselecteerde bronnen. Elke bron is vermeld middels een referentie.⁶ Alle geleverde informatie is met uiterste zorg onderzocht, geëvalueerd en verwerkt binnen een beperkte tijdsspanne.

TOELT pretendeert niet dat dit document volledig is. Evenmin geeft het rapport uitsluitend in het kader van een aanvraag om een verblijfsvergunning asiel. Termen als 'vluchteling', 'risico' en vergelijkbare begrippen die (ook) een vreemdelingrechtelijk relevante betekenis hebben worden in dit rapport in algemene zin gebruikt. De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) of een van de personen of afdelingen die onder verantwoordelijkheid van de IND functioneren, zijn niet verantwoordelijk voor eventueel gebruik door derden van de informatie uit dit rapport.

Indien bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet in dit rapport worden genoemd, betekent dit niet dat de gebeurtenis niet heeft plaatsgevonden of dat de persoon of organisatie niet bestaat, alleen dat TOELT deze niet in openbare bronnen heeft teruggevonden. Bij twijfel over bronnen, brongebruik of inhoud, kunt u contact opnemen met TOELT.

De onderzoekwerkzaamheden voor dit rapport zijn afgesloten in begin februari 2021. Daarna verschenen informatie is niet verwerkt.

Commentaar door externe(n)

Het concept van dit rapport is door een collega van onze Belgische zusterdienst Cedoca van commentaar voorzien. Dat commentaar is verwerkt. Dit betekent echter niet noodzakelijkerwijs dat Cedoca de inhoud van het rapport onderschrijft. Het rapport is onder verantwoordelijkheid van de IND uitgebracht.

Spelling

In dit rapport wordt gebruikt gemaakt van de meest gebruikte spelling van namen van plaatsen en personen. Soms zijn alternatieve namen tussen haakjes opgenomen om het digitale zoeken ernaar te vergemakkelijken. Bij twijfel over gebruik van namen en spelling kan altijd contact worden opgenomen met TOELT.

⁵ EASO Country of Origin Information (COI) Report Methodology (June 2019), https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2019_EASO_COI_Report_Methodology.pdf

⁶ De voetnoten bevatten beknopte verwijzingen. Volledige titelbeschrijvingen met internetadressen zijn te vinden in de lijst van geraadpleegde bronnen aan het einde van de tekst.

1 Juridisch kader

1.1 Verbod op homoseksuele handelingen

Het is in Uganda formeel, volgens het geldend Wetboek van strafrecht, niet verboden om homoseksueel te zijn. In Uganda werd en wordt nog wel eens iets anders beweerd en er werd en wordt in de praktijk ook regelmatig anders gehandeld (zie onder meer paragraaf 3.1). De Ugandese Hoge Raad heeft zich er in 2010 zeer duidelijk over uitgesproken.⁷

Homoseksuele handelingen (omschreven als *carnal knowledge against the order of nature, unnatural offences, acts of gross indecency*) zijn in Uganda wel verboden. In een uitspraak in 2014 heeft de Hoge Raad een zeer ruime uitleg gegeven aan het strafrechtelijke verbod op homoseksuele handelingen. Op grond van deze uitspraak is het geoorloofd voor de regering om werkzaamheden van LHBT-organisaties of bijeenkomsten te verbieden omdat zij er uiteindelijk op gericht zouden zijn criminele handelingen te laten plaatsvinden.⁸

De strafbaarheid van homoseksuele handelingen dateert uit de Engelse koloniale tijd (in de 19^e eeuw). Bepaalde, op homoseksuele handelingen betrekking hebbende, formuleringen uit de toenmalige Engelse wetgeving zijn, net als in veel andere voormalig Engelse kolonies, in 1950 overgenomen in de Ugandese strafwet (*Penal Code Act*, 15 juni 1950). Het begrip homoseksualiteit wordt daarin op zich niet genoemd. De Ugandese Strafwet spreekt in een hoofdstuk over '*Offences against morality*' in artikel 145 over '*unnatural offences*' waaronder '*carnal knowledge against the order of nature*'. Een andere term die gebruikt wordt is '*acts of gross indecency*'. De strafmaat is maximaal een levenslange gevangenisstraf.⁹

Enkele artikelen uit de Ugandese strafwet uit 1950 die betrekking hebben op homoseksuele handelingen zijn in de loop der jaren per amendement aangepast. Zo is de maximale gevangenisstraf voor het bovengenoemde '*carnal knowledge against the order of nature*' in 1990 verhoogd tot levenslang. In 2000 is de strafwet onder de '*Penal Code Amendment (Gender References) Act 2000*' zodanig gewijzigd dat de oorspronkelijke verwijzingen naar '*any male*' vervangen zijn door '*any person*', waardoor duidelijker werd dat ook seksuele handelingen tussen vrouwen in Uganda nadrukkelijk verboden zijn.¹⁰

Buiten het genoemde artikel 145 hebben ook enkele andere artikelen van de strafwet betrekking op homoseksuele handelingen.

Artikel 146 spreekt over 'poging tot onnatuurlijke overtredingen' als genoemd in artikel 145 als zware misdaad die wordt bestraft met een gevangenisstraf van maximaal zeven jaar.

Artikel 147 spreekt over 'onfatsoenlijk contact' met een jongen onder de 18 als 'zware misdaad' die kan worden bestraft met een gevangenisstraf van maximaal 14 jaar, met of zonder lijfstraffen.

⁷ The High Court of Uganda, *Miscellaneous Cause No. 163 of 2010, Ruling*, 30 december 2010

⁸ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity, 2018: Increasing protections and reducing state violations*, oktober 2018

⁹ Uganda, *Penal Code Act 1950*, Chapter 145 Unnatural Offences, article 145,146,147 en 148

¹⁰ Idem

Artikel 148 spreekt over 'onfatsoenlijke handelingen' publiekelijk of privé begaan of het betrekken van iemand daarbij en noemt daarvoor een maximale bestraffing van zeven jaar.¹¹

Vaak worden er ook andere wetsartikelen tegen LHBTI'ers ingezet. Het gaat dan onder meer om *indecent practices, common nuisance, being idle and disorderly, being rogue and vagabond* en om *personation* (het jezelf voordoen als iemand anders).¹² Met name transgenders worden regelmatig beschuldigd van *personation* (zie hiervoor ook paragraaf 2.1. Toepassing van de wet).¹³

Op 20 december 2013 is in Uganda bovendien een wet aangenomen door het Ugandese parlement (de *Anti-Homosexuality Act 2014* of *AHA*) die homoseksualiteit als zodanig wel strafbaar stelde. Daarbuiten werden nog veel meer feiten strafbaar gesteld. Het gaan dan om zaken zoals het niet aangeven van homoseksuelen binnen 24 uur na 'ontdekking',¹⁴ het verhuren van ruimtes aan homoseksuelen, het zakendoen met homoseksuelen en het promoten van homoseksualiteit. De wet had dus ook mogelijke gevolgen voor iedereen die met homoseksuelen te maken zou kunnen krijgen.¹⁵

De wet had als nadrukkelijk hoofddoel dat het homoseksueel zijn zou worden gecriminaliseerd.¹⁶ Deze wet is, na ondertekening door de president op 24 februari 2014, op 10 maart 2014¹⁷ ook formeel in werking getreden.¹⁸ De AHA is vervolgens echter op 1 augustus 2014 door het Constitutioneel Hof van Uganda ongeldig verklaard. Dat was overigens niet om inhoudelijke, maar vanwege procedurele redenen. Er waren onder meer onvoldoende parlementsleden aanwezig op het moment van aanneming van de wet en de wet was bij acclamatie aangenomen verklaard door de parlementsvoorzitster, zelf een groot voorstandster van de wet, zonder dat erover gestemd was, zoals volgens het Constitutioneel Hof bij een zo vergaande wet wel had moeten.¹⁹ De AHA is daarna niet meer opnieuw in stemming gebracht.

Formeel is homoseksualiteit op zich dus van 10 maart 2014 tot 1 augustus 2014 strafbaar geweest (maar per 1 augustus 2014 is die strafbaarheid dus ongeldig verklaard).²⁰

1.2 **Recht op huwelijk of geregistreerd partnerschap voor mensen van gelijk geslacht**

Sinds 29 september 2005 is, door middel van een amendement, een artikel (*Clause 2a of Section 31*) opgenomen in de Ugandese grondwet dat een huwelijk tussen

¹¹ Uganda, *Penal Code Act 1950*, Chapter 145 Unnatural Offences, article 145,146,147 en 148

¹² Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016; All Africa, *Report Exposes Misuse of Common Nuisance Law to Harass Members of the LGBTQ Community in Uganda*, 17 november 2020

¹³ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

¹⁴ Stella Nyanzi, *Dismantling reified African culture through localised sexualities in Uganda*, Culture, Health & Sexuality: An African Journal for Research, Intervention and Care, p. 952-967, 14 juni 2013

¹⁵ Melissa Minor Peters, *Kuchus in the Balance: Queer Lives under Uganda's Anti-Homosexuality Bill*, juni 2014

¹⁶ Kristen Cheney, *Locating Neocolonialism, 'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, African Studies Reviews, Volume 55, Issue 2 september 2012, pp. 77-95

¹⁷ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

¹⁸ The Parliament of Uganda, *Anti-Homosexuality Act 2014*, 2014

¹⁹ The Guardian, *Uganda anti-gay law declared 'null and void' by constitutional court*, 1 augustus 2014

²⁰ The Guardian, *Uganda anti-gay law declared 'null and void' by constitutional court*, 1 augustus 2014; The Parliament of Uganda, *Anti-Homosexuality Act 2014*, 2014

mensen van gelijk geslacht nadrukkelijk verbiedt (*'Marriage between persons of the same sex is prohibited'*).²¹

1.3 Overige wetten

De Ugandese *Media Council* is onder sectie 8 van de *Press and Journalist Act 1995* gerechtigd om media-uitingen te censureren waarin een naar hun mening te positief beeld van homoseksualiteit wordt geschetst en die als promotie van homoseksualiteit kunnen worden beoordeeld. Zo werd in 2017 een Nederlandse film uit 2010 (*The Diners Club*) verboden omdat deze homoseksualiteit zou verheerlijken.²²

In 2017 stelde de Ugandese overheid een zogenaamd *Pornography Control Committee* in. Formeel is het doel van de organisatie om de verspreiding van pornografie tegen te gaan. Mensenrechtenorganisaties vreesden echter dat het de Ugandese overheid een nieuw instrument in handen geeft om met name activiteiten van LHBT'ers te bestrijden.²³ De Ugandese overheid had ook zelf aangegeven dat dit comité bij zou kunnen dragen om LHBT'ers te 'traceren'.²⁴

De Ugandese Kinderwet gaat in principe uit van het belang van het kind.²⁵ Het komt in Uganda voor dat het door een ex-partner, door familieleden of door anderen (waaronder ook mensen uit de rechterlijke macht in Uganda) niet in het belang van het kind wordt gevonden om door een homoseksuele vader of moeder te worden opgevoed. Het komt dan ook regelmatig voor dat ouders, waarvan bekend is dat ze homoseksueel zijn, de zeggenschap over hun kind verliezen en uit de ouderlijke macht worden gezet.²⁶ Voor voorbeelden wordt verwezen naar paragraaf 3.5.

De Ugandese overheid beschikt over formele en informele middelen om organisaties die opkomen voor de belangen van LHBT'ers te dwarsbomen, bijvoorbeeld door hun activiteiten te verstoren, door de organisaties niet te registreren, of niet formeel te erkennen als ngo. Ook komt het voor dat deelnemers van bijeenkomsten (al dan niet tijdelijk) worden gearresteerd.²⁷

De *Non-Governmental Organizations Act* uit 2016 (en eerdere versies hadden enige gelijklopende artikelen) stelt dat een ngo niet geregistreerd wordt als de doelstellingen van de organisatie in strijd zijn met de wetten van Uganda *'where the objectives of the organisation as specified in its constitution are in contravention of the laws of Uganda'*.²⁸ De wet spreekt verder nadrukkelijk over *'special obligations'* die ngo's hebben om niets te doen wat tegen de veiligheid, de wetten en belangen van Uganda of tegen de waardigheid van Ugandezen ingaat. Het zijn deze formuleringen die zodanig ruim kunnen worden uitgelegd dat registratie van LHBT-

²¹ Human Rights Watch, *Uganda: State Homophobia threatens health and human rights*, 22 augustus 2007; *Constitution of the Republic of Uganda*, Amended by the Constitution (Amendment) Act, Act 11/2005 and the Constitution (Amendment) (No.2) Act, 21/2005, 2005.

²² ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

²³ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

²⁴ Sexual Minorities Uganda, *Uganda's 'Pornography Control Committee' To Get Away With Tracking LGBT People*, 28 augustus 2017

²⁵ Uganda, *The Childrens Act 1997*

²⁶ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), Rainbow Health Foundation (RHF), Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

²⁷ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

²⁸ Uganda, *Non-Governmental Organisations Act 2016*, 2016

organisaties kan worden geweigerd door de overheid of de overheid kan op grond hiervan activiteiten van deze organisaties verbieden.²⁹

Voorbeelden van acties van de Ugandese overheid gericht tegen organisaties waarvan de overheid meent dat zij homoseksualiteit promoten worden beschreven in paragraaf 2.1.3.

1.3.1 De Grondwet

Zoals in paragraaf 2.5 al vermeldt, verbiedt de Ugandese Grondwet expliciet een huwelijk tussen mensen van gelijk geslacht. De Ugandese Grondwet bevat echter ook verschillende anti-discriminatiebepalingen waar in de loop van de tijd ook LHBT'ers geprobeerd hebben een beroep op te doen. Soms boekten ze daarbij ook enig succes.

LHBTI-activiste Victor Juliette Mukasa spande in 2006 een rechtszaak aan tegen de inval in haar huis en de arrestatie en tijdelijke detentie van haar vriendin Yvonne Oyoo in 2005. In 2008 werden zij door de rechter in het gelijk gesteld en ontvingen zij een schadevergoeding.³⁰

In de hierboven genoemde uitspraak van 22 december 2008, bepaalde het Ugandese Hooggerechtshof heel nadrukkelijk dat de artikelen 23, 24, en 27 van de Grondwet gelden voor alle Ugandezen, ongeacht hun seksuele oriëntatie, genderidentiteit of genderexpressie. Artikel 23 luidt '*No person shall be deprived of personal liberty.*' Artikel 24 luidt '*No person shall be subjected to any form of torture, cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.*' Article 27 luidt '*No person shall be subjected to: (a) unlawful search of the person, home or other property of that person; or (b) unlawful entry by others of the premises of that person or property. No person shall be subjected to interference with the privacy of that person's home, correspondence, communication or other property.*'³¹

In een uitspraak van 30 december 2010 (Ruling No.163, bekendgemaakt op 03 januari 2011)³² bepaalde het Ugandese Hooggerechtshof dat een publicatie in de Ugandese tabloid *Rolling Stone*, met daarin namen van veronderstelde homoseksuelen en oproepen tot geweld, een bedreiging was van fundamentele rechten en vrijheden, een aanval op de menselijke waardigheid en een schending van het grondrecht op privacy. De drie leden van de LHBTI-koepelorganisatie *Sexual Minorities in Uganda* (SMUG), die de rechtszaak hadden aangespannen, kregen elk de door hen geëiste schadevergoeding van 1,5 miljoen Ugandese shilling en een vergoeding van de gemaakte kosten toegewezen.³³

In zijn uitspraak in de zaak *Kasha Jacqueline Nabagesera, Frank Mugisha, Julian Onziema and Geoffrey Ogwaro v Hon Simon Lokodo and Attorney General*³⁴, uit juni 2014, (een zaak aangespannen door LHBT-activisten tegen Simon Lokodo) ging rechter Musota echter eigenlijk deels tegen eerdere uitspraken van het Hooggerechtshof in, door *Minister of Ethics and Integrity* Simon Lokodo gelijk te

²⁹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

³⁰ Nairobi TV/ BBC, *Ugandan court awards damages to lesbian couple in landmark ruling*, 22-12-2008; SMUG, *Uganda: Mukasa and Another v Attorney-General (2008) AHRLR 248 (UgHC 2008)*, 2008

³¹ HIVOS, *Victory for LGBTs in Uganda court case*, 22 december 2008

³² ICJ, International Commission of Jurists, *Kasha Nabagesera & Others v The Rollingstone and Giles Muhame*, 2010

³³ Amnesty International, *Uganda rights group hail landmark LGBT ruling*, 04-01-2011; The High Court of Uganda, *Miscellaneous Cause No. 163 of 2010, Ruling*, 30 december 2010

³⁴ Global Freedom of Expression, *Frank Mugisha & Others v AG & Fr. Simon Lokodo*, 2015

geven in zijn redenering dat LHBT-workshops of -organisaties erop gericht waren om uiteindelijk in Uganda verboden (homoseksuele) handelingen te promoten en daarom zelf ook verboden mochten worden. Simon Lokodo zag zich door de uitspraak ook gesterkt in zijn overtuiging en heeft daarna ook steeds meer activiteiten van LHBTI-organisaties verboden. Voor de LHBTI-gemeenschap was de uitspraak een enorme stap terug omdat deze er eigenlijk op neerkwam dat alle activiteiten ter promotie van de rechten van LHBTI'ers en iedere vorm van organisatie door hen als verboden kon worden beschouwd.³⁵ De LHBTI'ers gingen in beroep maar de zaak was in maart 2020 nog niet in behandeling genomen.³⁶

Op 10 november 2016 bepaalde het Constitutionele Hof (in de zaak *Adrian Jjuuko v Attorney General*)³⁷ dat een bepaald onderdeel van de *Equal Opportunities Commission Act* in strijd met de Grondwet was. Dit onderdeel van de genoemde wet stond de *Equal Opportunies Commission* namelijk niet toe om onderzoek te doen naar '*any matter involving behaviour which is considered to be immoral and socially harmful, or unacceptable by the majority of the cultural and social communities in Uganda.*' Het Hof oordeelde dat deze bepaling in strijd was met het recht op een eerlijk proces en in strijd met de rechten van minderheden. Ook oordeelde het Hof dat het Ugandese parlement geen aparte onderklasse van mensen (door het Hof aangeduid als '*social misfits who are referred to as immoral, harmful and unacceptable*') mocht creëren. Discriminatie van een hele categorie mensen bij wet is niet toegestaan.³⁸

In 2017 meldden verschillende samenwerkende LHBT-organisaties dat, ondanks de uitspraak van het Constitutioneel Hof, de Ugandese politie, verschillende andere staatsorganen, een groot deel van het algemene publiek en in het bijzonder *Minister of Ethics and Integrity*, Simon Lokodo de Strafwet consequent zo bleven uitleggen dat alleen al homoseksueel zijn, of werken voor een LHBT-organisatie als een criminele handeling werd beschouwd.³⁹

In 2018 meldden voornoemde samenwerkende LHBT-organisaties, na jaren lobbyen en het verzorgen van cursussen voor politiefunctionarissen en het continu proberen de verhoudingen met de Ugandese politie te verbeteren, een aanzienlijke verbetering in het optreden van de politie. De verbetering kwam erop neer dat in de periode waarover zij rapporteerden, mensen veel minder, louter vanwege het feit dat zij wellicht homoseksueel zouden zijn, gearresteerd werden. Wel meldden ze, nogmaals, dat dit niet gold voor het gedrag van sommige andere staatsfunctionarissen en -organen zoals de *Minister of Ethics and Integrity* en het Bureau van de minister-president.⁴⁰ In 2020 melden zij echter een dramatische verslechtering in de houding van de Ugandese politie en forse een toename in het aantal, louter op basis van hun veronderstelde homoseksualiteit, gearresteerde LHBT'ers.⁴¹

³⁵ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity, 2018: Increasing protections and reducing state violations*, oktober 2018

³⁶ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sqi 2019*, maart 2020

³⁷ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, 12-2017

³⁸ Mamba Online, *Major LGBT rights court victory in Uganda*, 12 november 2016

³⁹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

⁴⁰ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity, 2018: Increasing protections and reducing state violations*, oktober 2018

⁴¹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sqi 2019*, maart 2020

1.3.2 *The Human Rights Enforcement Act 2019*

In 2019 werd in Uganda een nieuwe mensenrechtenwet geïntroduceerd (*The Human Rights Enforcement Act 2019*) die op 15 november 2019 in de Staatscourant werd gepubliceerd. De nieuwe wet kent vele nieuwe mogelijkheden om mensenrechten te beschermen, ook tegen schendingen begaan door vertegenwoordigers van de staat in functie. De nieuwe wet biedt in potentie ook LHBT'ers meer juridische mogelijkheden om tegen schendingen van hun mensenrechten in te gaan. Samenwerkende LHBT-organisaties zijn in principe positief over de mogelijkheden die de nieuwe wet biedt, al zal de mogelijk beschermende werking ervan nog in de praktijk moeten blijken.⁴²

1.3.3 *Internationale verdragen*

In VN-verband stemt Uganda vooral tegen rapportages over of resoluties gericht op onderzoek naar of erkenning van LHBT-rechten dan wel blokkeert deze. In 2011 stemde Uganda (het land was van 2010 tot en met 2013 lid van de VN-Mensenrechtenraad)⁴³ tegen het aannemen van resolutie 17/19, de eerste SOGI-resolutie⁴⁴ van de VN Mensenrechtenraad (*United Nations Office of the High Commissioner of Human Rights*, OHCHR). Het betrof een verzoek om een rapport te schrijven over SOGI.

In oktober 2011 ontving Uganda 19 verschillende aanbevelingen van de VN in het kader van de UPR (*Universal Periodic Review*) om te komen tot verbetering van de positie van LHBT'ers. Uganda accepteerde echter maar drie van de aanbevelingen, allen hadden ze betrekking op het vervolgen van mensen die geweld hadden gebruikt tegen LHBT'ers. Voorstellen op gebieden als bestaande of nieuwe wetgeving werden door Uganda niet geaccepteerd. Bij de tweede UPR ontving Uganda in november 2016 in een conceptversie 18 aanbevelingen op het gebied van seksuele oriëntatie met concrete maatregelen om de discriminatie van LHBT'ers tegen te gaan. Ook werd aanbevolen vrijwillige seks tussen volwassen personen volledig te decriminaliseren. De Ugandese regering reageerde voordat het tot een eindversie van het rapport kwam: '*All Ugandans were treated equally, without discrimination. Lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex persons who were discriminated against in accessing services or in the enjoyment of certain rights could petition the Commission for redress.*' De Ugandese regering gaf verder formeel aan geen van de aanbevelingen over SOGIESC⁴⁵-onderwerpen te zullen overwegen.⁴⁶

Tijdens een sessie van het Derde Comité van de algemene vergadering van de VN eind november 2016 stemde Uganda voor een Afrikaans mondeling amendement om de instelling van een IE (*International Expert*) over SOGI, waartoe in juni 2016 besloten was, te blokkeren.⁴⁷

⁴² Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019*, maart 2020

⁴³ Er zijn 47 landen lid van de VN-Mensenrechtenraad. Deze worden gekozen door de Algemene Vergadering van de VN. Er is een geografische verdeelsleutel voor de samenstelling. Vanuit Afrika zijn 13 staten lid. OHCHR, *Human Rights Council*

⁴⁴ SOGI staat voor *Sexual Orientation and Gender Identity*.

⁴⁵ SOGIESC staat voor *Sexual Orientation, Gender Identity, Gender Expression, Sex Characteristics*.

⁴⁶ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

⁴⁷ United Nations, *Intense Debate, Close Voting as Gender Identity, Sexual Orientation, Digital-age Privacy Take Centre Stage in Third Committee*, november 2016

In oktober 2018 werd op initiatief van de voorzitter van het Ugandese parlement, Rebecca Kadaga, tijdens een vergadering van de *Inter Parliamentary Union* (IPU, een wereldwijde organisatie van nationale parlementen)⁴⁸, door een meerderheid van de deelnemende landen, besloten dat er binnen de IPU niet over LHBTI-rechten gesproken zal worden.⁴⁹

1.4 The Uganda Human Rights Commission

Uganda kent sinds 1995 een nationale mensenrechtencommissie, de *Uganda Human Rights Commission* (UHRC, website <https://www.uhrc.ug/>). Dit instituut houdt zich bezig met veel voorkomende mensenrechtenschendingen in Uganda. In dit kader kunnen in principe ook LHBTI-rechten aan bod komen. In de praktijk behandelt de UHRC ook daadwerkelijk LHBTI-onderwerpen, maar gebeurt dit slechts incidenteel. Dit blijkt onder meer uit de rapportages van het instituut.⁵⁰

Uit een internationaal onderzoek naar de invloed van nationale mensenrechten- en ombudsorganisaties op LHBTI-rechten uit 2014 kwam naar voren dat de UHRC in de tijd van de discussie over de invoering van de AHA een sterke oppositie had gevoerd tegen de invoering van de wet. De UHRC wees in haar landelijke rapporten onder meer op de schendingen van internationale verdragen die invoering van de AHA zou betekenen. Ook wees de organisatie erop dat ondoordachte wetten, zoals de AHA en ook de *Anti-Pornography-Act*, zouden kunnen leiden tot maatschappelijk geweld tegen LHBTI'ers en vrouwen doordat zij door bepaalde maatschappelijke actoren als rechtvaardiging zouden kunnen worden ervaren. De organisatie riep de overheid, de pers en het maatschappelijk middenveld op zich te realiseren dat bepaalde negatieve uitingen tot maatschappelijk geweld tegen minderheden kunnen leiden en dat het ook daarom belangrijk was zich niet extreem uit te laten over bepaalde minderheidsgroepen. De UHRC pleitte ook voor het afschaffen van de strafbaarstelling van alle vrijwillige seksuele contacten, dus ook die tussen mensen van gelijk geslacht.⁵¹

1.5 Debat over verdere criminalisering van homoseksualiteit

Zoals in paragraaf 1.1 al vermeld, is er in Uganda eerder sprake geweest van veel verdergaande criminalisering van homoseksualiteit dan alleen de al strafbaar zijnde homoseksuele handelingen.

Op 14 oktober 2009 diende het Ugandese parlementslid David Bahati een initiatiefwetsvoorstel in (*Uganda Anti-Homosexuality Bill*, later omgedoopt tot *Anti-Homosexuality Act*) om homoseksualiteit expliciet in de wet te noemen en nog strenger te bestraffen.⁵² Onderdelen van de voorgestelde wet waren onder meer het invoeren van de doodstraf voor homoseksuele handelingen voor bepaalde categorieën,⁵³ het bestraffen van Ugandezen voor activiteiten in het buitenland begaan, het bestraffen van organisaties die zich schuldig zouden maken aan het promoten van homoseksualiteit en de verplichting om waargenomen homoseksuele handelingen binnen 24 uur bij de overheid aan te geven.⁵⁴

⁴⁸ International Parliamentary Union

⁴⁹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sozi. augustus 2019*

⁵⁰ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

⁵¹ Evie Brown, *LGBTI rights in national human rights institutions*, 21 maart 2014

⁵² David Bahati, *Memorandum on the Anti-Homosexuality Bill*, 2009

⁵³ Al eerder veroordeelden, hiv-positieven en personen die seksuele handelingen met iemand van hetzelfde geslacht jonger dan 18 hadden verricht.

⁵⁴ Human Rights Watch, *Uganda: promptly investigate killing of prominent LGBT activist*, 27 februari 2011

De wet zorgde voor veel ophef en beroering onder voor- en tegenstanders zowel in Uganda als daarbuiten. Zo werd op 22 december 2009 in de hoofdstad Kampala een grote demonstratie gehouden voor spoedige invoering van de wet.⁵⁵ Ook veel religieuze leiders en organisaties spraken zich uit voor een spoedige invoering van de wet (zie daarvoor ook paragraaf 4.2 De rol van religie). Twee miljoen Ugandezen tekenden een petitie voor het aannemen van de wet. De wet was volgens de ondertekenaars nodig om kinderen te beschermen tegen *homoseksuele roofdieren*.⁵⁶ Ook in de memorie van toelichting op de wet werd nadrukkelijk gesproken over het gevaar dat homoseksuelen kinderen zouden rekruteren en het toenemende verschijnsel dat zij zelfs probeerden kinderen op te voeden of voogd of adoptieouder te worden. De bescherming van kinderen vormde dan ook een belangrijke drijfveer van de wet, volgens de opstellers ervan.⁵⁷ Voorstanders spraken daarom dan ook bijna altijd van de noodzaak tot 'bescherming van de traditionele Afrikaanse familie'. Er werd echter geen definitie gegeven van de 'traditionele Afrikaanse familie'.⁵⁸

Aan de andere kant organiseerden ook tegenstanders van de wet zich. Verschillende (meer dan 50) maatschappelijke middengroepen vormden al in 2004 de *Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law* (www.uganda4rights.org, inmiddels opgeheven) en verenigden zich later vanuit mensenrechtenoogpunt tegen de beoogde wet.⁵⁹

Internationaal spraken veel landen en organisaties (waaronder de VN, de Europese Unie, de Verenigde Staten en ook het Vaticaan) zich uit tegen de beoogde wet.⁶⁰

Mensenrechtenorganisaties wezen erop dat alleen al het voorstellen van een wet met extreme bepalingen gericht tegen homoseksuelen heeft bijgedragen aan het ontstaan van een maatschappelijk klimaat waarin aanvallen op homoseksuelen en extreme oproepen in de pers daartoe als normaal en gerechtvaardigd kunnen worden gezien.⁶¹ De Ugandese LHBTI-belangenorganisatie SMUG sprak in 2010-2011 van het ontstaan van een klimaat van geweld door de demonisering van seksuele minderheden. De organisatie meldde een opvallende toename van geweld tegen homoseksuelen en het uitsluiten van homoseksuelen uit kerken en het verstoten uit families.⁶²

Op 20 december 2013 werd *De AHA*, een aangepaste versie van de oorspronkelijke Bahati-wet, aangenomen door het Ugandese parlement die homoseksualiteit als zodanig strafbaar stelde (en daarbuiten nog veel meer andere zaken zoals het helpen van homoseksuelen en het promoten van homoseksualiteit). De oorspronkelijk voorgestelde doodstraf op '*aggravated homosexuality*' was vervangen

⁵⁵ Deutsche Presse-Agentur, *Anti-gay picketers demonstrate in Ugandan capital*, 22-12-2009

⁵⁶ Amnesty International, *Rule by Law, Discriminatory Legislation and Legitimised Abuses in Uganda*, juni 2014

⁵⁷ Uganda Gazette, *Bills Supplement no. 13, The Anti-Homosexuality Bill 2009*, 25 september 2009.

⁵⁸ Uganda kent een zeer grote diversiteit aan huwelijken en familieverbanden. Er zijn bijvoorbeeld monogame huwelijken, polygame huwelijken, kind-huwelijken, eer-huwelijken (voorkomend uit verkrachtingen), er zijn zogenaamde leviraatshuwelijken en er zijn mensen die samenwonen zonder gehuwd te zijn. Hetzelfde geldt voor familiehuishoudens. Er zijn gezinnen onder leiding van een alleenstaande vrouw, er zijn kinderen die als hoofd van een gezin moeten optreden en allerlei varianten van het kerngezin maar ook veel uitgebreidere *extended family*-varianten komen in Uganda in zeer diverse vormen voor, waaronder grote eenheden vallend onder een zogenaamde '*Sugar Daddy*' of '*Sugar Mummie*': een rijk familielid waar een groot deel van de familie onder valt en van profiteert.

⁵⁹ Stella Nyanzi, *Dismantling reified African culture through localised homosexualities in Uganda*, Culture, Health & Sexuality: An African Journal for Research, Intervention and Care, p. 952-967, 14-06-2013

⁶⁰ Gay Rights Uganda, www.gayrightsuganda.org, laatst geraadpleegd op 10-02-2011

⁶¹ Andrew Kaggwa, *Gays and the church*, www.the-african.org, 02 maart 2011; Cape Times, *Africa's silent slaughter of gays and lesbians promoted by leaders and laws*, 06-12-2010

⁶² Behind the Mask, *No form of intimidation will stop fight for gay rights in Uganda - activists on Kato's death*, 27-01-2011, www.mask.org.za, laatst geraadpleegd op 14-02-2011; Mail & Guardian Online, *Gay Ugandans targeted after outing*, 29 oktober 2010

door een levenslange gevangenisstraf maar de meeste andere bepalingen uit de conceptwet van Bahati waren overeind gebleven. De AHA is, op 10 maart 2014⁶³ formeel in werking getreden.⁶⁴

President Museveni stelde in februari 2014 zelf voorstander te zijn van de wet en hem daarom ook te hebben ondertekend. Hij zei: *'In my role as a strategist and a responsible leader of our country, there is no debate regarding the promotion of homosexuality. That one I totally agree with everybody that anybody who is promoting homosexuality we must stop him ... this must be stopped by law and harshly. Secondly, I do not accept those who become homosexuals for mercenary reasons. Thirdly, I cannot accept exhibitionism [sic] of homosexual behaviour that must be stopped and stopped harshly.'*⁶⁵

President Museveni heeft later – mede onder internationale druk – verklaard het wetsvoorstel (dat hij zelf had ondertekend en waarna er uitbundige feestelijke ceremonies waren waaraan hij had deelgenomen)⁶⁶ in de toenmalige vorm eigenlijk niet te steunen.⁶⁷

De AHA is op 1 augustus 2014 door het Constitutioneel hof van Uganda ongeldig verklaard, niet om inhoudelijke maar wegens procedurele redenen (er waren onder meer onvoldoende parlementsleden aanwezig op het moment van aanneming van de wet, zie ook paragraaf 2.1).⁶⁸ De AHA is daarna niet meer opnieuw in stemming gebracht. Wel kondigde de landsadvocaat aan dat de wet mogelijk later, nadat de juiste procedures gevolgd zouden zijn, alsnog (weer) in werking zou kunnen gaan. Ook bleef er altijd tot op heden in het Ugandese parlement en daarbuiten discussie over de invoering van een andere, iets aangepaste, antihomowet.⁶⁹ Het Ugandese parlement sprak bijvoorbeeld over het invoeren van een aangepaste versie ervan, zoals bijvoorbeeld onder de naam *Prohibition of Promotion of Unnatural Sexual Practices Bill*.⁷⁰

In een rapport van verschillende samenwerkende LHBTI-organisaties uit 2015 werd erop gewezen dat de discussie over de wet sinds 2009, had bijgedragen aan een negatiever geworden klimaat waaronder toenemende mensenrechtenschendingen gericht tegen LHBTI'ers zowel door overheidsdiensten als medeburgers die zich gesterkt voelden om zelf in actie te komen tegen LHBTI'ers. De organisaties weten het toenemend aantal LHBTI'ers dat Uganda ontvluchtte aan het verslechterde klimaat als gevolg van de discussie over de AHA.⁷¹

⁶³ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

⁶⁴ The Parliament of Uganda, *Anti-Homosexuality Act 2014*, 2014

⁶⁵ Human Dignity Trust, *Uganda*

⁶⁶ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

⁶⁷ BBC, *Uganda president wary of gay bill*, 13-01-2010; BBC, *Uganda anti-gay law 'unnecessary'*, 8 januari 2010

⁶⁸ The Guardian, *Uganda anti-gay law declared 'null and void' by constitutional court*, 1 augustus 2014

⁶⁹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016; All Africa, *Attacks On LGBT+ Ugandans Seen Rising After Minister Proposes Death for Gay Sex*, 22 oktober 2019; Pink News, *Ugandan LGBT activists say hate crimes have surged since proposal of 'Kill the Gays' law*, 24 oktober 2019; Reuters, *Anti-gay rhetoric ramps up fear among LGBT+ Ugandans ahead of polls*, 06-01-2021

⁷⁰ Metro Weekly, *Uganda revives 'Kill the Gays' bill, adds punishments for 'promotion' of homosexuality. Controversial bill was thwarted five years ago, but the government wants to curb 'unnatural sex'*, 14 oktober 2019

⁷¹ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

Op 10 oktober 2019 kondigde Simon Lokodo, *the Minister for Ethics & Integrity* aan dat de AHA opnieuw in het parlement in stemming zou worden gebracht omdat er een halt moest worden toegeeroepen aan de alsmaar toenemende rekrutering onder de jeugd door homoseksuelen.⁷² Dit werd door anderen in de regering echter tegengesproken.⁷³ Andere parlementsleden van de Ugandese regeringspartij lieten weten bezig te zijn met de voorbereidingen voor een nieuw wetsvoorstel tegen homoseksualiteit, met daarin opnieuw invoering van de doodstraf voor homoseksuelen.⁷⁴ Lokodo kreeg in oktober 2019 steun van zijn voorganger in functie, James Nsaba Buturo, die zich net als zijn opvolger een sterk voorstander toonde van de invoering van een AHA.⁷⁵

Een paar dagen na de uitspraken van Lokodo en de ophef die erover was ontstaan, reageerde Ofwono Opondo P'Odel, *Executive Director of Uganda Media Centre* (het regeringsorgaan voor publieksinformatie), met de volgende tweet: '*Government hereby clarifies that it does not intend to introduce any new law with regards to the regulation of #LGBT activities in Uganda because the current provisions in the #PenalCode are sufficient.*' Dit standpunt werd bevestigd door de *Senior Press Secretary* van President Museveni, Don Wanyama, die meldde '*We have the penal code that already handles issues of unnatural sexual behaviour so there is no law coming up.*' Al deze ontwikkelingen volgden op, en waren gedeeltelijk een gevolg van, eerdere uitspraken van *Minister for Security*, generaal Elly Tumwine, die de oppositiebeweging *People Power, Our Power* had aangemerkt als een terroristische organisatie, *gelieerd aan LHGBT-organisaties*, die erop uit zou zijn om de bestaande orde omver te werpen.⁷⁶

⁷² Reuters, *Uganda plans bill imposing death penalty for gay sex*, 10 oktober 2019.

⁷³ Reuters, *Uganda denies plans to impose death penalty for gay sex amid global concern*, 14 oktober 2019.

⁷⁴ The Guardian, *Ugandan MPs press for death penalty for homosexual acts, Parliamentarians seek to resubmit bill to introduce capital sentences for gay sex*, 15-10-2019

⁷⁵ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019*, maart 2020.

⁷⁶ Human Dignity Trust, *Uganda*.

2 Toepassing van de Strafwet (arrestatie, vervolging en detentie) met betrekking tot LHBT'ers

Er zijn geen aanwijzingen dat er in Uganda sprake is van een grootschalig actief strafrechtelijk vervolgingsbeleid van seksuele minderheden door de overheid op basis van artikel 145-148 van het Wetboek van strafrecht. Incidenteel komt het tot rechtszaken. In veel gevallen leiden deze bij gebrek aan bewijs tot vrijspraak of komen mensen op borgtocht vrij. Het komt regelmatig voor dat LHBTI'ers worden gearresteerd of tijdelijk gedetineerd zonder aanklacht. Het is niet bekend hoeveel mensen het betreft, ook omdat lang niet alle gevallen bekend of geregistreerd worden.

In Uganda wordt de Strafwet, die formeel alleen homoseksuele handelingen verbiedt, in de praktijk echter ruim geïnterpreteerd, door politie en andere overheidsinstanties. Ook als er helemaal geen sprake is van seksuele handelingen kunnen LHBT'ers of LHBT-activisten gearresteerd worden.⁷⁷

Bewijzen dat seksuele handelingen in de praktijk hebben plaatsgehad is moeilijk. Het vindt immers bijna altijd plaats in een privé-omgeving. Als er sprake is van seks met wederzijdse instemming is het lastig te bepalen wie dader of slachtoffer is. De veronderstelde bewijsmethoden zoals anaal onderzoek of heimelijke video-opnames zijn vaak problematisch gezien vanuit mensenrechten perspectief, hoewel ze in de Ugandese rechtspraak toch wel worden toegepast.⁷⁸ Daarom worden er andere wetsartikelen tegen LHBTI'ers ingezet. Het gaat dan onder meer om '*indecent practices, common nuisance, being idle and disorderly, being rogue and vagabond*' en '*personation*'.⁷⁹ Met name transgenders worden ook regelmatig beschuldigd van '*personation*'.⁸⁰

In deze paragraaf worden hierna een aantal voorbeelden genoemd van de genoemde schendingen. Dit overzicht heeft niet de pretentie compleet te zijn, noch een indicatie te geven wat betreft de mate waarin deze zaken voorkomen of kwamen in een bepaald jaar. Het is slechts bedoeld als illustratie en concretisering van het algemene hierboven gestelde.

Op een persconferentie van LHBTI-koepelorganisatie SMUG in augustus 2007 toonde SMUG-activiste Brenda Kiza haar kunsttanden die ze had gekregen nadat ze haar eigen tanden zou zijn kwijtgeraakt door mishandeling door de politie.⁸¹

Amnesty International (AI) meldde in 2008 de mishandeling van transgenders door de politie, zowel bij hun arrestatie als tijdens detentie.⁸² Op 4 juni 2008 werden drie SMUG-activisten gearresteerd op een conferentie tegen hiv/aids. Volgens de overheid hadden zij zich ongeoorloofd toegang verschaft tot de conferentie. Op 6

⁷⁷ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

⁷⁸ IDS, Institute for Development Studies, *Evidence Report No. 44, The Implications of the Anti-Homosexuality Bill 2009 on Uganda's Legal System*, november 2013

⁷⁹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

⁸⁰ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

⁸¹ All Africa, *Kampala homosexuals speak out*, 16 augustus 2007

⁸² Morning Star Online, *Ugandan police arrest three gay activists*, 05-06-2008; Reuters News, *Uganda arrests gay protesters at Aids meeting*, 04 juni 2008; Amnesty International, *Uganda: Fear of torture or ill-treatment/medical concern/prisoners of conscience*, 15 september 2008

juni 2008 kwamen de activisten op borgtocht vrij. De zaak tegen hen werd op 15 augustus door de overheid geseponneerd. Op 25 juli 2008 werd SMUG-activist Usaam Mukwaya zonder officiële aanklacht, waarschijnlijk vanwege zijn activiteiten voor SMUG, gearresteerd en de volgende dag vrijgelaten. Op 24 september 2008 diende Mukwaya een klacht in bij de mensenrechtencommissie UHRC omdat hij volgens hem in detentie was gemarteld en vernederd en omdat zijn arrestatie onrechtmatig zou zijn geweest. Het onderzoek door de UHRC leverde geen resultaten op en in 2009 beëindigde Mukwaya zijn pogingen om genoegdoening te krijgen. Op 10 september 2008 werden de SMUG-leden George Oundo en Brenda Kiiza gearresteerd in Nanasana, een buitenwijk van Kampala. Op 18 september 2008 werden zij in staat van beschuldiging gesteld in verband met *'indecent practices'* en voorlopig vrijgelaten.⁸³ In 2009 werden ze vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs.

Human Rights Watch (HRW) meldde in 2009 dat er in Uganda sprake was van mishandeling en marteling van homoseksuelen gedetineerden.⁸⁴ Op 5 april 2009 werden SMUG-activisten Fred Wasukira en Brian Mpadde door de politie gearresteerd in het district Mbale. Op 17 april werden zij door een rechtbank in Mbale beschuldigd van homoseksueel gedrag en naar de Maluke-gevangenis gestuurd. Op 20 mei kwam Wasukira op borgtocht vrij, de voorlopige vrijlating van Mpadde volgde op 16 juni. Op 19 juni 2009 ondervroeg de politie in Kitgum voormalig politiecoach Charles Ayeikoh naar aanleiding van beschuldigingen van betrokkenheid bij homoseksuele handelingen.⁸⁵

In juni 2010 werd een vrouw gearresteerd op verzoek van haar moeder. Volgens haar moeder zou de vrouw zich schuldig hebben gemaakt aan het werven van jonge vrouwen voor homoseksualiteit. De vrouw werd een week vastgehouden in het Mukono-politiebureau waar ze zou zijn geslagen en seksueel misbruikt door politieagenten.⁸⁶ Een man die het slachtoffer was geworden van een aanval in Mbale door een menigte die hem ervan beschuldigde homoseksueel te zijn, werd in september 2009 door de politie gevangen gezet op beschuldiging van het hebben van homoseksuele seks. De man kreeg in detentie geen medische verzorging en overleed na enkele dagen aan zijn verwondingen. Er werd geen onderzoek opgestart naar de gebeurtenissen.⁸⁷ In oktober 2010 werden twee studenten aangevallen door een groep andere studenten aan de Universiteit van Makerere omdat de andere studenten meenden dat ze homoseksueel waren. De politie kwam ter plaatse en arresteerde de twee belaagde studenten. Ze werden gedetineerd op beschuldiging van homoseksuele handelingen en kwamen later op borgtocht vrij. Het is onbekend of het later tot een formele rechtszaak is gekomen.⁸⁸

De eind januari 2011 vermoorde LHBTI-activist David Kato werd volgens de ILGA in zijn actieve periode als activist minstens drie keer gearresteerd.⁸⁹

⁸³ US Department of State, *Country Report Uganda 2008*, 25-02-2009

⁸⁴ HRW, *Uganda: 'Anti-homosexuality' Bill threatens liberties and human rights defenders*, 15-10-2009

⁸⁵ US Department of State, *Country Report Uganda 2009*, 11-03-2010

⁸⁶ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

⁸⁷ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

⁸⁸ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

⁸⁹ Behind the Mask, *No form of intimidation will stop fight for gay rights in Uganda - activists on Kato's death*, 27-01-2011, www.mask.org.za, geraadpleegd 14 februari 2011

Op 30 december 2012 werden drie mannen gearresteerd in Kampala vanwege de beschuldiging dat zij homoseksualiteit zouden hebben gepromoot in hun dorp . De mannen werden vijf dagen vastgehouden, zonder enige verdere informatie, op het politiebureau van Kawempe.⁹⁰

Op 7 februari 2013 werd een Britse man gearresteerd omdat hij verantwoordelijk gehouden werd voor het opvoeren van een toneelstuk dat door de Ugandese *Media Council* verboden was omdat er een homoseksueel in het stuk voorkwam. Het kwam niet tot een strafzaak. Wel werd de man twee maanden later opgepakt en uitgezet, voordat zijn advocaten bezwaar konden maken.⁹¹ In oktober 2013 werd een andere Britse man, Bernard Randall, gearresteerd op verdenking van '*trafficking obscene publications*'. Dit nadat zijn laptop was gestolen, waarop porno stond en mensen hadden geprobeerd hem hiermee te chanteren. Op 22 januari 2014 werd Randall vrijgesproken, maar desalniettemin uitgezet. Randall's Ugandese partner, Albert Cheptoyek, was eerder ook gearresteerd op verdenking van '*gross indecency*'. Het is niet bekend of hij uiteindelijk heeft moeten voorkomen en hoe de zaak is afgelopen.⁹² Op 6 december 2013 werd een homoseksuele man in Kampala gevraagd naar een politiebureau te komen waar hij, zonder te worden geïnformeerd waar het om ging, werd gearresteerd. Geboeid werd hij naar zijn huis gereden waar de politie, zonder gerechtelijk bevel, binnen ging en de drie daar aanwezige mannen ook arresteerden onder beschuldiging van het hebben verricht van homoseksuele handelingen. De betrokken man werd mee teruggenomen naar het politiebureau waar hij werd gedwongen een hivtest te ondergaan. Alle vier de mannen werden tegen hun wil aan de media getoond als gearresteerde homoseksuelen. Vier dagen na zijn arrestatie kreeg de man nog geen toegang tot zijn advocaat. Hij werd gevangengehouden in de Luzira-gevangenis. Volgens een rapport van samenwerkende LHBTI-organisaties waren er in de periode van oktober 2013 tot en met maart 2014 26 gevallen van dergelijke arrestaties die bij hen werden gemeld en die zij hadden kunnen verifiëren.⁹³

Hoewel er, voor zover bekend, geen veroordelingen zijn geweest op grond van de AHA, zijn in 2014 wel verschillende personen gearresteerd door de politie en zijn verschillende organisaties door de regering beschuldigd van het 'promoten van homoseksualiteit' en gedwongen hun werkzaamheden te staken.⁹⁴ De LHBTI-koepelorganisatie SMUG meldde in een rapport over de gevolgen van de AHA onder meer ook een toename van het aantal mensen dat wegens beschuldigingen van homoseksualiteit of homoseksuele handelingen gearresteerd werd. SMUG noemde als illustratie daarvan enkele door hen gedocumenteerde gevallen: in 2014 werden minstens 17 mensen gearresteerd wegens beschuldiging van homoseksuele handelingen, terwijl dat in heel 2012 en 2013 voor zover hen bekend, slechts één persoon overkomen was.⁹⁵

⁹⁰ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

⁹¹ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

⁹² Human Dignity Trust, *Uganda*.

⁹³ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014.

⁹⁴ US State Department, *Country Report Uganda 2014*, 2015

⁹⁵ SMUG, *From Torment to Tyranny*, 9-05-2014

De organisatie rapporteerde in 2014 in totaal over 172 bij hen gemelde en geverifieerde mensenrechtenschendingen tegen LHBT'ers tegenover 19 in 2012 en acht in 2013. SMUG sprak over een significante toename van de mensenrechtenschendingen als gevolg van de AHA.⁹⁶ De organisatie *Human Rights Awareness and Promotion Forum* (HRAPF), die zich onder meer bezighoudt met rechtshulp, meldde over 2014 een hoger aantal gearresteerde LHBTI'ers, namelijk 46.⁹⁷ In een rapport van een aantal samenwerkende LHBTI-organisaties, over de periode oktober 2013 tot maart 2014, werd gemeld dat er sprake was geweest van verschillende arrestaties van LHBTI'ers louter op basis van hun seksuele oriëntatie. De Ugandese politie had zich volgens hen schuldig gemaakt aan willekeurige arrestaties, pre-detentie zonder tussenkomst van een rechter en verlengde detentie en het mensen onmogelijk maken van de gearresteerden en gedetineerden om te communiceren met de buitenwereld voor (rechts)hulp.⁹⁸ Op 24 januari 2014 arresteerde de politie van het Old-Kampala-politiebureau een homoseksuele man na een tip van zijn huisbaas dat de man homoseksueel zou zijn. Op 21 februari 2014 verscheen de man voor de rechter op beschuldiging van het verrichten van homoseksuele handelingen. Eveneens in januari 2014 werden de homoseksuele Kim Mukisa en de transseksueel Rehana Mukasa (gearresteerd als Jackson Mukasa) gearresteerd en beschuldigd van homoseksuele handelingen. In oktober 2014 werden ze vrijgesproken vanwege het ontbreken van getuigen en derhalve gebrek aan bewijs.⁹⁹ Op 27 januari 2014 werd een homoseksuele man gearresteerd op verdenking van het verrichten van homoseksuele handelingen. Hij werd tegen zijn zin gedwongen tot het ondergaan van anaal onderzoek in de Mayfair-kliniek op 30 januari 2014 en eveneens gedwongen een hivtest te ondergaan. Hij kwam 21 dagen later voor de rechter. In de tussentijd was hij aan de media getoond met als resultaat dat de tabloid *The Red Pepper* op 29 januari 2014 een verhaal publiceerde onder de titel: 'HORRIBLE: City sodomite infects 17 boys with HIV'.¹⁰⁰ Op 28 januari 2014 werden een Belgische man, Steven Dhont, en zijn Keniaanse vriend in hun huis in de wijk Ntinda in Kampala gearresteerd op verdenking van homoseksuele handelingen en het bezit van verboden pornografisch materiaal.¹⁰¹ Ze werden meegenomen naar het Kira-Road-politiebureau en gedwongen anale onderzoeken te ondergaan. De volgende dag werden ze door de politie als gearresteerde homoseksuelen aan de pers getoond.¹⁰² Op 2 maart 2014 arresteerde de politie van het Namirembe-politiebureau een homoseksuele man, na een tip dat hij homoseksueel zou zijn. Na enige tijd werd bij gebrek aan bewijs de man vrijgelaten.¹⁰³ Op 18 maart 2014 werden twee mannen gearresteerd op beschuldiging van het verrichten van homoseksuele handelingen. Ze werden op het politiebureau vastgehouden tot ze op 17 april, waarschijnlijk wegens gebrek aan bewijs, werden vrijgelaten.¹⁰⁴ Op 25 april 2014 werd een homoseksuele man door de politie gevraagd zich te melden bij het Kabalagala-politiebureau. Van daaruit werd hij meegenomen naar het Katwe-politiebureau, waar de politie hem vertelde dat hij er door iemand van werd beschuldigd die persoon te hebben gedwongen tot

⁹⁶ SMUG, *From Torment to Tyranny*, 9-05-2014

⁹⁷ HRAPF, 2015 *Annual Report*, juni 2016

⁹⁸ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

⁹⁹ Human Dignity Trust, *Uganda*

¹⁰⁰ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

¹⁰¹ Idem

¹⁰² Human Dignity Trust, *Uganda*

¹⁰³ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

¹⁰⁴ Idem

homoseksuele handelingen.¹⁰⁵ Op 27 september 2014 werd een homoseksuele man gearresteerd in zijn huis in Salaama, nadat burens bij de politie hadden gemeld dat hij homoseksueel zou zijn. Hij werd meegenomen naar het Kikajjo-politiebureau waar hij werd beschuldigd van het verrichten van homoseksuele handelingen. Hij werd de volgende dag bij gebrek aan bewijs vrijgelaten.¹⁰⁶ Op 18 december 2014 arresteerde de politie een homoseksuele man, die op straat liep na een bezoek aan zijn sportschool in Nabweru. Er werd geen reden gegeven voor zijn arrestatie maar eenmaal op het politiebureau van Nabwere werd hij beschuldigd van landloperij. Na veroordeling door de rechtbank van Matugga werd hij gevangen gezet in de Buwambo-gevangenis.¹⁰⁷ In februari 2014 meldde *NTV Uganda* de arrestatie in Oyam in de Northern Region van twee mannen die ervan verdacht werden zich schuldig te hebben gemaakt aan homoseksuele handelingen.¹⁰⁸

De HRAPF meldde over 2015 een lager aantal bij hen bekend en geverifieerde gearresteerde LHBTI'ers dan in 2014, namelijk 34.¹⁰⁹ In april 2016 publiceerde SMUG een rapport over 2015, met daarin 264 bij hen gemelde en door hen geverifieerde mensenrechtenschendingen begaan tegen LHBT'ers waaronder ook willekeurige arrestaties. Het rapport constateerde een significante toename in het aantal arrestaties en schendingen door medeburgers en noemde als verklaring voor de grote toename de discussie over en de tijdelijke invoering van de AHA.¹¹⁰

Ook een rapport samengesteld door een consortium van samenwerkende LHBTI-organisaties noemt 171 geregistreerde mensenrechtenschendingen begaan tegen LHBTI'ers in 2015: 78 schendingen betroffen schendingen door de autoriteiten, 93 door burgers. Wat de schendingen door de autoriteiten betreft ging het onder andere om willekeurige arrestaties, detentie zonder juridische basis, gedwongen anaal onderzoek, buitenproportioneel gebruik van geweld en het zonder toestemming publiek outen van personen via de media of op publieke plaatsen zoals markten.¹¹¹ Het rapport ging ook in op twee veroordelingen voor homoseksuele handelingen. In de zaak *Uganda v Shabhazi Muhammed* zou de verdachte iemand een drankje hebben gegeven waardoor deze het bewustzijn verloor en de bewuste persoon daarna anaal hebben verkracht. De verdachte werd in 2013 veroordeeld tot 10 jaar gevangenschap. In de zaak *Uganda v Christopher Mubiru Kisingiri* beweerden twee personen slachtoffer te zijn geworden van homoseksuele handelingen tegen hun wil verricht onder invloed van drugs. De verdachte werd in 2014 eveneens veroordeeld tot 10 jaar gevangenschap. De laatste zaak was met name van belang omdat de rechter in deze zaak ook vaststelde dat als anale seks vrijwillig plaatsvindt, het moeilijk zou zijn om daarvan bewijs te vinden aangezien er dan waarschijnlijk geen sprake zou zijn van kleine verwondingen en dergelijke in de anus. Die uitspraak was belangrijk omdat in Uganda gedwongen anaal onderzoek vaak wordt toegepast om bewijs te vinden dat er sprake is geweest van verboden

¹⁰⁵ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

¹⁰⁶ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, 07-2015

¹⁰⁷ Idem

¹⁰⁸ Idem

¹⁰⁹ HRAPF, 2015 *Annual Report*, Juni 2016

¹¹⁰ SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

¹¹¹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

homoseksuele handelingen.¹¹² De uitspraak leidde er echter niet toe dat anaal onderzoek daarna niet meer werd toegepast.¹¹³ In januari 2015 arresteerde de Ugandese politie negen mannen die ervan werden verdacht homoseksuele handelingen te hebben verricht. De mannen werden gedwongen anale onderzoeken te ondergaan.¹¹⁴ Eveneens in januari 2015 arresteerde de politie drie veronderstelde homoseksuele mannen (Daniel, Ssali en Emmanuel)¹¹⁵ in Ntungamo. Ze werden vijf dagen vastgehouden in de Lubale-gevangenis en daar mishandeld door politie en medegevangenen (ze werden onder meer geslagen en gedwongen om anaal onderzoek te ondergaan in het Itojo-ziekenhuis), waarna ze werden vrijgelaten zonder dat het tot een rechtszaak of uitspraak was gekomen.¹¹⁶ Op 30 januari 2015 werd een veronderstelde homoseksuele man door de politie gearresteerd terwijl hij op straat liep met vrienden. Hij werd meegenomen naar het Mawanda-Road-politiebureau en pas vrijgelaten na bemiddeling van de HRAPF.¹¹⁷ In februari 2015 werd een verondersteld homoseksuele man gearresteerd zonder dat hem werd gezegd waarom dat was. Pas op het politiebureau werd hem verteld dat hij was gearresteerd omdat het lokaal bestuur de politie had geïnformeerd dat hij homoseksueel zou zijn. De man werd gevraagd een verklaring te ondertekenen met betrekking tot de geuite beschuldigingen.¹¹⁸ Op 13 mei 2015 werden twee mannen samen aangetroffen in het *Namuwongo guesthouse*. Ze werden gearresteerd en meegenomen naar het Kisugu-politiebureau. Van daaruit werden ze overgebracht naar het Kabalagala-politiebureau en kregen te horen dat ze werden beschuldigd van *gross indecency and unnatural offences*. Ze werden vastgehouden tot hun zaak voorkwam op 19 mei 2015.¹¹⁹ In september 2015 werd een ex-voetbalmanager in eerste instantie veroordeeld voor het dwingen van iemand tot het ondergaan van homoseksuele handelingen. Hij werd later vrijgesproken, volgens de HRAPF, omdat de andere man onbetrouwbare verklaringen bleek te hebben afgelegd en niet meer geloofwaardig werd geacht.¹²⁰ Op 27 september 2015 werd een verondersteld homoseksuele man door de politie gearresteerd en meegenomen naar het Kira-politiebureau zonder duidelijke aanleiding. Hij werd beschuldigd van *being rogue and vagabond*, wat later werd gewijzigd in *being idle and disorderly*.¹²¹

In een rapport van de HRAPF en een aantal samenwerkende LHBT-organisaties over 2016 werden 183 bij hen gemelde en door hen geverifieerde mensenrechtenschendingen tegen LHBT'ers gerapporteerd, waarvan 94 door de overheid en 89 door medeburgers. Het overgrote deel van de schendingen door de overheid (64) betrof schendingen door de politie. Het ging daarbij onder meer om willekeurige arrestaties, geweld, publieke vernedering en anale onderzoeken.¹²² Op

¹¹² Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

¹¹³ Zie bijvoorbeeld: Newsweek, *LGBT Activists in Uganda Taken Into Custody for Their Protection Subjected to Forced Anal Examinations*, 24 oktober 2019; HRW, Uganda: *Stop Police Harassment of LGBT People*, 17 november 2019

¹¹⁴ Human Dignity Trust, *Uganda*

¹¹⁵ SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

¹¹⁶ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

¹¹⁷ Idem

¹¹⁸ Idem

¹¹⁹ Idem

¹²⁰ Human Dignity Trust, *Uganda*

¹²¹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

¹²² Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

4 februari 2016 werd een verondersteld homoseksuele man gearresteerd en meegenomen naar het Kasangati-politiebureau op verdenking van *'unnatural offences'*. De HRAPF probeerde te bemiddelen maar de man werd 12 dagen in detentie gehouden *'to investigate his tendencies'* waarna hij zonder enige vorm van proces weer werd vrijgelaten.¹²³ In februari 2016 werd een transvrouw, die beschuldigd werd van diefstal, door de politie gedwongen zich uit te kleden, omdat ze anders haar geslacht niet vast konden stellen. Volgens de politie werd duidelijk dat ze een man was die zich kleedde als een vrouw en de politie informeerde de pers.¹²⁴ Op 2 april 2016 werd een transvrouw door een menigte aangevallen en mishandeld. De vrouw deed een melding maar werd zelf gearresteerd wegens *'homosexual tendencies'*, en *'being dressed as a boy while being a girl'* termen die overigens helemaal niet als zodanig in de wet genoemd worden. Na te zijn mishandeld op het politiebureau van Kikajo werd ze vrijgelaten.¹²⁵ Op 13 mei 2016 werd een verondersteld homoseksuele man gearresteerd in een populaire bar in Kampala, onder verdenking van *'having gay sex in public'*. De eigenaar van de bar had gezien dat de man zijn hoofd op de schouder van een andere man had gelegd en vond dat verdacht genoeg gedrag om dit bij de politie te melden. De gearresteerde man werd meegenomen naar het Jinja-Road-politiebureau waar de verdenking werd gewijzigd in *'being rogue and vagabond'*.¹²⁶ Op 3 juni 2016 werd een homoseksuele man gearresteerd op verdenking van het verrichten van homoseksuele handelingen. Hij werd gedetineerd in het Lugazi-politiebureau en ondertussen werd door de politie in zijn huis gezocht naar bewijs. Omdat ze in zijn huis foto's vonden van de man met wapens en in militair uniform werd de aanklacht gewijzigd in desertie en werd hij overgeplaatst naar de Bombo-barakken.¹²⁷ In 2016 werden voorbereidingen en vieringen van de *Uganda Pride* meermaals gewelddadig verstoord en activisten gearresteerd.¹²⁸ Op 4 augustus 2016 werden tijdens een bijeenkomst ter gelegenheid van de Pride week, de *Pride Beauty Pageant* in *Club Venom* in de Tirupati Mall in Kabalagala 16 mensen gearresteerd waaronder Clare Byarugaba, *Equality and Non-Discrimination*-coördinator van de organisatie *Chapter Four Uganda*, Sandra Ntebi, van de organisatie *LGBT Security Committee* en SMUG en de SMUG-leiders Pepe Julian Onziema en Frank Mugisha. Deelnemers aan de bijeenkomst werden gedwongen vastgehouden en enkele van hen kregen te maken met geweld en seksuele intimidatie of misbruik door de politie.¹²⁹ Volgens een politieagent waren ze naar de bijeenkomst gekomen omdat er sprake zou zijn van een homohuwelijk, en omdat homohuwelijken in Uganda verboden zijn zou er sprake zijn geweest van een strafbaar feit. Sommige deelnemers van de bijeenkomst wisten weg te komen maar velen kwamen vast te zitten en werden mishandeld door burgers en/of de politie. De politie liet ook pers toe, die foto's en andere beelden maakte en transgenders werden gedwongen zich uit te kleden zodat 'iedereen kon zien wie ze werkelijk waren'. Een van de aanwezigen probeerde te ontkomen door van de vierde verdieping van het gebouw naar beneden te springen en hij moest in het Mulago National Referral Hospital behandeld worden voor ernstige verwondingen. De gearresteerde personen werden meegenomen naar het Kabalagala-politiebureau en daar na enkele uren zonder enige vorm van proces

¹²³ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

¹²⁴ Idem

¹²⁵ Idem

¹²⁶ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

¹²⁷ Idem

¹²⁸ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

¹²⁹ UN, *Mandates of the Working Group on Arbitrary Detention: the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression; the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association; the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders; and the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment*, 29-08-2016

vrijgelaten.¹³⁰ Op 6 augustus 2016 werd ook de *Pride 2016* zelf door de politie verstoord. Mensen werden er verjaagd en korte tijd vastgehouden maar er vonden daarbij toen geen arrestaties plaats. Wel werden er foto's gemaakt van transgenders en aan de media overhandigd waarbij een aantal van hen onder dwang werd uitgekleeft om hun ware geslacht te tonen.¹³¹ Op 4 november 2016 werd een transvrouw door de voorzitter van het lokaal bestuur en de politie gedwongen zich te ontkleden in aanwezigheid van uitgenodigde pers. De politie meende in haar recht te staan omdat de transvrouw werd verdacht van *'personation'*.¹³² Op 22 november zagen twee mannen dat aan de kant van de weg vrienden van hen werden mishandeld door de politie. Ze gingen kijken wat er aan de hand was. Ze vroegen de politie om bemiddeling van de HRAPF en boden aan eventueel losgeld te betalen maar in plaats van bemiddeling werden de mannen zelf eveneens door de politie mishandeld en vervolgens gearresteerd op verdenking van *'being rogue and vagabond'*.¹³³ Op 7 december 2016 werd een verondersteld homoseksuele man aangehouden door de politie. Hij werd gearresteerd en in detentie genomen op het Nakulabye-politiebureau onder verdenking van *'being rogue and vagabond'* maar na enige tijd zonder enig vorm van proces weer vrijgelaten.¹³⁴ Op 11 december werd een homoseksuele man gearresteerd om onduidelijke redenen en in eerste instantie gedetineerd op het politiebureau van Katala en later overgeplaatst naar Kawempe-politiebureau. Hij kwam op borgtocht vrij maar omdat al zijn geld en zijn telefoon was afgenomen meldde hij zich opnieuw op het Kawempe-politiebureau om zijn spullen te claimen. Hij werd opnieuw gearresteerd en enige tijd vastgehouden en hij heeft zijn geld en telefoon nooit teruggekregen.¹³⁵ Op 22 december werden drie verondersteld homoseksuele mannen gearresteerd terwijl ze op straat liepen. Ze werden enige tijd in detentie genomen op het Najjanankumbi-politiebureau onder verdenking van *'being rogue and vagabond'* maar later zonder enige vorm van proces weer vrijgelaten.¹³⁶ HRW noemde Uganda in een rapport uit 2016 over gedwongen anale medische onderzoeken als een van de landen waarin veronderstelde homoseksuelen aan dergelijke gedwongen onderzoeken worden onderworpen. In theorie geldt een anaal medisch onderzoek als een manier om veronderstelde homoseksuele handelingen te bewijzen. In de praktijk is dat helemaal niet mogelijk maar worden dergelijke onderzoeken volgens HRW gebruikt om homoseksuele mannen en transseksuele vrouwen te martelen en te vernederen. HRW sprak wat betreft Uganda over meerdere gevallen in de jaren voorafgaand aan 2016 waarin homoseksuele mannen en transseksuele vrouwen door de politie in de hoofdstad Kampala en in andere plaatsen, onder dwang en met geweld waren ondervraagd en waren gedwongen dergelijke onderzoeken te ondergaan. Al die zaken kwamen nooit voor een rechtbank.¹³⁷

In 2017 meldde de HRAPF 14 bij hen gemelde en door hen geverifieerde arrestaties die dat jaar hadden plaatsgevonden waarbij de gearresteerden ervan verdacht werden LHBT'er te zijn. Dit ondanks het feit dat de AHA al in 2014 door het Ugandese Hooggerechtshof ongeldig was verklaard en formeel dus alleen homoseksuele handelingen strafbaar waren. Een aantal van de gearresteerden werden snel na de arrestatie weer vrijgelaten maar een aantal werd langdurig

¹³⁰ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

¹³¹ Idem

¹³² Idem

¹³³ Idem

¹³⁴ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

¹³⁵ Idem

¹³⁶ Idem

¹³⁷ HRW, *Dignity Debased, Forced Anal Examinations in Homosexuality Prosecutions*, juli 2016

gedetineerd en voor de rechtbank gebracht.¹³⁸ In een rapport van de HRAPF en samenwerkende LHBT-organisaties over 2017 melden de organisaties een belangrijke afname in het aantal bij hen gerapporteerde en door hen geverifieerde mensenrechtenschendingen. Daar waar ze in 2016 over 171 schendingen hadden geschreven, kwamen ze over 2017 op 74 schendingen. De eerder door hen geconstateerde trend van afnemende schendingen door de overheid en een groter wordend aandeel schendingen door medeburgers zette dat jaar door (bij een in absolute aantallen vergelijkbaar aantal gemelde schendingen door medeburgers). De overheid was verantwoordelijk voor 29 schendingen waarvan 26 door de politie. Volgens de HRAPF en samenwerkende LHBT-organisaties was dit het laagste aantal schendingen door de politie sinds de organisaties daarover gegevens bijhielden en rapporteerden.¹³⁹ De incidenten die over 2017 gerapporteerd werden betroffen onder meer een geval waarbij de politie geen actie ondernam toen een homoseksuele man, die bestolen was, de diefstal kwam melden maar onderworpen werd aan een anale test omwille van het vermoeden dat hij homoseksueel was. De diefstal werd niet onderzocht. Een ander geval betrof de arrestatie van een man, waarvan de politie vermoedde dat het een homoseksueel was, onder beschuldiging van het vormen van een 'bedreiging voor de veiligheid'. Ook was er een aangifte van bedreiging en afpersing door een homoseksuele man die niet onderzocht werd maar leidde tot de arrestatie van de aangever omdat de afperser had gezegd dat de man homoseksueel was. Hij werd beschuldigd van homoseksualiteit maar later weer vrijgelaten zonder enige vorm van proces. Hetzelfde overkwam een homostel dat door een menigte werd bedreigd en mishandeld en op basis van informatie van de omstanders werd gearresteerd op beschuldiging van het verrichten van homoseksuele handelingen. Voor de rechter hield de zaak tegen hen geen stand en werden ze weer vrijgelaten.¹⁴⁰ Op 16 juli 2017 viel de politie binnen bij een LHBT-activiste thuis in het midden van de nacht op zoek naar bewijs van homoseksualiteit. Er werd geen bewijs gevonden maar de vrouw werd gearresteerd en enige tijd meegenomen vanwege aanwijzingen van buurtgenoten dat het hier een lesbische vrouw betrof.¹⁴¹ In juli 2017 arresteerde de politie een man die afkwam op een veronderstelde date met de aangever maar in plaats daarvan door de politie werd gearresteerd. De gearresteerde man werd beschuldigd van het verrichten van homoseksuele handelingen en van 27 juli tot 31 juli 2017 in voorarrest gehouden. Hij werd erna vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs.¹⁴²

In 2018 meldden de samenwerkende LHBT-organisaties een afname van het aantal bij hen gemelde mensenrechtenschendingen in dat jaar (69). De eerder gemelde verschuiving van schendingen door de autoriteiten naar schendingen door medeburgers zette in 2018 door. 29 schendingen hadden betrekking op schendingen door de Ugandese politie en de organisaties spraken van een opmerkelijke daling van het aantal mensenrechtenschendingen begaan door de Ugandese politie. Incidenten die genoemd werden waren bijvoorbeeld de tijdelijke detentie van iemand die de diefstal van zijn telefoon kwam melden omdat de melder zich 'als homoseksueel gedroeg' en van aangever verdachte werd. Hij werd later overigens vrijgelaten. Verder werden 23 willekeurige arrestaties van LHBT'ers beschreven, waarbij onduidelijk was van welk misdrijf ze precies beschuldigd werden. Een transvrouw werd beschuldigd van *impersonation* en tijdelijk gedetineerd. Ook werd

¹³⁸ HRW, *Dignity Debased. Forced Anal Examinations in Homosexuality Prosecutions*, juli 2016

¹³⁹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity, 2018: Increasing protections and reducing state violations*, oktober 2018

¹⁴⁰ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity, 2018: Increasing protections and reducing state violations*, oktober 2018

¹⁴¹ Idem

¹⁴² Idem

er een zaak gemeld van een homoseksuele man, die problemen kreeg met een motortaxi-chauffeur waarbij de politie direct de zijde van de motortaxi-chauffeur koos. Deze beweerde dat de homoseksuele man hem had geprobeerd uit te kleden waarna de homoseksuele man werd gearresteerd. Ook waren er ernstige schendingen van de privacy door de politie. Zo werd een homoseksuele man in Mbarara gearresteerd op beschuldiging van *unnatural offences*. Tijdens het onderzoek werden naaktfoto's van de man gemaakt en gedeeld met een lokale krant, die de foto's publiceerde.¹⁴³

In maart 2020 melden de samenwerkende LHBT-organisaties, in een rapport over 2019, een totaal van 282 mensenrechtenschendingen tegen LHBT'ers in 2019, waarvan het overgrote deel (236) door de overheid. Volgens hen was er sprake van een enorme toename ten opzichte van de meldingen in 2018. Een nieuwe trend was het fenomeen van massa-arrestaties, waaronder een gebeurtenis waarbij 16 personen werden gearresteerd bij een LHBT-organisatie en 127 bezoekers van een bar (zie ook hieronder). Van de 236 gemelde schendingen waren er 234 de verantwoordelijkheid van de Ugandese politie. Er werden 136 arrestaties van LHBT'ers gemeld.¹⁴⁴ Ook meerdere door een verslaggever van *The Independent* geïnterviewde LHBT'ers bevestigden een enorme verslechtering van het klimaat voor LHBT'ers, waarschijnlijk als gevolg van het weer opnieuw voorstellen van het introduceren van de AHA door Simon Lokodo. Ze melden zich nu zelfs op Facebook en de homodatingapp Grindr niet meer veilig te voelen.¹⁴⁵

Op 21 oktober 2019 arresteerde de Ugandese overheid 16 LHBTQ-activisten die, nadat ze zelf melding hadden gemaakt van bedreiging vanwege een aanval op hun gebouw door buurtbewoners,¹⁴⁶ ervan werden beschuldigd homoseksuele handelingen te hebben verricht omdat ze glijmiddel, condooms en anti-hiv-medicijnen verdeelden voor de organisatie waar ze actief voor waren.¹⁴⁷ De 16 mannen, variërend in leeftijd van 16 tot 35 werden gearresteerd terwijl ze aan het werk waren op het kantoor van de organisatie *Let's walk Uganda*, waar ze tevens woonden. Op 24 oktober 2019 liet politiewoordvoerder Patrick Onyango weten dat de mannen waren betrappt met glijmiddel, condooms en hiv-medicijnen en dat ze medisch onderzocht waren (ze waren onderworpen aan anaal onderzoek) waardoor duidelijk was geworden dat zij zich schuldig hadden gemaakt aan verboden homoseksuele handelingen. De politiewoordvoerder meldde ook dat de politie door burgers was geïnformeerd over de illegale activiteiten van de organisatie *Let's walk Uganda* en dat de 16 mannen ook waren gearresteerd voor hun eigen veiligheid namelijk om hen te beschermen tegen de burens die hen bedreigden. De 16 kwamen later op borgtocht vrij, tot 5 november 2019.¹⁴⁸ Op 13 november 2019 werd er een inval gedaan in de RAM bar in Kampala die onder LHBTI'ers bekend stond als *gay-friendly*. Er werden 127 mensen gearresteerd, sommigen werden al snel daarna vrijgelaten of konden zich vrijkopen. Uiteindelijk werden 67 van de gearresteerden officieel beschuldigd van *causing a nuisance*. Volgens woordvoerders van de LHBTI-gemeenschap was er sprake van een doelbewuste actie van de politie om tegemoet te komen aan de homofobe oproepen van politici naar aanleiding van de hernieuwde discussie over een antihomowet. Volgens de Ugandese politie waren ze slechts bezig met het uitvoeren van de anti-tabakswet en waren ze niet eens op de hoogte van

¹⁴³ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sozi*, augustus 2019

¹⁴⁴ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019*, maart 2020

¹⁴⁵ The Independent, *Arrested, harassed and excluded from society: What it's like to be LGBT+ in Uganda*, 19 mei 2020

¹⁴⁶ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019*, maart 2020

¹⁴⁷ Washington Post, *Uganda arrests 16 LGBTQ-activists*, 26 oktober 2019

¹⁴⁸ HRW, *Dignity Debased, Forced Anal Examinations in Homosexuality Prosecutions*, juli 2016

het *gay-friendly* karakter van de RAM bar.¹⁴⁹ Bovendien zou er marihuana gevonden zijn en dus sprake zijn van het illegaal bezit van drugs.¹⁵⁰

In datzelfde jaar werden een aantal bezoekers van een *Pride* in Kasese en de eigenaars van het huis waarin zij verbleven gearresteerd. Ze werden geslagen en gedwongen om te bekennen dat ze homoseksueel waren. Na bemiddeling van HRAPF advocaten werden ze allemaal vrij gelaten.¹⁵¹ Een homoseksuele man werd gearresteerd onder verdenking van het hebben verricht van homoseksuele handelingen. Twee vrienden van de man, die hem kwamen opzoeken om te kijken of ze wat voor hem konden betekenen, werden vervolgens ook gearresteerd omdat ze er volgens het hoofd van het politiebureau 'uitzagen als homoseksuelen'. Ook kwam het in 2019 tot een arrestatie van een man die in de schandaalkrant *Red Pepper* genoemd was als homoseksueel. Hij werd beschuldigd van homoseksuele handelingen door een jongen van 16 die hij naar zijn zeggen nog nooit gezien had. De politie vroeg de man om geld om de zaak te laten vallen. Uiteindelijk werd de zaak gesloten wegens gebrek aan bewijs. In een ander geval werden twee mannen gearresteerd, nadat zij zelf aangifte hadden gedaan van diefstal, omdat ze door de dieven werden beschuldigd van homoseksuele handelingen.¹⁵²

Op 14 maart 2020 werden 14 homoseksuele mannen, 2 biseksuele mannen en 4 transgender vrouwen thuis gearresteerd in Kampala. Ze werden beschuldigd van het overtreden van de COVID-19-maatregelen, maar volgens de HRAPF was de actie specifiek gericht tegen LHBT+'ers. De 20 personen werden 50 dagen vastgezet, geslagen en gedwongen te verblijven in een detentiecentrum met gemeenschappelijke ruimtes zonder sanitaire voorzieningen en kregen geen toegang tot juridische hulp of medicatie. In mei werden de beschuldigingen tegen hen ingetrokken. Nadat ze weer vrij waren gelaten startten ze een strafzaak en bestuursrechtelijke zaak tegen de Ugandese autoriteiten wegens 'behandeling die neerkomt op marteling'.¹⁵³ In augustus werd bekend dat ze de bestuursrechtelijke zaak hadden gewonnen en ieder 5 miljoen Ugandese shillings kregen als compensatie voor de hen aangedane schade.¹⁵⁴

Hoewel, zoals in hoofdstuk 1 beschreven, in Uganda volgens het Wetboek van strafrecht alleen homoseksuele handelingen verboden zijn, wordt het verbod in de praktijk door een (groot) deel van de Ugandese overheid, politie en de rechterlijke macht wel heel erg ruim geïnterpreteerd. Het is volgens mensenrechtenorganisaties en LHBT-organisaties bovendien heel goed mogelijk dat de jarenlange discussie over de AHA en de tijdelijke inwerkingtreding ervan op politieambtenaren, andere overheidsvertegenwoordigers en ook de lokale bevolking een psychologisch effect heeft gehad waardoor het idee is ontstaan (en blijven hangen) dat homoseksualiteit op zich strafbaar is. Rechteren maken ook deel uit van de samenleving en volgen (deels) ook de ontwikkelingen zoals die zich in de samenleving manifesteren.¹⁵⁵

Voor wat betreft de mogelijk beschermende werking van de Grondwet wordt verwezen naar paragraaf 1.3.1

¹⁴⁹ Pink News, *Ugandan police charge 67 people with 'causing a nuisance' after harrowing raid on gay-friendly bar*, 13 november 2019

¹⁵⁰ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019*, maart 2020

¹⁵¹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019*, maart 2020

¹⁵² Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019*, maart 2020

¹⁵³ The Guardian, *'We were beaten': 20 LGBTQ+ Ugandans file lawsuit over alleged torture*, 22 juli 2020

¹⁵⁴ Reuters, *Ugandan officials summoned before court over torture of LGBT+ youth*, 21 augustus 2020

¹⁵⁵ IDS, Institute for Development Studies, *Evidence Report No. 44, The Implications of the Anti-Homosexuality Bill 2009 on Uganda's Legal System*, November 2013

Voor wat betreft de hogere rechtspraak is er sprake van een zeer gemengd beeld: Aan de ene kant zijn er de in paragraaf 1.3.1 genoemde uitspraken van het Hooggerechtshof (zoals in de zaak *Kasha Nabagesera & Others v The Rollingstone and Giles Muhame*¹⁵⁶ en de zaak *Victor Mukasa & Anor v Attorney General*)¹⁵⁷ en uitspraken van het Constitutionele Hof, die erop neerkwamen dat mensen niet gediscrimineerd, gecriminaliseerd of hun rechten ontnomen mogen worden louter vanwege het feit dat ze zich als LHBTI'er identificeren.¹⁵⁸ Aan de andere kant is er de in de Ugandese rechtspraak vaak gevolgde redenering om alle activiteiten van LHBTI'ers en LHBTI-organisaties onder de Strafwet te kunnen laten vallen. Die redenering is dat het allemaal activiteiten zijn die er uiteindelijk op gericht zijn om iets te gaan doen wat wettelijk verboden en dus crimineel is, namelijk het verrichten van homoseksuele handelingen. Een dergelijke redenering werd ook gevolgd in de uitspraak van het Hooggerechtshof in de zaak *Frank Mugisha & Others v AG & Fr. Simon Lokodo* in 2015.¹⁵⁹ Eenzelfde soort redenering werd ook gevolgd door organisaties als het *Uganda Registration Bureau* om te motiveren waarom LHBTI-organisaties niet officieel als ngo geregistreerd kunnen worden. Het gaat volgens het *Registration Bureau* immers om organisaties die er uiteindelijk op gericht zijn om activiteiten te promoten die in Uganda verboden zijn.¹⁶⁰ De redenering werd in 2018 door het Hooggerechtshof bevestigd.¹⁶¹

Ook op het regionale niveau van de *East African Community (EAC)* vingen LHBTI'ers tot nu toe vooral bot. In reactie op de AHA startte de HRAPF bijvoorbeeld een zaak bij het *East African Court of Justice (case of Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) v Attorney General of the Republic of Uganda)*, vanuit de aanname dat met het aannemen van de AHA Uganda meerdere rechten, zoals die ook door de EAC zelf heel duidelijk zijn vastgelegd, met voeten getreden werden.¹⁶² De EACJ oordeelde echter, na lang uitstel, dat ze de Ugandese kwestie niet hoefden te behandelen, omdat de AHA ongeldig was geworden en het dus inmiddels om een hypothetische kwestie zou gaan waar de EACJ geen uitspraak meer over meende te hoeven doen.¹⁶³

Wat de lagere rechters in Uganda betreft geldt over het algemeen des te meer wat in de eerste alinea van deze paragraaf al benoemd werd: zij maken onderdeel uit van de Ugandese samenleving en volgen (deels) de ontwikkelingen die zich in de samenleving manifesteren. Er is dan ook een duidelijke tendens om de homofobe houding van de publieke opinie (zie paragraaf 3.1), politieke leiders (zie paragraaf 3.4) en religieuze leiders (zie paragraaf 3.2) te volgen.

Zo kan het gebeuren dat Ugandese rechters in zaken die totaal niets met homoseksualiteit te maken hebben het nodig vinden om hun uitspraak te onderbouwen met homofobe uitingen. Het volgende citaat komt uit een uitspraak uit 2016 over een zaak die niet homoseksualiteit, maar incest en verkrachting betrof. De Ugandese rechter onderbouwde zijn uitspraak als volgt:

¹⁵⁶ ICJ, International Commission of Jurists, *Kasha Nabagesera & Others v The Rollingstone and Giles Muhame*, 2010

¹⁵⁷ SMUG, *Uganda: Mukasa and Another v Attorney-General (2008) AHRLR 248 (UgHC 2008)*, 2008

¹⁵⁸ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

¹⁵⁹ Global Freedom of Expression, *Frank Mugisha & Others v AG & Fr. Simon Lokodo*, 2015

¹⁶⁰ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

¹⁶¹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sogi*, augustus 2019

¹⁶² Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

¹⁶³ East African Court of Justice, *HRAPF versus Attorney General of Uganda*, September 2016

*'Before sentence, I call upon all members of society that we should respect our traditions and customs (in Africa) which are unparalleled to other peoples cultures elsewhere in Europe and America. In such places, practices which are abhorred by African cultures like sodomy and homosexuality are freely practiced. But even then, Americans and Europeans don't play sexual intercourse with their own children. It is goats and cows and other wild animals that sometimes do so.'*¹⁶⁴

¹⁶⁴ Uganda, *Uganda Vs Katerega (CRIMINAL SESSION CASE NO. 0405 OF 2013) [2016] UGHCCRD 1*, 13 april 2016

3 Houding overheid(sinstellingen)

3.1 Houding van de overheid

In paragraaf 1.3 werd al gesproken over de mogelijke discriminatie, weigering van diensten aan of bestraffing van LHBT'ers door de overheid op basis van mediawetten, antipornografiewetten, de kindwet en de ngo-wet. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de bejegening waar LHBT'ers in de praktijk mee te maken (kunnen) krijgen. In paragraaf 2.1.1 wordt ingegaan op acties ten voordele van LHBT'ers. In paragraaf 2.1.2 wordt ingegaan op uiteenlopende acties vanuit overheid of overheidsfunctionarissen tegen LHBT'ers en in paragraaf 2.1.3 wordt ingegaan op acties vanuit de overheid tegen LHBT-organisaties.

3.1.1 Acties vanuit de overheid ten voordele van LHBT'ers

In een rapport van een aantal samenwerkende LHBTI-organisaties, gepubliceerd in 2014, werd erop gewezen dat het (incidenteel) voorkwam dat Ugandese politiefunctarissen opkwamen voor de rechten van LHBTI'ers, bijvoorbeeld als zij te maken kregen met bedreigingen of geweld door medeburgers. Zo werden in augustus 2012 in de wijk Ntinda (Kampala) drie mannen gearresteerd omdat zij zich schuldig zouden hebben gemaakt aan *corrective rape* van een lesbische vrouw.¹⁶⁵

In een rapport van samenwerkende LHBTI-organisaties uit 2015, over 2014, werd gemeld dat er, in enkele incidentele gevallen, sprake was geweest van bescherming van LHBTI'ers door de Ugandese politie.¹⁶⁶ De organisaties noemden ook enkele concrete voorbeelden: op 17 maart 2014 werden een man en een transseksuele vrouw in hun huis beroofd, gehanteerd en mishandeld. Een van de twee wist te ontsnappen en waarschuwde de politie. De dader werd later veroordeeld en kreeg drie maanden gevangenisstraf.¹⁶⁷ Op 14 mei 2014 redde de politie een biseksuele man van een menigte die hem in zijn huis had opgesloten en daar mishandelde. Buurtbewoners hadden de politie ingeschakeld.¹⁶⁸ Op 11 november 2014 hielp de politie een transvrouw die meermaals op haar werk door een man was bedreigd en anderen inschakelde om haar in elkaar te slaan. Door tussenkomst van de politie kwam er een einde aan de bedreigingen.¹⁶⁹

In een rapport uit 2016, over 2015, wezen samenwerkende LHBT-organisaties op enkele positieve ontwikkelingen. Ze meldden dat de Ugandese politie steun had verleend bij de organisatie van de *Uganda Pride* dat jaar en ook dat *The Uganda Human Rights Commission* zich actief had geëngageerd op LHBTI-onderwerpen en zelfs workshops had georganiseerd waar de rechten van LHBTI'ers centraal stonden. Dit overigens niettegenstaande het feit dat de politie ook in 2015 volgens hen de hoofdverantwoordelijke bleef voor mensenrechtenschendingen tegen LHBTI'ers. 64

¹⁶⁵ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

¹⁶⁶ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

¹⁶⁷ Idem

¹⁶⁸ Idem

¹⁶⁹ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

van de 78 door hen gedocumenteerde schendingen door de overheid betrof schendingen door de Ugandese politie.¹⁷⁰ Ook dat jaar noemden de organisaties echter enkele concrete voorbeelden van positieve politieacties: op 15 januari 2015 had de politie in het district Ntugama negen veronderstelde homoseksuele mannen gearresteerd. De HRAPF probeerde te bemiddelen om de mannen vrij te krijgen maar dat lukte in eerste instantie niet. Nadat de HRAPF contact opgenomen had met de *Directorate of the legal and Human Rights Affairs of the Uganda Police* kwam deze tussen beide en werden de mannen alsnog vrijgelaten.¹⁷¹ Op 30 januari 2015 werd een verondersteld homoseksuele man uit zijn huis gezet door zijn huisbaas omdat de huisbaas te horen had gekregen dat de man homoseksueel zou zijn. De man werd daarna toegang tot zijn eigen huis geweigerd door zowel huisbaas als door het lokaal bestuur. De HRAPF kwam tussenbeide en schakelde de politie in, die de huisbaas opdroeg de man ten minste toegang tot zijn spullen te geven.¹⁷²

In een rapport van de HRAPF en samenwerkende LHBT-organisaties over 2016 werd een opmerkelijke verbetering in de samenwerking met de Ugandese politie, in vergelijking met eerdere jaren, gemeld. Met name de *Directorate head, Assistant Inspector General of Police*, Erasmus Twaruhukwa en de *Assistant Commissioner of Police*, James Kushemererwa waren in dat jaar volgens de samenwerkende LHBT-organisaties zeer behulpzaam geweest in de samenwerking met de HRAPF. Ook gold dit voor de *Assistant Superintendent of Police*, Philemon Ameru, voor zijn samenwerking met de HRAPF in de hulp aan LHBT'ers in detentie.¹⁷³ Ze prezen ook de *Uganda Human Rights Commission*, onder meer vanwege de bijdrage van die organisatie bij het organiseren en faciliteren van politietrainingen over de rechten van LHBT'ers. Ook het ministerie voor Gezondheid werd geprezen vanwege hun bijdrage aan het *Most At Risk Populations Initiative (MARPI)*, dat mensen met hiv bijstaat, inclusief LHBT'ers.¹⁷⁴ Ter illustratie van het veranderende politiegedrag noemden ze ook weer concrete voorbeelden: op 22 juli 2016 werden twee homoseksuele mannen ontvoerd en vastgehouden voor losgeld. De politie traceerde hun telefoons, arresteerde de daders en maakte een proces-verbaal op, op het Kawempe-politiebureau. Op 17 juli 2016 had zich een vergelijkbaar geval voorgedaan in Nakulabye, waarbij de politie erin geslaagd was de dader te pakken en het slachtoffer bij te staan.¹⁷⁵

In een rapport van HRAPF en samenwerkende LHBT-organisaties over 2017 werd opnieuw een grote verandering in het gedrag van de Ugandese politie gemeld. Waar het tot 2017 nog regelmatig, tot zeer regelmatig, voorkwam dat LHBT'ers werden gearresteerd louter vanwege hun seksuele oriëntatie was dat in 2017 niet één keer meer bij hen gemeld. De overgang was zodanig dat de samenwerkende organisaties hadden besloten in hun rapport over 2017, voor het eerst, een speciaal hoofdstuk over bescherming op te nemen. De *Minister of Ethics and Integrity* en het Bureau van de Minister-president bleven zich overigens volgens de samenwerkende LHBT-organisaties ook in 2017 schuldig maken aan schendingen louter op basis van seksuele oriëntatie. Het veranderde gedrag van de Ugandese politie, zeer waarschijnlijk mede veroorzaakt door jarenlange acties en trainingen door de HRAPF

¹⁷⁰ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

¹⁷¹ Idem

¹⁷² Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

¹⁷³ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

¹⁷⁴ Idem

¹⁷⁵ Idem

en de UHRC, hadden in 2017 ook geleid tot een significante afname van het aantal bij hen gemelde mensenrechtenschendingen door de politie ten aanzien van eerdere jaren.¹⁷⁶ Enkele positieve voorbeelden: de HRAPF en samenwerkende LHBT-organisaties meldden onder andere dat in 2017 de Ugandese politie een homoseksuele man was komen redden die door medeburgers in brand was gestoken; een homoseksuele man die zijn laptop had verkocht en daarop per ongeluk persoonlijke dingen had laten staan werd door de koper bedreigd en afgeperst. De koper dreigde de homoseksualiteit van de verkoper in de pers te melden en de verkoper bij de politie aan te geven. De politie werd op de hoogte gebracht van het gebeurde en arresteerde de koper van de laptop onder beschuldiging van poging tot afpersing en bedreiging.¹⁷⁷

In 2019, in een rapport over 2018, meldden de samenwerkende LHBTI-organisaties echter veranderingen in de leiding van de Ugandese politie. De nieuwe politieleiding had laten weten niet meer samen te willen werken met de HRAPF en geen gezamenlijke trainingen met hen meer te willen geven speciaal gericht op het bewust maken van politiefunctionarissen van de rechten van LHBTI'ers. Wel meldden de organisaties een afname van de bij hen gemelde door de Ugandese politie begane mensenrechtenschendingen tegen LHBTI'ers. Een inval door de politie van een voorlichtingsbijeenkomst over hiv-aids werd door het ingrijpen van de lokale autoriteiten beëindigd waardoor de bijeenkomst doorgang kon vinden.¹⁷⁸

In een rapport over 2019, bevestigden de samenwerkende LHBTI-organisaties de naar hun mening inmiddels ernstig verslechterde houding van de Ugandese politie. De positie trend, die ze waarnamen van 2013 tot 2018, was gestopt en in 2019 zelfs tot een dieptepunt gekomen. Ze meldden bijvoorbeeld meerdere zaken van massa-arrestaties van LHBTI'ers.¹⁷⁹

3.1.2 *Acties vanuit de overheid ten nadele van LHBTI'ers*

Buiten de eerdergenoemde en behandelde overheidsacties zoals arrestatie, vervolging en detentie en de in paragraaf 3.1.1. genoemde overheidsacties ten voordele van LHBTI'ers kunnen LHBTI'ers ook te maken krijgen met andersoortige acties van de overheid die tegen hen zijn gericht. In deze paragraaf worden hierna een aantal voorbeelden genoemd van dergelijke acties. Dit overzicht heeft niet de pretentie compleet te zijn, noch een indicatie te geven wat betreft de mate waarin deze zaken voorkomen of kwamen in een bepaald jaar. Het is slechts bedoeld als illustratie en concretisering van de in de titel genoemde acties.

Op 13 november 2011 werd een student aangevallen door kamergenoten omdat hij volgens hen homoseksueel zou zijn. Al zijn spullen werden uit zijn kamer gegooid. De verantwoordelijk lokaal bestuurder vertelde de aangevallen student vervolgens dat hij daar niet meer welkom was.¹⁸⁰

¹⁷⁶ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., [The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity. 2018: Increasing protections and reducing state violations](#), oktober 2018

¹⁷⁷ Idem

¹⁷⁸ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., [The Uganda report of human rights violations based on sozi. augustus 2019](#)

¹⁷⁹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., [The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019](#), maart 2020

¹⁸⁰ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), [Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), oktober 2014

Op 4 januari 2012 kreeg een middelbare scholier in Ntungamo van de schoolbestuurders te horen dat hij de school moest verlaten nadat andere scholieren hadden gemeld dat de betrokken scholier homoseksueel zou zijn.¹⁸¹ In februari 2012 scheidde een man in Kampala van zijn echtgenote, naar eigen zeggen omdat hij erachter gekomen was homoseksueel te zijn. De vrouw ontnam hem formeel door middel van een vonnis het recht op omgang met zijn kind omdat hij homoseksueel was.¹⁸² Op 11 juli 2012 kreeg een vluchteling van het lokaal bestuur in de gemeente waar zij verbleef te horen dat ze twee dagen kreeg om het land te verlaten. Het lokaal bestuur had namelijk vernomen dat zij lesbische zou zijn.¹⁸³ Op 17 september 2012 werd een vrouw het recht om voor haar vierjarig zoontje te zorgen door haar man ontnomen omdat hij had ontdekt dat zij lesbisch was. Later ging hij naar de rechtbank en werd de ontneming van het gezag geformaliseerd.¹⁸⁴

Op 23 januari 2013 ging een homoseksuele man die zich ziek voelde naar een medische post in Mbarara. De man werd door de medische staf beledigd en gesteld dat hij waarschijnlijk homoseksueel zou zijn en aids zou hebben. De man moest de kliniek verlaten.¹⁸⁵ Op 9 februari 2013 kreeg een homoseksuele man in Mbarara, voorganger in een kerk, van het lokale bestuur te horen dat ze hem beschuldigden van het promoten van homoseksualiteit. Hij kreeg een brief van het lokaal bestuur met de opdracht hun gemeente onmiddellijk te verlaten.¹⁸⁶ Op 15 mei 2013 kreeg een vluchteling, die ervan verdacht werd homoseksueel te zijn, een brief van het lokale bestuur van zijn verblijfplaats waarin stond dat hij het land zo spoedig mogelijk moest verlaten.¹⁸⁷

In een rapport van samenwerkende LHBTI-organisaties over 2014 werden 89 schendingen van mensenrechten van LHBTI'ers beschreven, waarvan 42 begaan door de overheid.¹⁸⁸ In een rapport van een aantal samenwerkende LHBTI-organisaties, gepubliceerd in oktober 2014, werd onder andere gemeld dat lokale overheidsfunctionarissen samenwerkten met huisbazen om LHBTI'ers uit hun huis te zetten.¹⁸⁹ In januari 2014 werd een man door zijn huisbaas uit zijn huis gezet omdat de huisbaas stelde dat de man homoseksueel was. De huisbaas werd geholpen door het lokale bestuur, die achter zijn actie stond omdat ook zij vermoedden dat de man homoseksueel was. Toen de man een klacht ging indienen bij de politie werd hij zelf gearresteerd omdat het lokale bestuur de politie al had verteld dat de man homoseksueel zou zijn.¹⁹⁰ In november 2014 werd een transman door zijn huisbaas uit zijn huis gezet, met medeweten van het lokaal bestuur, omdat de man transseksueel was. De voorzitter van het lokale bestuur droeg de man op zijn dorp te verlaten omdat ze daar 'dat soort mensen' niet wilden hebben.¹⁹¹ Op 21 november 2014 werden twee jongens van een middelbare school geschorst omdat

¹⁸¹ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

¹⁸² Idem

¹⁸³ Idem

¹⁸⁴ Idem

¹⁸⁵ Idem

¹⁸⁶ Idem

¹⁸⁷ Idem

¹⁸⁸ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, 07-2015

¹⁸⁹ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

¹⁹⁰ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

¹⁹¹ Idem

ze 'homoseksueel materiaal' naar binnen zou hebben gebracht en telefoons zouden hebben gestolen. Een homoseksuele docent probeerde hen te steunen en pleitte in hun voordeel opdat ze konden blijven. Vanwege het feit dat hij dat deed werd de docent zelf ervan verdacht homoseksueel te zijn. De docent werd op 25 januari 2015 definitief ontslagen omdat hij homoseksualiteit op de school zou promoten.¹⁹²

In 2015 werd een verondersteld lesbische vrouw in Nabweru door het lokale bestuur uit haar huis gezet vanwege het feit dat ze lesbisch zou zijn. In de brief die ze later ontving stelde de voorzitter van het lokale bestuur dat haar levenswijze een schande was voor de buurt en dat haar terugkomst in de buurt ongewenst was. Ze was gedwongen bij vrienden elders in te trekken. In een vergelijkbaar geval in Kyengera schreef de voorzitter van het lokale bestuur dat een lesbische vrouw een gevaar vormde voor kinderen die ze met haar slechte gedrag zou kunnen beïnvloeden en verleiden om ook lesbisch te worden.¹⁹³ Eveneens in 2015 werden twee homoseksuele mannen door hun huisbaas en het lokale bestuur uit hun huis gezet nadat een tabloid een artikel over hen had gepubliceerd waarin gesteld werd dat ze homoseksueel zouden zijn.¹⁹⁴

Op 20 juli 2016 werd, naar aanleiding van een melding van de lokale autoriteiten, midden in de nacht een inval gedaan bij twee samenwonende, verondersteld homoseksuele, mannen. Bij de inval waren ook het hoofd van het lokaal bestuur, mensen uit de buurt, de huisbaas en de politie betrokken. Als bewijsmateriaal werden condooms en glijmiddel in beslag genomen, maar na een korte periode in detentie werden ze vrijgelaten.¹⁹⁵ Op 17 oktober 2016 werden twee studenten van school gestuurd door het schoolbestuur van een school in Busoga vanwege beschuldiging van homoseksuele handelingen, zonder enig bewijs.¹⁹⁶ Eveneens op 17 oktober besprak een student aan de Universiteit van Kampala een voorstel voor een onderwerp voor zijn promotie. Hij wilde onderzoek doen naar seksueel geweld onder homoseksuele mannen. Zijn begeleider verbood hem een dergelijk 'onsmakelijk' onderzoek te doen.¹⁹⁷ Op 8 november 2016 werd een transvrouw aangegeven door het hoofd van de lokale autoriteiten en op hun verzoek door de politie gearresteerd. Haar werd ten laste gelegd dat ze het strafbare feit van *personation*¹⁹⁸ had gepleegd.¹⁹⁹ In een rapport van samenwerkende LHBT-organisaties werd ook gewezen op het niet optreden tegen mishandeling of verkrachting van LHBT'ers door de Ugandese overheid en het toestaan of actief meewerken aan uithuiszettingen.²⁰⁰

In juni 2018 bracht SMUG een rapport naar buiten, expliciet over de discriminatie van LHBTI'ers door medisch personeel. Buiten het niet rekening houden met de speciale behoeften en gezondheidsproblemen van LHBTI'ers in de planning van projecten, de opleiding (gebrek aan specialistische kennis) en de programmering stuitte SMUG op veelvoorkomende voorbeelden van het uitsluiten van noodzakelijke

¹⁹² SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

¹⁹³ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

¹⁹⁴ Idem

¹⁹⁵ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

¹⁹⁶ Idem

¹⁹⁷ Idem

¹⁹⁸ *Personation* houdt in dat je jezelf uitgeeft voor iemand anders en staat als zodanig in artikel 381 (1) inderdaad in het Ugandese wetboek van strafrecht.

¹⁹⁹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

²⁰⁰ Idem

medische behandeling, beledigingen door medisch personeel, het zonder toestemming outen van personen, bedreigingen, het uitleveren aan de politie, geweld en gedwongen anale en hiv-onderzoeken zonder toestemming. Een voorbeeld was dat iemand de noodzakelijke hiv-medicatie werd geweigerd omdat deze volgens de arts bedoeld was voor mensen en niet voor beesten, zoals homoseksuelen.²⁰¹ In hun rapport over mensenrechtenschendingen uit 2016 had de SMUG al vijf gevallen besproken van weigering van dienstverlening en belediging door medisch personeel.²⁰² Veel Ugandese gezondheidswerkers zien homoseksualiteit vanuit hun geloof als een zonde, of vanuit hun beroep als een geestelijke afwijking, bijvoorbeeld als een psychose die behandeld kan en moet worden. Een voorbeeld hiervan is de Ugandese seksuoloog-therapeut James Lwanga, die claimt dat hij in zijn praktijk met grote regelmatig homoseksuelen geneest.²⁰³

In 2019 werd een 15-jarige jongen door een groep docenten ondervraagd en door verschillende van hen geslagen om te bekennen dat het gerucht dat over de jongen de ronde deed, dat hij homoseksueel zou zijn, waar was. Als straf werd hij een nacht opgesloten in de kamer waar hij ook was ondervraagd en geslagen.²⁰⁴

In 2020 melden verschillende LHBT-organisaties waaronder SMUG en HRAFP dat met name LHBT'ers het slachtoffer werden van de COVID-19-maatregelen van de regering die volgens hen door de overheid werden misbruikt als middel tegen de LHBT-gemeenschap. Personen die hun thuissituatie eerder waren ontvlucht om in safehouses te gaan wonen werden door de maatregelen²⁰⁵ regelmatig gedwongen om weer thuis te gaan wonen waar ze opnieuw in de problemen raakten met hun ouders, waaraan ze probeerden te ontkomen. Anderen kregen in de safehouses vaak te maken met controles door de politie en/of werden beschuldigd van het overtreden van de COVID-19--regels. Ook werden ze veel vaker dan anderen gedwongen om coronatesten te ondergaan omdat ze door de bevolking en autoriteiten werden aangewezen als verspreiders van de ziekte. Hiv-geïnfecteerde LHBT'ers verloren regelmatig toegang tot de noodzakelijke hiv-medicatie.²⁰⁶ Talrijke invallen in de safehouses liepen uit op arrestaties en detenties zonder enige vorm van proces. In november meldde de Britse *Telegraph* dat er volgens mensenrechtenorganisaties vanwege de coronaregels sprake was van een verdubbeling van het aantal arrestaties van LHBTQ+'ers in Uganda in 2020. Het zou volgens het *Bureau of Investigative Journalism (BIJ)* gaan om meer dan 100 mensen die in 2020 opgepakt waren in de safehouses. In detentie zou bovendien regelmatig sprake zijn van misbruik van LHBT'ers en agressie tegen hen door andere gedetineerden.²⁰⁷ In december 2020 melde ook *The Guardian* bovengenoemde praktijken en voegde er voorbeelden aan toe van mensen die bij hun arrestatie waren gefilmd. Door de films online te plaatsen werden de LHBT'ers publiek geout door de politie waardoor ze soms hun werk verloren en/of te maken kregen met agressie van de familie. Ook

²⁰¹ SMUG, 'Even if they spit at you, don't be surprised' Health Care Discrimination for Uganda's Sexual and Gender Minorities, augustus 2018

²⁰² SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

²⁰³ Stella Nyanzi, *Dismantling reified African culture through localised homosexualities in Uganda*, Culture, Health & Sexuality: An African Journal for Research, Intervention and Care, p. 952-967, 14-06-2013

²⁰⁴ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAFP), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of soji 2019*, maart 2020

²⁰⁵ Waaronder veel arrestaties van personen die vanwege de omstandigheid dat ze niet meer bij hun familie kunnen verblijven in groepen samenleven in dergelijke huizen.

²⁰⁶ The Independent, *Isolated, depressed and alone: Why for LGBT+ Ugandans, coronavirus lockdown has been 'simply torture'*, 9 juni 2020

²⁰⁷ The Telegraph, *Imprisoned under the cover of Covid: How the pandemic is being exploited to persecute LGBTQ+ people*, 25 november 2020

HRW meldde dat COVID-19 door de Ugandese overheid werd misbruikt om homoseksuelen te marginaliseren en kunnen arresteren en detineren.²⁰⁸

In december 2020 werd Nicholas Opiyo, directeur van Chapter Four Uganda en een advocaat die bekendstaat voor het behandelen van veel juridische zaken van LHBT'ers en het opkomen voor hun belangen, gearresteerd. Hij werd beschuldigd van witwassen en andere misdaden. In 2015 ontving Opiyo nog de *Alison Des Forges award* voor zijn buitengewone bijdrage aan het opkomen voor de rechten van minderheden.²⁰⁹

3.1.3 Acties vanuit de overheid ten nadele van LHBTI-organisaties

In paragraaf 1.4 werd al ingegaan op de juridische mogelijkheden die de Ugandese overheid gebruikt om LHBTI-organisaties te verbieden, niet te registreren of te sluiten. In deze paragraaf worden voorbeelden gegeven van concrete acties van de overheid gericht tegen (vermeende) LHBTI-organisaties waarmee zij te maken kunnen krijgen. In deze paragraaf worden hierna een aantal voorbeelden genoemd van de in de titel genoemde acties. Het overzicht in deze paragraaf heeft niet de pretentie compleet te zijn, noch een indicatie te geven wat betreft de mate waarin deze zaken voorkomen of -kwamen in een bepaald jaar. Het is slechts bedoeld als illustratie en concretisering van de in de titel genoemde acties.

In 2007 werd een artistieke organisatie, die in haar uitingen naar buiten had gebracht ook LGBT-uitingen te gaan tonen, registratie geweigerd door (een ambtenaar van van) de *NGO Board* (een overheidsorganisatie) omdat de organisatie homoseksualiteit zou willen promoten.²¹⁰

In mei 2011 werd een LHBTI-organisatie registratie geweigerd door de *Uganda Registration Services Bureau* omdat de organisatie in haar naam seksuele minderheden concreet benoemde.²¹¹

In 2012 werden 38 ngo's verboden omdat zij homoseksualiteit zouden bevorderen en er kinderen voor zouden rekruteren.²¹² Op 10 januari 2012 werd bij een lokale LHBTI-organisatie in Mbarara binnengevallen en het kantoor van de organisatie onderzocht omdat de organisatie ervan werd verdacht mensen te werven voor homoseksualiteit.²¹³ Op 14 februari 2012 werd een internationale LHBTI-workshop (georganiseerd door Freedom and Roam Uganda (FARUG) en SMUG)²¹⁴ in het *Imperial Resort Hotel* in Entebbe door de politie binnengevallen en gesloten.²¹⁵ Op

²⁰⁸ The Guardian, 'Nowhere to go': the young LGBT+ Ugandans 'outed' during lockdown, 8 december 2020; HRW, *Uganda LGBT Shelter Residents Arrested on Covid-19 Pretext*, 03-04-2020; HRW, *Uganda: Respect Rights in COVID-19 Response*, 02 april 2020

²⁰⁹ The Guardian, *Uganda detains leading lawyer for LGBT rights on money-laundering charges*, 23 december 2020

²¹⁰ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

²¹¹ Idem

²¹² The Guardian, *Uganda bans 38 organisations accused of 'promoting homosexuality'. Country's ethics and integrity minister claims banned NGOs exist to 'destroy the traditions and culture of this country'*, 20 juni 2012

²¹³ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

²¹⁴ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018.

²¹⁵ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative

18 of 26²¹⁶ juni 2012 werd een bijeenkomst van de *The East and Horn of Africa Human Rights Defenders Project (EHHRDP)* in het *Estella Country Hotel* in Najjera, Kampala door vertegenwoordigers van de Ugandese autoriteiten (meer dan 24 politieagenten)²¹⁷ verstoord en een aantal deelnemers tijdelijk gearresteerd en ondervraagd.²¹⁸ Eveneens in juni 2012 kondigde minister Lokodo plannen aan om 38 organisaties te verbieden die volgens hem homoseksualiteit zouden promoten.²¹⁹

In maart 2013 weigerde de voorzitter van het lokaal bestuur in het dorp Kawempe een noodzakelijke aanbevelingsbrief voor een LGBTI-organisatie te schrijven om het zogenaamde *CSO Association/Club/Group Certificate* te kunnen vernieuwen. Als reden voor de weigering werd gezegd dat de organisatie mensen zou werven voor homoseksualiteit.²²⁰

In 2014 weigerde de Ugandese overheid om de LHBTI-koepelorganisatie SMUG als ngo te registreren. De Ugandese overheid stelde dat deze organisatie het bevorderen van seksuele relaties tussen mensen van gelijk geslacht als doel heeft terwijl dergelijke relaties in Uganda verboden zijn. SMUG ging in beroep tegen de weigering maar in 2019 was er nog geen definitieve uitspraak over de rechtmatigheid van de weigering om SMUG als ngo te registreren.²²¹ Op 3 april 2014 werd het *Makarere University Walter Reed*-project (een medisch onderzoeksproject) door de politie gesloten omdat er onethisch onderzoek zou worden gedaan en homoseksualiteit zou worden gepromoot.²²² In maart en april 2014, na de inwerkingtreding van de AHA, ontving het *Refugee Law Project (RLP)*, een organisatie die onder meer bijstand verleende aan vluchtelingen die gevlucht waren vanwege hun seksuele oriëntatie en gelieerd is aan de Universiteit van Makerere, meerdere brieven waarin zij ervan beschuldigd werd homoseksualiteit te promoten. Uiteindelijk moest de organisatie al haar activiteiten in Kampala en in de vluchtelingenkampen staken.²²³ Ook na het opschorten van de AHA mocht de RLP haar werkzaamheden niet hervatten.²²⁴ Na de eerdere weigering om SMUG formeel als ngo te registreren werden ook de organisaties *Born This Way Uganda* en *Action for Transgender Rights Initiative (ATRI)* door het *Ugandan Registration Service Bureau (URSB)* geweigerd, met de toelichting dat de organisaties zich zouden richten op criminele activiteiten.²²⁵

In januari 2015 werd de zeer bekende activiste Kasha Jacqueline Nabagesera bedreigd met arrestatie door de *Minister of Ethics and Integrity*, Simon Lokodo,

for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

²¹⁶ Idem

²¹⁷ Idem

²¹⁸ United Nations, *Mandates of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression: the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association: and the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders*, 25-06-2012

²¹⁹ Kristen Cheney, *Locating Neocolonialism, 'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, *African Studies Reviews*, Volume 55, Issue 2 september 2012, pp. 77-95

²²⁰ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

²²¹ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

²²² The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

²²³ Idem

²²⁴ Human Dignity Trust, *Uganda*

²²⁵ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

vanwege de publicatie van het LGBT-magazine *The Bombastic*, waarvan Kasha hoofdredacteur is.²²⁶

In 2016 werden voorbereidingen en vieringen van de *Uganda Pride* meermaals gewelddadig verstoord en activisten gearresteerd.²²⁷ Op 22 mei 2016 was er een aanval en beroving bij het kantoor van het *Human Rights Awareness and Promotion Forum* (HRAPF), een belangrijke organisatie voor juridische bijstand aan LHBT'ers in de problemen en sinds enkele jaren de coördinerende organisatie verantwoordelijk voor rapporten over mensenrechtenschendingen tegen LHBTI'ers. De dienstdoende bewaker, Emmanuel Arituha, werd bij de aanval/inval gedood en belangrijke materialen werden gestolen. De politie had geen serieuze belangstelling voor het gebeurde, bekeek zelfs de beelden van de aanvallers op de veiligheidscamera's niet maar verklaarde dat de HRAPF de aanval waarschijnlijk in scene had gezet. De HRAPF probeerde tevergeefs de in de pers vaak geciteerde verklaringen van de Ugandese politie tegen te spreken maar kreeg weinig weerklank. Uiteindelijk sloot de politie de zaak af, zonder dat de verantwoordelijke aanvallers waren gevonden of gestraft met de mededeling dat het hier een normale diefstalzaak betrof die helaas niet kon worden opgelost.²²⁸ Op 25 augustus 2016 werd *Transgender Equality Uganda* gedwongen hun kantoor te verlaten nadat een bureau van de organisatie was binnengevallen door burgers, lokaal bestuur en politie. Er werd voorlichtingsmateriaal in beslag genomen, als bewijs dat er sprake was van 'gay propaganda'. De organisatie werd gedwongen elders een nieuw kantoor te openen.²²⁹ In datzelfde jaar werd de organisatie *Queer Youth Uganda* meermaals met sluiting bedreigd door de lokale politie en dwongen lokale autoriteiten de organisatie *Tranz Network Uganda* om hun kantoor in de wijk te sluiten omdat hun aanwezigheid, volgens het lokaal bestuur, een gevaar vormde voor de lokale jeugd.²³⁰

In 2017 werd de *Uganda Pride 2017* afgelast na bedreigingen van *Minister for Ethics and Integrity*, Simon Lokodo. Hij stelde: 'No gay gathering and promotion can be allowed or tolerated in Uganda'.²³¹ Datzelfde jaar werd ook een *Pride Gala*, dat na afloop van de geplande Pride was georganiseerd en wel doorging, gesloten en deelnemers aan verschillende evenementen met arrestatie bedreigd.²³² De *Minister for Ethics and Integrity*, had op 16 augustus 2017 het hotel *Sheraton*, waar het Gala gehouden zou worden, al per brief laten weten het evenement niet toe te laten.²³³ Op 8 december ging hij persoonlijk ook nog naar het kantoor van *Chapter Four Uganda*, waar een ander deel van het Gala gehouden werd, en dreigde het Gala ook daar te sluiten. Eveneens op 8 december 2017 gaf hij de politie opdracht om een einde te maken aan het *Queer Kampala International Film Festival*.²³⁴

²²⁶ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

²²⁷ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

²²⁸ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

²²⁹ Idem

²³⁰ Idem

²³¹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

²³² ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

²³³ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity. 2018: Increasing protections and reducing state violations*, oktober 2018

²³⁴ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity. 2018: Increasing protections and reducing state violations*, oktober 2018

In 2018 werd het niet officieel willen registreren van de organisatie SMUG door de overheidsinstantie USBR (zaak *FrankMugisha, Dennis Wamala, Ssenfuka Joanita Warry v Uganda Registration Services Bureau High Court Miscellaneous Cause No. 96 of 2016*) door het Hooggerechtshof bevestigd volgens de redenering dat de organisatie gericht zou zijn op het promoten van in Uganda illegale activiteiten zoals homoseksuele handelingen en het homohuwelijk.

In mei 2018 beëindigde Minister Lokodo, *Minister of Ethics and Integrity*, de viering van de internationale dag tegen homofobie. In datzelfde jaar blokkeerde hij de eerste geplande bijeenkomst van het ministerie van Gezondheid geheten *Annual Conference on Key and Priority Populations* omdat een dergelijke bijeenkomst volgens hem gericht zou zijn op het promoten van homoseksualiteit en andere smerige dingen.²³⁵

In 2019 was de ngo *Rainbow Riots* van plan om het eerste gemeenschapscentrum voor de LHBT-gemeenschap in Uganda te openen. Dit werd voorkomen door ingrijpen van minister Simon Lokodo. In de nasleep van de gebeurtenissen liet hij ook andere organisaties, die zich formeel richten op medische hulp aan mensen met hiv/aids, sluiten.²³⁶

²³⁵ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sogi, augustus 2019*

²³⁶ US State Department, *Country Report Uganda 2014*, 2015

4 Behandeling door de maatschappij

4.1 Publieke opinie

Het overgrote deel van de Ugandese samenleving keurt homoseksueel gedrag zeer sterk af. Homoseksualiteit is voor velen een taboe, iets vies en verwerpelijks, waarover je zeker niet openlijk spreekt.²³⁷ Het bekend worden van de homoseksualiteit van iemand kan onder meer leiden tot excommunicatie uit de kerk, van school sturen, uithuiszetting of verstoting door familie, dorp of wijk waar iemand deel van uitmaakt, verlies van ouderlijke rechten, ontslag, maar ook (zie de paragrafen 2.1 en 3.1.2) geweld, arrestatie en detentie door de overheid.²³⁸

Uit een uitgebreid onderzoek naar opvattingen over uiteenlopende onderwerpen in een groot aantal landen door het *Pew Research Center* in 2007 bleek dat 96% van de Ugandezen van mening was dat homoseksualiteit afgewezen zou moeten worden, waarmee Uganda een van de minst tolerante landen wat betreft dit onderwerp was uit dat onderzoek.²³⁹

Uit een ander onderzoek uit 2007, uitgevoerd door de Keniaanse onderzoeksgroep *Steadman Group*, bleken vergelijkbare cijfers voor wat betreft de inwoners van de Ugandese hoofdstad Kampala: in een Culturele Barometer opiniepeiling sprak 95% van de geïnterviewde inwoners zich uit tegen legalisering van homoseksualiteit.²⁴⁰ Ze kwalificeerden het als moreel zeer verwerpelijk en totaal onacceptabel in een gezonde maatschappij.²⁴¹ Uit een andere, in 2009 gehouden enquête, bleek eveneens dat 95% van de Ugandezen tegenstander was van het legaliseren van homoseksualiteit.²⁴²

Volgens het *Pew Research Center* was er na 2007 wel enige tijd sprake van enige afname van het percentage Ugandezen dat homoseksualiteit totaal verwierp. Uit hun onderzoek in 2010 bleek dat toen 79% van de Ugandezen homoseksueel gedrag moreel afkeurde.²⁴³ De onderzoeksresultaten van het *Pew Research Centre* leken toen te wijzen op enige vermindering van de maatschappelijke afkeur van homoseksualiteit. Dit was echter voordat de discussie over de AHA volop op gang kwam, voordat een grote groep Amerikaanse evangelische christenen naar Uganda kwamen (zie paragraaf 4.2) en voordat de AHA werd aangenomen en tijdelijk in werking trad. Het is heel goed mogelijk dat hierdoor de maatschappelijke afkeuring van homoseksualiteit in Uganda vervolgens juist weer is toegenomen. Volgens Monica Mbaru, de Afrika-coördinator van de *International Gay and Lesbian Human Rights Commission* was er in Afrika in het algemeen en Uganda in het bijzonder in de periode rond 2010 sprake van een verslechtering van het maatschappelijk klimaat voor homoseksuelen. Volgens haar is deze verandering gevoed door fundamentalistische predikers, intolerante regeringen en homofobe politici. Ook de toenemende zichtbaarheid van homoseksuelen in samenleving en media en het debat dat daardoor opgeroepen wordt, zou daarbij mogelijk een rol spelen.²⁴⁴ Ook

²³⁷ Andrew Kagwa, *Gays and the church*, www.the-african.org, februari/maart 2011

²³⁸ Stephen Kaduuli, York University, *Homophobia and the governance of sexuality in Uganda*, 05 juli 2011

²³⁹ The Pew Global Attitudes Project, *47-Nation Pew Global Attitudes Survey*, 4 oktober 2007, www.pewglobal.org

²⁴⁰ Stephen Kaduuli, York University, *Homophobia and the governance of sexuality in Uganda*, 5 juli 2011

²⁴¹ Melissa Minor Peters, *Kuchus in the Balance: Queer Lives under Uganda's Anti-Homosexuality Bill*, juni 2014

²⁴² CNN, *Why is Uganda attacking homosexuality?*, 8 december 2012

²⁴³ The Washington Post, *Gays in Africa face growing persecution*, 12 december 2010

²⁴⁴ Idem

vertegenwoordigers van de Ugandese LHBTI-koepel-organisatie SMUG stelden dat door de discussie over de AHA in Uganda sprake was van een verslechterend maatschappelijk klimaat.²⁴⁵ HRW sprak in oktober 2009 van een in intensiteit toenemende campagne tegen homoseksuelen onder leiding van kerken en antihomogroeperingen en gesteund door een deel van de media.²⁴⁶

Ten tijde van de voorbereidingen voor en invoering van de AHA bleken vooroordelen en misconcepties over homoseksualiteit in Uganda zo wijdverspreid dat deze zonder enige serieuze tegenspraak of kanttekening in de memorie van toelichting van de wet werden opgenomen.²⁴⁷ Ook in de maatschappelijke discussie, in de parlementaire behandeling en in de pers werden sommige vooroordelen en misconcepties over homoseksualiteit zo vaak genoemd dat de LHBTI-koepelorganisatie SMUG het uiteindelijk nodig vond om op de meest voorkomende ervan (homoseksualiteit is on-Afrikaans, een geestesziekte, het is besmettelijk, onnatuurlijk, homoseksuelen zijn eropuit om anderen ook homoseksueel te maken, het is een gevaar voor de familiewaarden, het gezin en vooral voor kinderen en uiteindelijk een gevaar voor het overleven van de samenleving) te weerspreken in een eigen met bronnen onderbouwde publicatie.²⁴⁸ Ook de *International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association* (ILGA) stelt dat de discussie over de AHA en de vele negatieve uitingen over LHBT'ers door politieke en religieuze leiders in de praktijk hebben geleid tot een achteruitgang in de situatie voor de LHBTI-gemeenschap met onder meer toegenomen discriminatie en een toename van het geweld door medeburgers tegen hen.²⁴⁹

In een internationaal vergelijkend opinieonderzoek, uitgevoerd door *PEW Global Research*, over de houding van de bevolking ten opzichte van homoseksuelen uit 2013/2014 kwam opnieuw naar voren dat in Uganda 96% van de bevolking van mening was dat homoseksualiteit door de maatschappij niet aanvaard zou moeten worden. Alleen Nigeria, Ghana en Senegal scoorden in Afrika in dat onderzoek nog lagere percentages voor wat betreft acceptatie.²⁵⁰

In een internationaal vergelijkend opinieonderzoek naar tolerantie uit 2016, de zogenaamde *Afrobarometer*, kwam Uganda naar voren als een van de minst tolerante landen in Afrika wat betreft het onderwerp homoseksualiteit. Alleen Guinée en Senegal scoorden in dit onderzoek nog lager. In Uganda gaf 95% van de geïnterviewden aan niet naast een homoseksueel te willen wonen.²⁵¹

Ook in een vergelijkend onderzoek naar de positie van LHBT'ers uit 2017 (waarin overigens verschillende factoren zijn meegenomen om tot een totaalscore te komen en wat dus niet louter een opinieonderzoek was) scoorde Uganda uitermate laag, met een 163^e plek van de 175 onderzochte landen.²⁵²

Uit een eigen onderzoek van de ILGA in 2017 bleek wel dat er in de publieke opinie in Uganda in de jaren na 2014 wellicht weer positiever over homoseksualiteit werd gedacht, maar de resultaten van de ILGA zijn moeilijk vergelijkbaar, onder meer omdat andere vragen werden gesteld dan eerder door *PEW* en de *Afrobarometer*. Uit

²⁴⁵ Human Rights House, *LGBT rights in the Republic of Uganda threatened*, 29 januari 2011

²⁴⁶ HRW, *Uganda: 'Anti-homosexuality' Bill threatens liberties and human rights defenders*, 15 oktober 2009

²⁴⁷ Uganda Gazette No. 47, *The Bills Supplement No. 13*, 25 september 2009

²⁴⁸ SMUG, *Sexual Minorities Uganda, Expanded Criminalisation of Homosexuality in Uganda: A Flawed Narrative Empirical evidence and strategic alternatives from an African perspective*, 2014

²⁴⁹ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

²⁵⁰ PEW, *The Global Divide on Homosexuality*, 4 juni 2013

²⁵¹ Afrobarometer, *Africans tolerant on religion, ethnicity, nationality, and HIV, but not on homosexuality. Afrobarometer survey finds*, 1 maart 2016

²⁵² The Human Truth Foundation, *LGBT Rights Across the World. Which are the Best and Worst Countries?*, 2017

het ILGA-onderzoek kwam naar voren dat 49% van de Ugandezen vond dat LHBT'ers dezelfde rechten zouden moeten hebben als heteroseksuelen, terwijl 41% het daar niet mee eens was. Verder vond 56% dat LHBT'ers beschermd zouden moeten worden tegen discriminatie op de arbeidsmarkt. Daarentegen vond 54% dat mensen die een seksuele relatie onderhouden met iemand van hetzelfde geslacht als criminelen zouden moeten worden behandeld. 34% was het daar niet mee eens. 60% van de Ugandezen vond dat transgenders gelijke rechten zouden moeten hebben, 62% vond dat ze beschermd moesten worden tegen discriminatie op de arbeidsmarkt en 53% vond dat ze wettelijk in staat zouden moeten worden gesteld officieel van geslacht te veranderen.²⁵³

Homoseksuele Ugandezen zelf geven aan dat zij hun positie als zeer slecht ervaren. In de regelmatig onder (met name mannelijke homoseksuelen) gehouden enquête door de datingsite *PlanetRomeo* scoort Uganda in de door hen gepubliceerde *Gay Happiness Index* al jarenlang als laagste van alle 127 onderzochte landen.²⁵⁴

4.2 Rol van religie/religieuze leiders

Religie speelt in Uganda een zeer belangrijke rol.²⁵⁵ Bijna alle Ugandezen stellen een religie aan te hangen. Bovendien hangen ze hun religie ook bijna altijd heel fanatiek aan. In verschillende opiniepeilingen gaf meer dan 90% van de Ugandezen aan dat religie in hun leven heel erg belangrijk is.²⁵⁶ Hoewel er geen voorbeelden zijn van traditionele Afrikaanse religies die seks tussen mensen van gelijk geslacht verboden met zonde, ziekte of mentale ziekte²⁵⁷ (dus ook in Uganda niet), beschouwen alle belangrijke, momenteel in Uganda aangehangen (maar niet oorspronkelijk Afrikaanse) religies²⁵⁸, homoseksualiteit als een zonde en homoseksuele handelingen en homoseksualiteit in de samenleving als onaanvaardbaar. De Ugandese homoactivist Pepe Julian Onziema stelt dat niet homoseksualiteit maar juist homofobie in Uganda een on-Afrikaans, religieus geïnspireerd, importconcept is. De antihomowetten en moraliteit zijn immers in eerste instantie een koloniaal product, door de Britten in de wet vastgelegd en vervolgens zijn in recente jaren vooral Amerikaans-evangelische fundamentalistische christenen actief geweest, die een antihomoboodschap hadden.²⁵⁹ Ook de Ugandese wetenschapster Sylvia Tamale heeft meermaals betoogd dat het niet zozeer homoseksualiteit is dat een vanuit het buitenland geïmporteerd fenomeen is, maar dat dit aantoonbaar juist wel geldt voor de joods-christelijke en andere religies waarop religieuze leiders in Uganda die zich tegen LHBTI'ers keren, zich nu juist zeggen te baseren.²⁶⁰

²⁵³ ILGA, *Minorities Report 2017: attitudes to sexual and gender minorities around the world*, oktober 2017

²⁵⁴ Gayromeo, *Gay Happiness Index*, 2015

²⁵⁵ Kristen Cheney, *Locating Neocolonialism, 'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, African Studies Reviews, Volume 55, Issue 2 september 2012, pp. 77-95

²⁵⁶ Stephen Kaduuli, York University, *Homophobia and the governance of sexuality in Uganda*, 5 juli 2011

²⁵⁷ Kristen Cheney, *Locating Neocolonialism, 'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, African Studies Reviews, Volume 55, Issue 2 september 2012, pp. 77-95

²⁵⁸ rooms-katholicisme, anglicaans christendom, orthodox christendom, zevendedagsadventisten en andere evangelische stromingen en de Islam.

²⁵⁹ Kristen Cheney, *Locating Neocolonialism, 'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, African Studies Reviews, Volume 55, Issue 2 september 2012, pp. 77-95

²⁶⁰ Fleur van der Laan en Eeke van der Wal, *Anti-Queer Morality in Uganda*, [https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewjfqJew457mAhWEJFAKHfZ5DPwQfJABegQIBBAC&url=https%3A%2F%2Fdspace.library.uu.nl%2Fbitstream%2Fhandle%2F1874%2F298114%2FLAS%2520Scriptie%2520Anti-Queer%2520Morality%2520in%2520Uganda%255B2%255D.docx%3Fsequence%](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewjfqJew457mAhWEJFAKHfZ5DPwQfJABegQIBBAC&url=https%3A%2F%2Fdspace.library.uu.nl%2Fbitstream%2Fhandle%2F1874%2F298114%2FLAS%2520Scriptie%2520Anti-Queer%2520Morality%2520in%2520Uganda%255B2%255D.docx%3Fsequence%2520)

De impact van religie in Uganda is ook groot omdat er in Uganda niet echt sprake is van een scheiding van kerk en staat. Als het gaat om morele vraagstukken worden de religieuze leiders van het land zeer betrokken bij het politieke proces. De president en zijn vrouw stellen openlijk dat zij zich laten leiden door hun religieuze principes. Hetzelfde geldt voor een groot deel van de Ugandese politici. Kerk en staat zijn in de praktijk dan ook nauw verweven. Religieuze organisaties hebben bovendien een goed werkend netwerk om mensen te organiseren en bieden mensen morele onderbouwing om hun acties te rechtvaardigen. Politici kunnen op hun beurt weer gebruik maken van de morele en praktische ondersteuning van de kerken en van de invloedrijke religieuze leiders. President Museveni verklaarde in 2012: *'I'll back the Church against the gays'*.²⁶¹

De genoemde antihomomoraliteit wordt in Uganda ook gevoed doordat homoseksualiteit in Uganda vaak gezien wordt, en door religieuze en politieke voorgangers voorgesteld wordt, als een immoreel en uit het westen geïmporteerd en zelfs aan Uganda opgedrongen concept.²⁶² Het verzet ertegen wordt vervolgens verbonden aan een nationalistisch onafhankelijkheidsgevoel en antikoloniale retoriek.²⁶³

Het breed gedragen concept van zondigheid en afwijzing door de maatschappij van homoseksualiteit, betekent niet dat *alle* religieuze leiders en groeperingen ook voorstander zijn van de strafrechtelijke vervolging van homoseksuelen en/of de voorgestelde antihomowet. Dat geldt echter wel voor een zeer aanzienlijk en ook zeer spraakmakend deel van de religieuze leiders en groeperingen.²⁶⁴

Volgens homoactivisten, mensenrechtenorganisaties en wetenschappers hebben de in Uganda zeer populaire en drukbezochte conservatieve evangelische kerken en predikers (vaak met banden in de Verenigde Staten) in de beginjaren van deze eeuw een belangrijke bijdrage geleverd aan het verslechteren van het klimaat voor homoseksuelen in Uganda. Verschillende Amerikaanse evangelische predikers wezen voor een groot publiek en gebruikmakend van media met een groot bereik, op de gevaren van homoseksuelen voor de maatschappij, voor kinderen en voor het voortbestaan van de traditionele Afrikaanse cultuur en dan met name het traditionele Afrikaanse gezin.²⁶⁵ Christelijke organisaties uit de Verenigde Staten verleenden directe (grote) financiële steun aan campagnes en organisaties in Uganda die homoseksualiteit afkeuren.²⁶⁶ Het ging daarbij om organisaties als de hierna nader toegelichte *The Family*, maar ook de *Roman Catholic Human Life Network (HLN)*, het *American Centre for Law & Justice* van dominee Pat Robertson en het mormoonse *Family Watch International*.²⁶⁷ Er wordt in dit verband ook wel gesproken van een Amerikaans-evangelisch geïnspireerde antihomocampagne.²⁶⁸ De banden tussen de Amerikaanse conservatieve evangelisten en Uganda zijn sterk.

[3D2%26isAllowed%3Dy&usg=AOvVaw1t5ty_qkct2e6MTTjFfIrh](#) Universiteit Utrecht, mei 2014

²⁶¹ Fleur van der Laan en Eeke van der Wal, *Anti-Queer Morality in Uganda*. Universiteit Utrecht, mei 2014

²⁶² Stephen Kaduuli, York University, *Homophobia and the governance of sexuality in Uganda*, 5 juli 2011

²⁶³ Fleur van der Laan en Eeke van der Wal, *Anti-Queer Morality in Uganda*. Universiteit Utrecht, mei 2014

²⁶⁴ Kristen Cheney, Locating Neocolonialism, *'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, *African Studies Reviews*, Volume 55, Issue 2 September 2012, pp. 77-95

²⁶⁵ The Washington Post, *Gays in Africa face growing persecution*, 12 december 2010

²⁶⁶ Antoine Craigwell, *Cry wolf: Uganda and the anti-homosexuality bill*, 18 februari 2010; Boise Weekly Feature, *Exporting homo-phobia: American far-right conservative churches establish influence on anti-gay policy in Africa*, 8 september 2010

²⁶⁷ Melissa Minor Peters, *Kuchus in the Balance: Queer Lives under Uganda's Anti-Homosexuality Bill*, Juni 2014

²⁶⁸ Los Angeles Times, *Uganda gays live in fear after names published in newspaper*, 3 november 2010

President Museveni en zijn vrouw (die zich beiden een *born again christian* noemen) zijn hier open over en het enigszins geheime genootschap van Amerikaanse politici, *The Family* (ook wel bekend als *The Fellowship*)²⁶⁹ die onder meer het *National Prayer Breakfast* organiseren, claimen zelf ook dat president Museveni hun 'sleutelfiguur' in Afrika is. Ook de oorspronkelijke indiener van de AHA, parlamentslid Bahati, is lid van *The Family*. Hij wordt ook gesteund door de Amerikaanse megakerk van dominee Rick Warren, die op zijn beurt ook weer een persoonlijke vriend van de Museveni's is. Bij een bezoek aan Uganda in 2008 stelde deze Warren: '*Homosexuality is not a natural way of life and thus not a human right*'.²⁷⁰

De leider van de Amerikaans-evangelische groepen die in de loop van de jaren 0 zeer actief zijn geworden in Uganda was Scott Lively, voorzitter van de organisatie '*Abiding Truth*', lid van het *Family Life Network* en auteur van tal van boeken tegen homoseksualiteit. Samen met Ugandese religieuze organisaties en de Ugandese overheid lanceerde hij een campagne om de 'westerse en on-Afrikaanse vloek' van homoseksualiteit te bestrijden, onder de naam '*Defend the Family*'. In deze campagne werd erop gewezen dat het Afrikaanse gezin tegen homoseksuelen moest worden beschermd en dan met name de Ugandese kinderen, die homoseksuelen bij voorkeur zouden rekruteren voor hun duivelse praktijken. In maart 2009 organiseerde Lively een conferentie in Kampala onder de titel: '*Seminar on Exposing the Homosexual Agenda – That Whole Hidden and Dark Agenda*'. De conferentie werd bezocht door onder meer Ugandese politiemensen, onderwijzend personeel en veel nationale politici.²⁷¹ Andere sprekers en organisatoren van de conferentie waren Caleb Lee Brundidge, een Amerikaanse evangelist die claimt dat hij mensen van hun homoseksualiteit kan genezen en er zelf ook van genezen zegt te zijn en Don Schmierer, een Amerikaans evangelist en bestuurslid van *Exodus International*, een organisatie die zegt te streven naar bevrijding van homoseksualiteit door de kracht van Jezus Christus.²⁷² Tijdens de conferentie hield Lively een redevoering waarin hij wees op het grote gevaar van de *gay movement*. Hij wees op de donkere aanwezigheid van homoseksuelen in andere donkere tijden zoals tijdens de Spaanse Inquisitie, de apartheid in Zuid-Afrika, de periode van slavernij in de VS en zelfs de waarschijnlijke betrokkenheid van homo's bij de genocide in buurland Rwanda.²⁷³ Hij droeg zijn mening uit over verschillende soorten homoseksuelen waaronder '*monsters*', '*super-macho's*' en '*butchers*', waarbij de laatste categorie degenen waren die zich tijdens de apartheid en de genocide in Rwanda zouden hebben misdragen.²⁷⁴ Lively werd ook uitgenodigd om het Ugandese parlement toe te spreken en deed dat vervolgens na die uitnodiging ook urenlang. Hij stelde zich daar wat gematigder op en zei daar onder meer: '*The gay movement is an evil institution, whose goal it is to defeat the marriage-based society and replace it with a culture of sexual promiscuity*'. Ook wees hij het Ugandese parlement op het gevaar dat er geen kinderen meer geboren zouden worden, als homoseksuelen de overhand zouden krijgen.²⁷⁵

²⁶⁹ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018

²⁷⁰ Kristen Cheney, *Locating Neocolonialism. 'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, African Studies Reviews, Volume 55, Issue 2 september 2012, pp. 77-95

²⁷¹ IDS, Institute for Development Studies, *Evidence Report No. 44, The Implications of the Anti-Homosexuality Bill 2009 on Uganda's Legal System*, November 2013

²⁷² Aliza Luft, University of Wisconsin-Madison, *LGBT Activism in Eastern Africa*, 21 april 2016

²⁷³ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018

²⁷⁴ Melissa Minor Peters, *Kuchus in the Balance: Queer Lives under Uganda's Anti-Homosexuality Bill*, juni 2014

²⁷⁵ Idem

Na de conferentie vonden er regelmatig antihomodemonstraties in Kampala plaats waarin homoseksuelen (opnieuw) werden afgeschilderd als geperverteerde individuen die erop uit waren om schoolkinderen tot homoseksualiteit te verleiden.²⁷⁶ Het parlamentslid Bahati presenteerde zijn eerste versie van de *Anti-Homosexuality Bill* (zie daarvoor paragraaf 2.1). Dat de waarschuwendende woorden van Lively niet aan dovemansoren waren gericht bleek onder andere toen een ander Ugandees parlamentslid, Margaret Muhanga, in het regeringsgezinde dagblad *New Vision* in een interview verklaarde: *'If all of us were to become gay, where would the next generation come from?'*²⁷⁷ Buiten het beschermen van Ugandese kinderen tegen rekruterende homoseksuelen wordt er door zowel Amerikaanse als Ugandese evangelische groepen vaak ook nog een link gelegd tussen homoseksualiteit en de duivel en het einde der tijden.²⁷⁸

Een belangrijke leider en woordvoerder van de antihomobeweging in Uganda is de evangelische dominee Martin Ssempe, leider van de evangelische Makerere kerk in Kampala.²⁷⁹ In 2007 richtte hij de *Interfaith Rainbow Coalition Against Homosexuality* op. Hij stelde actie te voeren in naam van de slachtoffers van homoseksualiteit en op te treden tegen deze gevaarlijke criminele handelingen die tegen de natuurlijke orde waren.²⁸⁰ Er werden bijeenkomsten georganiseerd waar ook de toenmalig president van de Verenigde Staten en voorstander van homorechten Obama het moest ontgelden. Vanwege zijn inspanningen voor homorechten werd hij bekritiseerd als gevaar voor de traditionele familie en naar analogie van extreem religieus rechts in de VS werd hij vergeleken met Hitler en *'the anti-Christ'*.²⁸¹ Ssempe werd een internationaal bekende persoon toen zijn preken, waarbij hij expliciete homoporno liet zien als voorbeeld van de verschrikkelijke praktijken waar homoseksuelen toe in staat zouden zijn, viraal gingen. Ssempe werd in Uganda voorzitter van de *National Taskforce Against Homosexuality*, ook wel bekend als *The National Anti-Gay Task Force*.²⁸²

De Taskforce van Ssempe stond niet alleen. Een aantal kerkleiders en opinieleiders vormden samen de *National Coalition Against Homosexuality and Sexual Abuses in Uganda*. Deze organisatie heeft als doel 'jongeren en kwetsbare mensen te beschermen tegen misbruik door hooggeplaatste personen die hen willen verleiden tot homoseksuele activiteiten'. Het hoofd van het religieus geïnspireerde *Family Life Network (FLN)* Stephen Langa stelde dat iedereen die stelt dat homoseksualiteit aanvaardbaar is in Uganda gearresteerd zou moeten worden en dat daarom ook strengere wetten nodig zijn.²⁸³ Sheikh Ramathan Shaban Mubajji, een belangrijke moslimleider, meldde dat volgens hem homo's zouden moeten worden opgepakt en verbannen naar een eiland totdat ze daar doodgaan.²⁸⁴

De afkeuring van homoseksualiteit verenigde de meeste gelovigen. Tijdens een conferentie in 2008 liet de Ugandese Aartsbisschop Henry Orombi weten marteling, verkrachting en discriminatie op basis van seksuele oriëntatie niet te veroordelen en

²⁷⁶ IDS, Institute for Development Studies, *Evidence Report No. 44, The Implications of the Anti-Homosexuality Bill 2009 on Uganda's Legal System*, november 2013

²⁷⁷ Kristen Cheney, Locating Neocolonialism, *'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, African Studies Reviews, Volume 55, Issue 2 September 2012, pp. 77-95

²⁷⁸ Fleur van der Laan en Eeke van der Wal, *Anti-Queer Morality in Uganda*, Universiteit Utrecht, mei 2014

²⁷⁹ Human Rights House, *LGBT rights in the Republic of Uganda threatened*, 29 januari 2011

²⁸⁰ Human Rights Watch, *Uganda: State Homophobia threatens health and human rights*, 22 augustus 2007

²⁸¹ Kristen Cheney, Locating Neocolonialism, *'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, African Studies Reviews, Volume 55, Issue 2 September 2012, pp. 77-95

²⁸² Idem

²⁸³ Human Rights House, *LGBT rights in the Republic of Uganda threatened*, 29 januari 2011

²⁸⁴ CNN, *Why is Uganda attacking homosexuality?*, 08 december 2009

wees tegelijkertijd op de belangrijke christelijke taak om tegen homoseksualiteit te strijden.²⁸⁵

Hoewel er onder religieuze Ugandezen grote overeenstemming bestond over het belang van de strijd tegen homoseksualiteit waren er ook enkele minder radicale geluiden. De (Afrikaans-Anglicaanse) *Church of Uganda*, die zelf stelt 1/3 van de Ugandezen tot haar volgelingen te rekenen, nam in februari 2010 een officieel standpunt in over de voorgestelde antihomowet. De kerk liet weten de noodzaak voor strengere wetgeving tegen homoseksualiteit in te zien en de zorgen van de indiener van de wet met hem te delen. De kerk meende echter dat het beter was bestaande wetgeving door middel van amendementen aan te passen en zo strengere en explicietere wetgeving te introduceren en zo te voorkomen dat een homoseksuele relatie ooit als mensenrechtenonderwerp zou kunnen worden geïntroduceerd.²⁸⁶ De Interreligieuze raad van Uganda (Inter-Religious Council of Uganda, IRCU), een coalitie van de hierboven genoemde belangrijkste erkende religies, liet in eerste instantie weten invoering van de voorgestelde antihomowet sterk te ondersteunen. Op 10 februari 2010 kwam de organisatie echter met een verklaring, waarin afstand werd genomen van bepaalde elementen uit de wet, zoals de doodstraf. Zij stelden dat homoseksualiteit weliswaar bestreden moest worden maar dat zondaars altijd de kans moeten krijgen om zonden ongedaan te maken en daarover spijt te betuigen.²⁸⁷

In datzelfde jaar werd er ook een grote interreligieuze demonstratie gehouden ter ondersteuning van de antihomowet. Op de leuzen die werden megedragen was onder meer te lezen: '*Join the 1 million crowd, march to protect UGANDAN CHILDREN.*'²⁸⁸

Er zijn ook in Uganda enkele religieus geïnspireerde organisaties, zoals bijvoorbeeld *Integrity Uganda*, die opkomen voor homoseksuelen²⁸⁹ en zich nadrukkelijk hebben uitgesproken tegen de gehele voorgestelde wet.²⁹⁰ Ook zijn er kleine oecumenische groepen die zich tegen de algemene antihomoleer keren. Enkele onder hen zijn groepen geleid door voormalig bisschop Christopher Ssenyonjo en dominee Gideon Byamugisha. Het betreft echter kleine groeperingen met een klein bereik.²⁹¹

Na het ongeldig verklaren van de AHA door het Hooggerechtshof, zei de Anglicaanse aartsbisschop in august 2014: '*the 'court of public opinion' has clearly indicated its support for the Act, and we urge Parliament to consider voting again on the Bill with the proper quorum in place.*'²⁹²

Bij zijn pensionering in 2019 werd de aartsbisschop van Uganda, Stanley Ntagali, door de Ugandese regering, vele Ugandese politici en andere religieuze leiders geprezen, met name vanwege zijn volhardende en tegen internationale druk ingaande, strijd tegen homoseksualiteit. Die strijd had er volgens de sprekers aan had bijgedragen dat christenen in Uganda verenigd waren gebleven in de afkeuring van zulk slecht gedrag, dat tegen de lessen van de bijbel ingaat. Bisschop George

²⁸⁵ Stella Nyanzi, *Dismantling reified African culture through localised homosexualities in Uganda*, Culture, Health & Sexuality: An African Journal for Research, Intervention and Care, p. 952-967, 14 juni 2013

²⁸⁶ Church of Uganda, *Church of Uganda's position on the anti homosexuality bill 2009*, 9 februari 2010

²⁸⁷ Human Rights Watch, *Uganda: State Homophobia threatens health and human rights*, 22 augustus 2007; Reuters, *Ugandan paper gay men list 'chilling' – rights group*, 08-09-2006

²⁸⁸ Kristen Cheney, *Locating Neocolonialism, 'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, African Studies Reviews, Volume 55, Issue 2 September 2012, pp. 77-95

²⁸⁹ Andrew Kagwa, *Gays and the church*, www.the-african.org, februar/maart 2011

²⁹⁰ The Guardian, *Ugandan church leader brands anti-gay bill 'genocide'*, 11 december 2009

²⁹¹ Stella Nyanzi, *Dismantling reified African culture through localised homosexualities in Uganda*, Culture, Health & Sexuality: An African Journal for Research, Intervention and Care, p. 952-967, 14 juni 2013

²⁹² Human Dignity Trust, *Uganda*.

Bagamuhunda sprak de hoop uit dat Ntagali ook na zijn pensionering zou blijven vechten tegen verderfelijke praktijken zoals homoseksualiteit.²⁹³

4.3 Rol van de pers

Zoals in paragraaf 1.3 al aangegeven, heeft de Ugandese overheid verschillende instanties die in kunnen grijpen als er in de pers, films of andere media op een positieve manier aandacht wordt besteed aan homoseksualiteit en die daarmee, volgens de Ugandese overheid, een gevaar vormen voor de publieke moraal. In de praktijk maakt de overheid daar ook gebruik van.²⁹⁴

Ugandese media spelen een bijzondere rol in de negatieve bejegening van homoseksuelen in Uganda. Met enige regelmaat worden in de Ugandese pers negatieve en haatdragende artikelen gepubliceerd en soms worden hierin veronderstelde homoseksuelen met naam en toenaam genoemd (gedwongen *outing*). Regelmatig krijgen genoemde personen vervolgens te maken met bedreigingen en mishandelingen door medeburgers en soms ook met strafrechtelijke vervolging door de overheid.²⁹⁵

Volgens Ugandese LHBTI-organisaties verspreiden veel Ugandese media ook met opzet een negatief stereotype beeld van homoseksuelen, waarin zij vaak worden afgeschilderd als mensen die vooral bezig zijn anderen te rekruteren in homoseksuele activiteiten en daarmee de samenleving en met name ook kinderen bedreigen.²⁹⁶

In deze paragraaf worden hierna een aantal voorbeelden genoemd van de hiervoor in de 2^e en 3^e alinea genoemde acties. Het overzicht in deze paragraaf heeft niet de pretentie compleet te zijn, noch een indicatie te geven wat betreft de mate waarin deze zaken voorkomen of kwamen in een bepaald jaar. Het is slechts bedoeld als illustratie en concretisering van de bovengenoemde acties.

In 2002 publiceerde de Ugandese tabloid *Red Pepper* een artikel over een verondersteld ceremonieel huwelijk tussen twee vrouwen. De betrokken vrouwen werden niet veel later gearresteerd, weer vrijgelaten, bedreigd door een menigte en opnieuw enkele dagen in detentie gehouden, naar gesteld voor hun eigen veiligheid.²⁹⁷

In 2004 kreeg het radiostation *Radio Simba* een boete opgelegd en werd het station gedwongen om excuses te maken nadat er in het programma homoseksuelen aan het woord waren gelaten.²⁹⁸

Op 06 juli 2005 verscheen een artikel in de Ugandese staatskrant *New Vision* waarin de autoriteiten werden opgeroepen harder op te treden tegen homoseksuelen (aangeduid als geperverteerden) en ze te arresteren en berechten. Later die maand

²⁹³ Daily Monitor, *Ntagali hailed for anti-gay fight*, 27 augustus 2019

²⁹⁴ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

²⁹⁵ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

²⁹⁶ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

²⁹⁷ Human Rights Watch, *Uganda: Press homophobia raises fears of crackdown*, 8 augustus 2006

²⁹⁸ BBC, *Fine for Ugandan radio gay show*, 03 oktober 2004

vond er een inval plaats in het huis van de in het artikel genoemde homo-activiste Juliette Mukasa en werd mede-activiste Yvonne Oyoo gearresteerd en kort gedetineerd.²⁹⁹

In augustus 2006 publiceerde *The Red Pepper* een lijst van namen en andere identificerende informatie van 45 veronderstelde mannelijke homoseksuelen, met de melding erbij dat de natie kon zien hoe deze verschrikkelijke zonde de maatschappij aan het opeten is.³⁰⁰ In september 2006 volgde een artikel over dertien veronderstelde lesbiennes.³⁰¹ Een aantal van de genoemde personen kreeg vervolgens te maken met intimidatie en bedreigingen.³⁰² Op 10 september 2007 publiceerde *The Red Pepper* opnieuw een lijst, nu met 40 namen van veronderstelde homoseksuele mannen, verblijvend in Kampala.³⁰³

Ook in 2009 werden homoseksuelen geout in publicaties. De tweewekelijkse Ugandese krant *The Observer* kwam bovendien met een artikel voor lezers 'hoe homoseksuelen te herkennen'.³⁰⁴ HRW meldde eind 2009 doodsbedreigingen en fysieke aanvallen op personen die ervan verdacht werden homoseksueel te zijn, verstoting door de familie en ontslag door werkgevers.³⁰⁵

Begin oktober 2010 publiceerde de Ugandese tabloid *Rolling Stone* een artikel met foto's, namen en adressen van de 100 top-homo's en lesbiennes in Uganda met als ondertitel: '*Hang them*'. In de dagen volgend op het artikel werden volgens mensenrechtenactivisten ten minste vier Ugandese homomannen die in het artikel genoemd waren aangevallen. Er was onder meer sprake mishandeling door steniging.³⁰⁶ Ook LHBTI-activiste Sheila Hope Mugisha werd door buurtgenoten met stenen bekogeld en durfde dagenlang haar huis niet meer te verlaten. Volgens de SMUG zouden in heel 2010 minstens twintig homoseksuelen zijn aangevallen en daarbuiten nog eens zeventien zijn gearresteerd en gevangen genomen.³⁰⁷

David Kato, Jacqueline Kasha en Pepe Julian Onziema van SMUG spanden een rechtszaak aan tegen *Rolling Stone* maar ondanks een (tijdelijk) verbod op publicatie publiceerde de *Rolling Stone* een week na de uitspraak van de rechter opnieuw een artikel met de namen en foto's van veertien veronderstelde homoseksuelen, dit keer onder de hoofdtitel '*Hang them*'.³⁰⁸ Op 3 januari 2011 volgde de bekendmaking van een veroordeling van de tabloid *Rolling Stone* door de Ugandese Hoge Raad (zie ook paragraaf 1.3.4 over Mogelijke bescherming door de rechterlijke macht).³⁰⁹ Op 26 januari 2011 werd David Kato op klaarlichte dag in zijn eigen huis in Mukono door een onbekende man met een hamer op zijn hoofd geslagen. Hij overleed enige tijd later aan zijn verwondingen. Volgens zijn SMUG-collega's was er een verband tussen de aanslag en zijn homoactivisme maar in

²⁹⁹ Human Rights Watch, *Uganda: State Homophobia threatens health and human rights*, 22 augustus 2007; Reuters, *Ugandan paper gay men list 'chilling' – rights group*, 08 september 2006

³⁰⁰ Human Rights Watch, *Uganda: State Homophobia threatens health and human rights*, 22 augustus 2007; Reuters, *Ugandan paper gay men list 'chilling' – rights group*, 8 september 2006

³⁰¹ All Africa, *Amnesty condemns country over attack on gays*, 19 september 2006

³⁰² Human Rights Watch, *Uganda Press homophobia raises fears of crackdown*, 08-08-2006; All Africa, *Amnesty condemns country over attack on gays*, 19-09-2006; IWPR, *Uganda ruling small victory in gay struggle*, 14 februari 2011

³⁰³ US Department of State, *Country Report Uganda 2007*, 11 maart 2008

³⁰⁴ CNN, *Why is Uganda attacking homosexuality?*, 8 december 2009

³⁰⁵ HRW, *Uganda: 'Anti-homosexuality' Bill threatens liberties and human rights defenders*, 15-10-2009

³⁰⁶ A24 media, *Gays reportedly attacked in Uganda*, 24-10-2010; Los Angeles Times, *Uganda gays live in fear after names published in newspaper*, 03-11-2010; Mail & Guardian Online, *Gay Ugandans targeted after outing*, 29 oktober 2010

³⁰⁷ The Washington Post, *Gays in Africa face growing persecution*, 12 december 2010

³⁰⁸ Andrew Kagawa, *Gays and the church*, www.the-african.org, februari/maart 2011

³⁰⁹ Amnesty International, *Uganda rights group hail landmark LGBT ruling*, 04 januari 2011; The High Court of Uganda, *Miscellaneous Cause No. 163 of 2010, Ruling*, 30 december 2010

verschillende Ugandese media werd een dergelijk verband ontkend. HRW en AI hebben gevraagd om een onafhankelijk onderzoek naar de doodsoorzaak en gepleit voor bescherming van andere homoactivisten in Uganda.³¹⁰ Redacteur Giles Muhane van de tabloid *Rolling Stone* verklaarde dat de titel '*Hang them*' in zijn blad nooit bedoeld was geweest als oproep tot geweld door burgers (zoals stenigen) maar dat het de bedoeling was dat de wet zodanig wordt dat homoseksuelen of mensen die homoseksualiteit promoten door de overheid kunnen worden opgehangen.³¹¹

Op 2 februari 2011 arresteerde de Ugandese politie Sidney Enock Nsubuga voor de moord op Kato. Op 9 november pleitte hij schuldig aan de moord en op 10 november 2011 werd hij veroordeeld tot 30 jaar gevangenschap.³¹² Volgens de meeste Ugandese media ging het niet om een haatmoord maar was er sprake geweest van een gewone roofmoord of een roofmoord na door Nsubuga afgewezen seksuele avances door Kato.³¹³

Op 29 mei 2012 publiceerde de krant *Kamunye* over een verondersteld homoseksuele man die volgens de krant homoseksuelen rekruteerde aan de universiteit. In het artikel over de man werden naam en adres genoemd. De man werd vervolgens bedreigd door buurtgenoten en uit zijn huis gezet door zijn huisbaas.³¹⁴

In de periode voorafgaand aan en volgend op de aanneming van de AHA (2013 tot februari 2014) werd er in de Ugandese pers veel over homoseksuelen gepubliceerd. Op 25 februari 2014, een dag na de ondertekening door de AHA door de president, kwam *The Red Pepper* met een artikel '*EXPOSED: Uganda's Top 200 Homosexuals Revealed*' waarin van veel verondersteld homoseksuelen persoonsgegevens werden vermeld. Iets later publiceerde *Hello Uganda*, een zusterblad van *The Red Pepper*, en het radiostation *Tiger-FM* vergelijkbare schandaalverhalen.³¹⁵

In 2014 meldden samenwerkende LHBT-organisaties in een rapport dat LHBT'ers in de Ugandese media (kranten, radio, televisie en online) nog altijd vaak negatief, stereotyperend of als afstotelijk werden neergezet. Ook meldde het rapport dat verschillende media zich nog altijd schuldig maakten aan afgedwongen outing met alle gevolgen voor de betrokken personen.³¹⁶ Zo meldde de eindredacteur van de tabloid *Rolling Stone* in de tijd dat de discussie over de AHA in Uganda volop woedde dat LHBTI'ers volgens hem mensen waren die het overgrote deel van hun tijd bezig waren met drinken van alcohol, feesten, drugsgebruik en het ongeremd en doorlopend bezig zijn met immorele seksuele handelingen. Bovendien, aldus de hoofdredacteur, verspreiden LHBTI'ers aids en rekruteren ze kinderen voor hun kwalijke praktijken.³¹⁷

³¹⁰ Sunday Tribune, *Gay activist outed then beaten to death in his bed Ugandan paper called for 'hanging' for David Kato*, 30 januari 2011; Human Rights Watch, *Uganda: promptly investigate killing of prominent LGBT activist*, 27 februari 2011

³¹¹ The Times, *Who's the real pervert here*, 01-02-2011; Sunday Tribune, *Gay activist outed then beaten to death in his bed Ugandan paper called for 'hanging' for David Kato*, 30 januari 2011

³¹² The New Yorker, *Justice for Gay Ugandans?*, 11 oktober 2011

³¹³ Melissa Minor Peters, *Kuchus in the Balance: Queer Lives under Uganda's Anti-Homosexuality Bill*, juni 2014

³¹⁴ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

³¹⁵ SMUG, *From Torment to Tyranny*, 9 mei 2014

³¹⁶ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL) Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

³¹⁷ Melissa Minor Peters, *Kuchus in the Balance: Queer Lives under Uganda's Anti-Homosexuality Bill*, juni 2014

Op 2 maart 2014 kreeg een transman van zijn huisbaas en de lokale autoriteiten de opdracht zijn huis binnen drie dagen te verlaten nadat hij op televisie was getoond.³¹⁸ Op 17 augustus 2014 werd een man als homoseksueel genoemd in een publicatie in *The Red Pepper*. Als gevolg van de publicatie kwam het tot een buurtbijeenkomst en vier mannen die samen met de betrokken man in een huis woonden werden gedwongen hun woning te verlaten omdat ze er allen van werden verdacht homoseksueel te zijn.³¹⁹ In een nieuw rapport van een aantal samenwerkende LHBTI-organisaties, gepubliceerd in oktober 2015 en hoofdzakelijk betrekking hebbend op 2014, werd geconcludeerd dat de vaak sterk homofobe uitingen in de Ugandese media opnieuw hadden bijgedragen aan geweld en andere mensenrechtenschendingen tegen LHBTI'ers.³²⁰

In een rapport van samenwerkende LHBTI-organisaties over 2015 werden onder meer zes mensenrechtenschendingen door Ugandese media (twee radio, twee televisiestations en twee kranten) gerapporteerd.³²¹ Op 11 mei 2015 publiceerde de tabloid *The Red Pepper* twee verhalen over een veronderstelde lesbische vrouw met als titels '*NSSF boss forces 20 juniors into homo sex*' en op 25 mei '*NSSF homo boss fired*'. De aanleiding was een rechtszaak tegen de betrokken vrouw waarin beschuldigingen waren geuit maar het nog niet tot een uitspraak was gekomen.³²² Op 23 oktober 2015 publiceerde de *Kampala Sun* een verhaal over een ruzie in een bar tussen twee transgendermannen. Een van de twee mannen zou slecht gedrag hebben gepromoot onder andere door zijn kleding.³²³ Ook televisiestations zouden zeer regelmatig items uit hebben gezonden over transgenders waarbij zij werden neergezet als fraudeurs en criminelen die erop uit zouden zijn om anderen te misbruiken.³²⁴ In 2019 werd een man gearresteerd nadat in tabloid *The Red Pepper* was geschreven dat de man homoseksueel zou zijn.³²⁵

4.4 Rol van de politiek/politieke leiders

Oproepen door politici en regeringsvertegenwoordigers om over te gaan tot arrestatie en detentie van homoseksuelen komen in Uganda al heel lang en ook zeer regelmatig voor. Gegeven het feit dat de overgrote meerderheid van de Ugandezen homoseksualiteit zeer afkeurt (zie paragraaf 4.1) komt het ook regelmatig voor dat Ugandese politici hun eigen populariteit, bijvoorbeeld tijdens verkiezingscampagnes, proberen te verhogen door homoseksuelen te bekritisieren of op te roepen tot maatregelen tegen hen. Al in 1999 riep president Museveni zelf, naar aanleiding van mediaberichten over een verondersteld ceremonieel homohuwelijk in Kampala, zijn politiemensen op om homoseksuelen op te zoeken en te arresteren.³²⁶ Soortgelijke uitspraken werden in de loop der jaren ook gedaan door uiteenlopende andere regeringsvertegenwoordigers en parlementariërs. HRW sprak in dit verband in 2008

³¹⁸ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

³¹⁹ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

³²⁰ Idem

³²¹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

³²² Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

³²³ Idem

³²⁴ Idem

³²⁵ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of soti 2019*, maart 2020

³²⁶ Andrew Kagwa, *Gays and the church*, www.the-african.org, februari/maart 2011

zelfs over een 'lange regeringscampagne van homofobe uitingen en staatshomofobie'.³²⁷

Naast president Museveni stelden en stellen heel veel politieke en religieuze leiders van Uganda leden van de LHBT-gemeenschap vaak in een (zeer) kwaad daglicht. Zij houden vaak nationalistische redevoeringen, waarin gewezen wordt op de gevaren die LHBT'ers voor de Ugandese samenleving vormen. Zij noemen hen zelfs regelmatig een existentieel gevaar voor de Ugandese samenleving. Zij onderbouwen dat gevaar met redenen als dat LHBT'ers zich niet zouden voortplanten en daarmee het voortbestaan van de hele natie bedreigen en ook dat zij een groot gevaar voor de jeugd vormen, met name omdat zij jongeren 'voor hun perverse levenswijze zouden (willen) rekruteren'. Dit draagt sterk bij aan een zeer negatief klimaat voor de LHBT-gemeenschap.³²⁸

In deze paragraaf wordt het Ugandese politieke klimaat geïllustreerd aan de hand van ontwikkelingen en uitspraken. De inhoud van de paragraaf heeft niet de intentie om volledig te zijn maar beoogt slechts een indruk te geven van hetgeen in de titel van deze paragraaf vermeld wordt.

In 2009 stelde het parlementslid Margareth Muhanga (van regeringspartij National Resistance Movement, NRM) dat Ugandezen zich moeten realiseren dat homoseksuelen zich niet voortplanten en dat, willen ze toch aan kinderen komen, ze deze dus wel moeten rekruteren (verleiden tot homoseksualiteit).³²⁹ In datzelfde jaar, stelde de minister van Buitenlandse Zaken Sam Kuteza: *'Well, if there are any homosexuals in Uganda, they are a minority. The majority of Africans, and indeed of Ugandans, abhor this practice. It is, therefore, not correct to allow this minority to provoke the majority by promoting homosexuality.'*³³⁰

De toenmalige Ugandese *Minister of Ethics and Integrity*, James Nsaba Burturo, stelde bij de VN, naar aanleiding van een verzoek om het standpunt van de Ugandese regering toe te lichten, dat homoseksualiteit nu eenmaal *'unnatural, abnormal, illegal, dangerous and dirty'* was.³³¹

In 2010 stelde de oorspronkelijke opsteller van de antihomowet, en het mede daardoor steeds populairder wordende parlementslid, Bahati: *'If necessary, we have to kill every last gay person.'*³³²

In januari 2014 hield minister-president, Amama Mbabazi, een lezing voor een gehoor van ambtenaren op het ministerie van Buitenlandse Zaken waar hij stelde: *'I think in our tradition, and this is what I believe, homosexuality is treated as an abnormality. Given that as a fact, then the next question is, how do we treat abnormalities in our society? Do we kill them? If you identify an abnormality and you say 'Let's kill these abnormals' my conclusion is that you are the one that is abnormal. They need help. How do you treat your children who are born as a ... I don't know what better word to use ... as mongols? Do you execute them, imprison them for life?'*³³³

³²⁷ Human Rights Watch, *Uganda: State Homophobia threatens health and human rights*, 22 augustus 2007; HRW, *Uganda Country Summary 2008*, januari 2009; All Africa, *Amnesty condemns country over attack on gays*, 19 september 2006

³²⁸ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

³²⁹ Kristen Cheney, *Locating Neocolonialism, 'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, *African Studies Reviews*, Volume 55, Issue 2 September 2012, pp. 77-95

³³⁰ Idem

³³¹ Idem

³³² Idem

³³³ Human Dignity Trust, *Uganda*

In februari 2014 werd er een *Scientific Statement on Homosexuality* uitgegeven door het Ugandese *Ministry of Health*. Het rapport was opgesteld in opdracht van president Museveni en concludeerde: *'No definitive gene is responsible for homosexuality; homosexuality is not a disease or an abnormality; there is a small number of people with homosexual tendencies in every society; and homosexuality can be influenced by environmental factors (culture, religion, information, peer pressure); the practice needs regulation, like any other human behaviour, especially to protect the vulnerable; there is need for further study to address sexuality in the African context.'*

In februari 2014 meldde Simon Lokodo, *Minister of Ethics and Integrity*, dat hij bezig was met het opstellen van een lijst homoseksuelen om zo politieonderzoek tegen hen te vergemakkelijken en eventuele arrestaties of *'naming and shaming'* mogelijk te maken.³³⁴

Eveneens in februari 2014 meldde Richard Tushemereirwe, *Presidential Advisor on Science*: *'Whether there is a link or no link to this, there is no justification for this, it is a wastage of time for us to debate about this. The only science that I find relevant to the science of homosexuality is not genetic but public health citing India where homosexuality has been reinstated as a crime under their constitution.'*³³⁵

In juli 2014 meldde de Ugandese regering, naar aanleiding van internationale kritiek, in een verklaring dat de AHA verkeerd geïnterpreteerd werd. De regering stelde dat de wet alleen maar was opgesteld om open homoseksualiteit te stoppen en om kinderen te beschermen. Er zou geen sprake zijn van het doel om mensen met een andere seksuele oriëntatie te straffen of discrimineren.³³⁶

Uganda's *Minister of State for Justice & Constitutional Affairs and Deputy Attorney General*, Frederick Ruhindi, meldde echter gedurende de 55e sessie van *The African Commission on Human and Peoples Rights*, in mei 2014: *'The issue of sexual orientation is not a human right provided for in the human rights instruments we subscribe to.'*³³⁷

In februari 2015, na het ongeldig verklaren van de AHA, stelde president Museveni, dat de wet eigenlijk ook niet nodig was. Hij zei op een bijeenkomst in Tokya: *'That law [anti-homosexuality legislation] was not necessary, because we already have a law which was left by the British, which deals with this issue.'*³³⁸ Voormalig premier Amama Mbazazi werd de eerste Ugandese presidentskandidaat die openlijk en duidelijk meldde dat hij tegen discriminatie van mensen op basis van hun seksuele voorkeur was. Hij stelde naar aanleiding van een vraag over homoseksualiteit: *'I have stated very clearly that there shouldn't be any discrimination and it is not the biggest threat right now in the country.'* Hij eindigde als derde bij de presidentsverkiezingen van 2016.³³⁹

In juni 2017 meldde Rebecca Kadaga, parlamentsvoorzitter en groot voorstander van de ongeldig verklaarde antihomowet, dat een nieuwe antihomowet opgesteld zou moeten worden en ook hard nodig was *'There is no bill on homosexuality. What we need is a new bill.'*

³³⁴ Human Dignity Trust, *Uganda*

³³⁵ Idem

³³⁶ Idem

³³⁷ Idem

³³⁸ Idem

³³⁹ Idem

Het parlamentslid Latif Ssebagala, waarschuwde in 2017 voor het, volgens hem, toenemend aantal homoseksuelen in Uganda: *'There is a lot of homosexuality in schools and I think we need to bring back the AHA to curb this vice'*.³⁴⁰

In datzelfde jaar stelde de *Minister of Ethics and Integrity*, Simon Lokodo, 2017 onder meer:

- *'Homosexuality is not allowed and completely unacceptable in Uganda. [...] We don't and can't allow it. LGBT activities are already banned and criminalized in this country. So popularizing it is only committing a crime'*.
- *'It's true I ordered the police to stop and shut down all the gay pride events. No gay gathering and promotion can be allowed in Uganda. We can't tolerate it at all. [...] We know they are trying to recruit and promote homosexuality secretly. But it's worse to attempt to stand and exhibit it in public arena. This is totally unacceptable. Never in Uganda.'*
'The display, sale and circulation of pornographic images in the print and electronic media is one of the key reasons we have escalating cases of drug abuse among youths, incest, teenage pregnancy and abortion, homosexuality and lesbianism and defilement'.
- *'We are going to procure this machine and it will detect 'homos' and porn actors especially those misusing applications like WhatsApp with sex acts. The South Koreans are programming it. And very soon we will ship it into the country and all the evil will be busted.'*³⁴¹

Parlamentslid Francis Mwijukye stelde in 2018: *'We shall continue to fight the LGBT-issues on the international level until people here appreciate that same-sex is inhuman and anti-culture'*.³⁴²

Simon Lokodo, *Minister of Ethics and Integrity*, stelde in februari 2018: *'We are tolerant. That's what we are saying: we are not slaughtering them ... They can come and be helped to come out of this unfortunate situation ... It's like a drug addict. Drug addiction is not an innate situation, it is acquired. But they can be transformed and become better ... So we are saying anybody found committing this incredible and abominable act should be checked and isolated from society ... If you are found practising it, we shall take you to a cell. So we are saying anybody found committing this incredible and abominable act should be checked and isolated from society.'*³⁴³

Voor deze vergelijking met drugsverslaafden had Simon Lokodo al eens verklaard dat Uganda er alles aan moest doen om homoseksualiteit uit te roeien en bij die gelegenheid had hij het 'erger dan kinderverkrachting' genoemd.³⁴⁴

In een reactie op de toenemende populariteit van de oppositiebeweging *People Power*, *Our Power*, ook wel *Red Movement* genoemd (een beweging van de populaire zanger Bobby Wine) wees de Ugandese Minister voor Veiligheid, Elly Tumwine, er in 2019 op dat de *Red Movement* veel banden had met LHBTI'ers die volgens haar als terroristen konden worden beschouwd, omdat ze erop uit zouden zijn om de bestaande orde omver te werpen.³⁴⁵

³⁴⁰ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

³⁴¹ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

³⁴² Idem

³⁴³ Idem

³⁴⁴ Idem

³⁴⁵ Pink News, *A Ugandan leader just called LGBT+ people 'terrorists'*, 5 oktober 2019

In 2019 wezen verschillende LHBT-organisaties en ook HRW erop dat de hernieuwde discussie over de AHA, opnieuw aangezwengeld door Simon Lokodo en anderen, had bijgedragen aan een opmerkelijke toename van mensenrechtenschendingen en arrestaties van LHBT'ers in dat jaar.³⁴⁶ In een artikel in *Newsweek* werd de politieke cultuur in Uganda omschreven als '*Hatred of gay, lesbian and transgender people is the patron saint of the state in Uganda*'.³⁴⁷

In januari 2021 wezen verschillende LHBTQIA'ers op het door de recente presidentsverkiezingen, en de anti-LHBT+-retoriek die daarin weer was gebruikt, opnieuw verslechterde politieke klimaat ten aanzien van LHBT-rechten.³⁴⁸ Gedurende de verkiezingscampagne had kandidaat en president Museveni opnieuw anti-LHBT uitspraken gedaan, evenals meerdere andere politici. Frank Mugisha van LHBT-organisatie SMUG wees erop dat LHBT'ers opnieuw werden aangewezen als zondebok voor veel problemen in het land, waardoor het toch al homofobe politieke klimaat nog eens werd versterkt. Zo had Museveni gezegd dat de vele rellen die waren opgetreden tijdens de campagne (en waarbij in confrontaties met de politie meer dan 50 doden waren gevallen) werden gefinancierd door LHBT-organisaties uit het buitenland. Hij sprak van *homoseksuele outsiders* die erop uit waren de stabiliteit en onafhankelijkheid van Uganda te ondermijnen. Hij stelde in een radio-interview dat Europa eropuit was om homoseksualiteit overal te promoten maar dat Ugandezen het nu eenmaal een zeer verwerpelijke afwijking vinden.³⁴⁹ Hij sprak van sociaal imperialisme uit verschillende delen van de wereld, gericht tegen Uganda.³⁵⁰ Ook beschuldigde hij tegenkandidaat Bobi Wine van het promoten van homoseksualiteit in Uganda.³⁵¹ Verschillende andere politici beloofden het electoraat de AHA eindelijk in te voeren, en daarmee ook de doodstraf op homoseksualiteit, om zo homoseksualiteit in Uganda uit te roeien.³⁵² De VN zag zich genoodzaakt om hierover uitspraken te doen en riep Ugandese politici, inclusief de president, op om LHBT+ Ugandezen met respect en waardigheid te behandelen. De organisatie wees erop dat de homofobe uitspraken tijdens de campagne konden bijdragen aan verdere escalatie in een land waar in 2019 al sprake was van toenemend anti-LHBT+ geweld. Ook wees de organisatie op mogelijke gevaren voor een effectieve bestrijding van hiv in Uganda.³⁵³

4.5 Behandeling door familie en medeburgers

Bedreiging, geweld, mishandeling of andere mensenrechtenschendingen tegen LHBTI'ers door medeburgers komen in Uganda voor. Dit geldt voor LHBTI'ers zelf, maar soms ook voor mensen die voor hen opkomen of over hen berichten.³⁵⁴ Ook LHBTI-organisaties in Uganda krijgen te maken met discriminatie, bedreigingen en geweld door medeburgers.³⁵⁵

³⁴⁶ All Africa, *Attacks On LGBT+ Ugandans Seen Rising After Minister Proposes Death for Gay Sex*, 22 oktober 2019; Pink News, *Ugandan LGBT activists say hate crimes have surged since proposal of 'Kill the Gays' law*, 24 oktober 2019

³⁴⁷ Newsweek, *UGANDA – Gay hell*, 4 november 2019

³⁴⁸ Mail & Guardian Online, *LGBTQIA community in Uganda: 'We are human'*, 30 januari 2021

³⁴⁹ Reuters, *Anti-gay rhetoric ramps up fear among LGBT+ Ugandans ahead of polls*, 6 januari 2021

³⁵⁰ Pink News, *Ugandan president Museveni wins sixth consecutive term after campaign marred by homophobia and violence*, 16 januari 2021

³⁵¹ Deutsche Welle, *Opinion: Uganda's Sham Election. Another Waste of Time*, 15 januari 2021

³⁵² Reuters, *Anti-gay rhetoric ramps up fear among LGBT+ Ugandans ahead of polls*, 6 januari 2021

³⁵³ Reuters, *U.N. urges for respect for LGBT+ Ugandans, ahead of polls*, 13 januari 2021

³⁵⁴ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018.

³⁵⁵ ILGA, *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019

In deze paragraaf worden hierna een aantal voorbeelden genoemd van de hiervoor genoemde schendingen. Het overzicht in deze paragraaf heeft niet de pretentie compleet te zijn, noch een indicatie te geven wat betreft de mate waarin deze zaken voorkomen of kwamen in een bepaald jaar. Het is slechts bedoeld als illustratie en concretisering van de bovengenoemde schendingen. Vanwege het feit dat veel mensenrechtenschendingen op LHBTI'ers door hen, vaak uit angst, nooit gemeld worden, noch op een andere systematische manier worden gemonitord, valt niet te zeggen hoe vaak dergelijke zaken voorkomen. Het lijkt wel zeer aannemelijk dat het werkelijk aantal incidenten veel hoger ligt dan het aantal zaken dat bij LHBTI-organisaties of anderen gemeld en geregistreerd wordt.

De Amerikaanse stagiaire Katherine Roubos, die in 2007 in de Ugandese *Daily Monitor* een artikel geschreven had over een persconferentie van LHBTI-koepelorganisatie SMUG, werd vanwege het schrijven van het artikel door burgers bedreigd. Antihomo-demonstranten riepen de autoriteiten ook op om haar uit te zetten.³⁵⁶ In november van datzelfde jaar werd een 16 jaar oud lesbisch meisje vanwege haar homoseksualiteit gedood. De moord werd in de Ugandese pers vermeld en veel Ugandezen prezen de moord omdat dit een goede manier was om met dit soort mensen af te rekenen.³⁵⁷ Lesbiennes kunnen in Uganda ook te maken krijgen met zogenaamde *corrective rape*: verkrachting of groepsverkrachting die hen van hun seksuele voorkeur zou 'genezen'.³⁵⁸

In juli 2009 werd student John Paul Mulumba door het schoolbestuur van de Mbalala Senior School in het district Mukono van school gestuurd nadat hij had toegegeven lid te zijn van de SMUG.³⁵⁹

In Lira, in het noorden van Uganda, kon in 2010 door ingrijpen van de autoriteiten nog net voorkomen worden dat een lesbienne met benzine werd overgoten en in brand gestoken door haar burens.³⁶⁰ Begin december 2010 werden twee veronderstelde homoseksuelen aangevallen door omstanders op de Makerere Universiteit in Kampala, waarbij één van de twee zodanig gewond raakte dat hij in het ziekenhuis moest worden behandeld.³⁶¹

De eind januari 2011 vermoorde LHBTI-activist David Kato kreeg ontelbare keren te maken met bedreigingen en intimidatie.³⁶²

In 2012 kreeg een man, een werknemer bij een christelijke hulporganisatie, van zijn werkgever te horen dat er geruchten rondgingen dat de werknemer homoseksueel zou zijn. De man kreeg de opdracht ervoor te zorgen dat hij voor december 2013 getrouwd zou moeten zijn omdat hij anders zou worden ontslagen. Er werd nader onderzoek naar de man opgestart en de man werd ontslagen.³⁶³

³⁵⁶ Star Tribune, *Minnetonka native's story stirs protest in Uganda*, 24-08-2007

³⁵⁷ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018

³⁵⁸ The Washington Post, *Gays in Africa face growing persecution*, 12 december 2010; The Guardian, *Uganda considers death sentence for gay sex in bill before parliament*, 09 januari 2010

³⁵⁹ US Department of State, *Country Report Uganda 2009*, 11 maart 2010

³⁶⁰ The Washington Post, *Gays in Africa face growing persecution*, 12 december 2010

³⁶¹ IWPR, *Uganda ruling small victory in gay struggle*, 14 februari 2011; Behind The Mask, *Residents threaten to mask suspected homosexuals*, 09 december 2010

³⁶² Behind the Mask, *No form of intimidation will stop fight for gay rights in Uganda - activists on Kato's death*, 27 januari 2011

³⁶³ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

2013

Op 24 januari 2013 vertelden burens van een homoseksuele man uit een dorp aan de ouders en vrienden van de man dat hij homoseksueel was en waarschijnlijk ook hivpositief. De man werd gedwongen zijn ouderlijk huis en dorp te verlaten.³⁶⁴ Op 1 februari 2013 kregen twee lesbische vrouwen van hun huisbaas in Kampala te horen dat ze het huis onmiddellijk moesten verlaten omdat ze lesbisch waren. Terwijl een van de vrouwen nog bezig was haar spullen uit het huis te verwijderen werd ze aangevallen en mishandeld door een groep buurtbewoners.³⁶⁵ Op 19 april 2013 werden vijf mannen, op bezoek bij een vriend in Kampala, door onbekenden bedreigd met het in brand steken van het huis omdat de mannen volgens de onbekenden homoseksualiteit aan het promoten waren. Van het incident werd aangifte gedaan bij de politie maar die ondernam geen actie.³⁶⁶ Op 3 juni 2013 werd een vrouw door haar vader uit huis gezet nadat hij had ontdekt dat zij lesbisch was. De vader schreeuwde dat ze lesbisch was terwijl hij haar het huis uitgooide zodat de hele buurt ook direct geïnformeerd was.³⁶⁷ In juni 2013 werd een transseksuele vrouw, die samenwoonde met een man, lastiggevallen en bedreigd door de echtgenote van de man. De echtgenote dreigde het huis in brand te steken en de transseksuele vrouw werd door de huisbaas opgedragen haar huis te verlaten.³⁶⁸

2014

In een rapport van SMUG uit mei 2014 werd gerapporteerd over 162 bij hen gemelde en geverifieerde mensenrechtenschendingen begaan tegen LHBT'ers, waarvan een meerderheid begaan door medeburgers. Het ging daarbij onder meer om fysiek geweld, afpersing en chantage, ontvoering, marteling, diefstal, uithuiszetting, ontslag, verbanning door de familie, en aangifte door familieleden voor arrestatie.³⁶⁹ In oktober 2014 publiceerden verschillende samenwerkende LHBTI-organisaties een ander rapport waarin eveneens gesproken werd over talrijke schendingen van rechten van LHBTI'ers door medeburgers waaronder discriminatie, intimidatie, bedreiging, huiselijk geweld, fysiek-psychologisch of seksueel geweld, verstoting door de familie en het afnemen van ouderlijke rechten.³⁷⁰ In een ander rapport van samenwerkende LHBTI-organisaties, over het jaar 2014, werden 89 mensenrechtenschendingen tegen LHBTI'ers beschreven, waarvan 42 begaan door medeburgers. De organisaties meldden (buiten schendingen door vertegenwoordigers van de Ugandese autoriteiten) een opvallende toename in het aantal bij hen gemelde aanvallen op LHBTI'ers door groepen medeburgers. Ze veronderstelden een mogelijk verband met de discussie over en aanneming van de AHA waardoor burgers zich mogelijk gesterkt zouden voelen het recht in eigen hand te nemen. Zij beschreven daarnaast onder meer twintig gevallen van uithuiszetting door huisbazen en zeker tien verbanningen uit families.³⁷¹ SMUG publiceerde in april 2016 een rapport over de periode van mei 2014 tot december 2015. In dat rapport werden 264 mensenrechtenschendingen gerapporteerd waaronder geweld, willekeurige arrestaties en detentie maar ook weer zeer veel schendingen door

³⁶⁴ Idem

³⁶⁵ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

³⁶⁶ Idem

³⁶⁷ Idem

³⁶⁸ Idem

³⁶⁹ SMUG, *From Torment to Tyranny*, 9 mei 2014

³⁷⁰ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

³⁷¹ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

medeburgers waaronder geweld, 34 gevallen van ontslag en 34 uithuiszettingen en verbanningen door familieleden.³⁷²

In januari 2014 werd een transseksuele vrouw aangevallen door een menigte terwijl ze vanuit haar huis onderweg was naar een homovriendelijke bar. Na haar eerst te hebben vernederd en uitgeteeld, werd haar geslachtsorgaan getoond aan de inmiddels aanwezige pers. De politie onderbrak het gebeuren en arresteerde de transseksuele vrouw voor landloperij.³⁷³ Eveneens in januari werd een homoseksuele man in zijn huis aangevallen door een grote menigte die riepen dat ze hem zouden doden. Volgens enkele radioverslagen werd tijdens de aanval geroepen dat alle homo's zouden moeten worden verbrand.³⁷⁴ Op 23 januari verdacht een grootmoeder haar kleinzoon van homoseksuele activiteiten. De rest van de familie werd geïnformeerd en uiteindelijk werd de man in maart door zijn familie met geweld het huis uitgezet en werden al zijn bezittingen verbrand.³⁷⁵ Op 26 januari werd een lesbische vrouw in haar huis bedreigd door haar burens en een groep motortaxichauffeurs (*Boda Boda Riders*). Ze stelden dat ze haar zouden komen verkrachten om haar te genezen van haar homoseksualiteit. De vrouw voelde zich niet meer veilig in haar huis en verhuisde naar een buurt waar men haar niet kende.^{376 377} In juli 2015 toonde *Channel Four* een documentaire over twee Ugandese homoseksuele mannen die in januari 2014 in hun huis waren bedreigd door een menigte en vervolgens gearresteerd. De politie toonde de gearresteerden aan de media en er werden gedwongen medische onderzoeken op hen gedaan, waaronder anaal onderzoek. In oktober van het jaar werden ze vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs maar ook in de gevangenis waren ze het slachtoffer geworden van geweld door medegevangenen.³⁷⁸ Op 3 februari werd een transvrouw bestolen door een motortaxichauffeur. Toen zij de diefstal ging melden bij de politie werd ze zelf door de politie afgeperst onder bedreiging van arrestatie.³⁷⁹ Op 10 februari ging een transman een boete betalen op het politiebureau voor een vriend. Hij werd zelf tijdelijk gearresteerd en vervolgens door zijn familie uit huis gezet.³⁸⁰ Op 26 februari werd een LHBT-activist aangevallen in zijn huis. Hij wist uiteindelijk te ontkomen maar nadat hij, vanwege het incident door zijn familie met de dood bedreigd was en was opgedragen zijn huis voor altijd te verlaten besloot de man twee dagen later naar Kenia te vluchten.³⁸¹ In februari 2014 werd een 28-jarige docent op een middelbare school beschuldigd van homoseksualiteit. De directeur van de school vond 12 scholieren bereid om de beschuldiging te ondersteunen. Ze stelden door hem verleid te zijn dan wel dat hij positief over homoseksualiteit had gesproken. De docent werd gearresteerd en zat drie maanden in detentie op het Ntingamo-politiebureau. Nadat hij was overgebracht naar het politiebureau van Mbarara kreeg de man de kans om de Mensenrechtencommissie te schrijven. Een paar dagen later werd hij, na betaling van een borgsom, vrijgelaten. In de buurt waar hij vandaan kwam was de reden voor zijn arrestatie gekend en werd hij vervolgens door buurtgenoten bedreigd. Ze zeiden dat ze hem levend zouden

³⁷² SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

³⁷³ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

³⁷⁴ Human Dignity Trust, *Uganda*

³⁷⁵ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, 07-2015

³⁷⁶ Idem

³⁷⁷ Human Dignity Trust, *Uganda*

³⁷⁸ Human Dignity Trust, *Uganda*

³⁷⁹ SMUG, *From Torment to Tyranny*, 9 mei 2014

³⁸⁰ Idem

³⁸¹ Idem

verbranden. De man ontkwam maar werd gedwongen zich elders te vestigen.³⁸² In maart 2014 werd een man van 28 door zijn broer bedreigd omdat zijn broer homoseksuele afbeeldingen had gevonden in zijn persoonlijke bezittingen. De broer zei dat de man het huis onmiddellijk moest verlaten. De man van 28 kon in eerste instantie terecht bij een neef die medelijden met hem had maar toen de broer ook die neef ging bedreigen en hem zei dat hij de hele buurt zou vertellen dat ook hij homoseksueel was (hoewel dat niet het geval was) vroeg de neef de man zijn huis te verlaten omdat hij zelf bang was geworden en zijn neef niet kon beschermen tegen zijn broer en de rest van de familie.³⁸³ In dezelfde maand werd de e-mailbox van een 20-jarige man, waarin berichten zaten van een LHBT-netwerk door zijn neef ingezien. De neef besloot zijn neef van 20 te volgen en kwam erachter dat hij soms naar een club in Kampala ging die bekendstond als een club voor homoseksuelen. Daarop informeerde de neef de vader van de man op een bijeenroepen familiebijeenkomst. De vader, een strenggelovige moslim, begon zijn zoon daarna te bedreigen met een machete en zei dat hij hem zou doden om de schande voor de familie te beëindigen. Buren kwamen tussenbeide om de man te beschermen maar de vader schreeuwde dat er in zijn familie geen *basiyazi* (poepeter, een scheldwoord voor homoseksueel) werden geproduceerd. Omdat alle buurtgenoten door het incident op de hoogte waren gekomen van de homoseksualiteit van de 20-jarige man was hij gedwongen om zijn toevlucht te zoeken in een safehouse van een LHBT-organisatie waar hij een kleine kamer moest delen met zes andere mannen die eveneens door hun familie uit hun eigen huis waren verdreven.³⁸⁴ Op 6 maart werd een man gebeld door een vriend om naar zijn huis te komen. Daar aangekomen bleek een groep mannen aanwezig en werd de man beledigd, beschuldigd van homoseksualiteit en het verleiden van anderen tot homoseksualiteit en mishandeld. Hij werd naar het Kabalagala-politiebureau gebracht en daar enige tijd vastgehouden op verdenking van homoseksualiteit, maar kwam na bemiddeling van de HRAPF vrij.³⁸⁵ Op 9 april werd een man opgejaagd en bedreigd door een groep motortaxichauffeurs. Ze stelden dat ze wel wisten wat ze met de man moesten doen nu ze de wet achter zich hadden, doelend op de AHA. De man voelde zich niet meer veilig in zijn huis en verhuisde naar een andere buurt.³⁸⁶ Op 12 april 2014 werd een man zonder enige waarschuwing door zijn huisbaas op straat gezet omdat de huisbaas geruchten had gehoord dat de man homoseksueel zou zijn.³⁸⁷ Op 5 mei werd een man beschuldigd door dorpsbewoners van het verleiden van mannen tot homoseksualiteit. Volgens de buurtbewoners was de man een belangrijke spin in een web van homoseksuelen, een gevaar voor de gemeenschap en zouden ze hem aanvallen en zijn spullen verbranden als zijn huisbaas hem niet uit huis zou zetten. De man werd daarom door zijn huisbaas uit huis gezet.³⁸⁸ Op 12 mei werd een man door zijn eigen familie uit een familiebedrijf ontslagen terwijl hij nog vier maanden salaris tegoed had. De familie wilde de man ook niet meer zien omdat hen ter ore was gekomen dat hij homoseksueel zou zijn.³⁸⁹ Op 28 mei werd een transvrouw door een groep mannen en een vrouw aangevallen, beledigd en bestolen. Na aangifte bij de politie ondernam deze geen

³⁸² SMUG, *And that's how I survived being killed, Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

³⁸³ SMUG, *And that's how I survived being killed, Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

³⁸⁴ Idem

³⁸⁵ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

³⁸⁶ Idem

³⁸⁷ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

³⁸⁸ SMUG, *And that's how I survived being killed, Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

³⁸⁹ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

actie.³⁹⁰ In mei 2014 werd een man van 20 bij zijn vader geroepen die homoseksuele afbeeldingen op de laptop van zijn zoon had gevonden. De zoon werd geslagen en beledigd en hem werd te verstaan gegeven dat hij een schande was voor de gehele familie en onmiddellijk het huis moest verlaten. De man mocht slechts enige bezittingen meenemen maar moest daarna direct het ouderlijk huis verlaten.³⁹¹ In juni 2014 werd een homoseksuele man door zijn huisbaas op straat gezet. De huisbaas had al langer vermoedens dat zijn huurder homoseksueel was en na de aanneming van de AHA verklaarde hij dat hij niet langer huisvesting kon bieden aan betrokkene en gaf hem de opdracht zijn huis te verlaten. De lokale autoriteiten waren door de huisbaas geïnformeerd en kwamen controleren of de homoseksuele man inderdaad zijn huis had verlaten. In dezelfde maand werd een man in Bukomansimbi op vergelijkbare wijze gedwongen zijn huis te verlaten.³⁹² Op 7 september werd een marktkoopman door collega's gedwongen zijn marktkraam en koopwaar achter te laten omdat zij geen homoseksueel op de markt wilden. De man raakte door de actie van zijn collega's werkloos.³⁹³ In juli 2014 werd een homoseksuele man mishandeld en bedreigd door een groep motortaxichauffeurs. Ze schreeuwden in het Luganda dat hij *omusiyazi wuyo* (eveneens scheldwoord voor homo/poepeter) was. Hij raakte gewond maar wist te ontkomen.³⁹⁴

Op 13 september 2014 werd een man door zijn baas op staande voet ontslagen omdat de baas ter ore was gekomen dat de man homoseksueel was. De man had nog vier maanden salaris tegoed maar ontving dat niet en had moeite na dit incident ander werk te vinden.³⁹⁵ In oktober 2014 werd een man door zijn broer verteld dat deze hem ervan verdacht homoseksueel te zijn. De broer bracht de rest van de familie op de hoogte en de man kreeg de keuze om zichzelf aan te geven bij de politie of onmiddellijk het ouderlijk huis te verlaten. De man is elders gaan wonen.³⁹⁶

In november 2014 werd de LHBT-activiste Kelly Mukwano door een homofobe menigte aangevallen en dermate verwond dat ze in het ziekenhuis moest worden behandeld.³⁹⁷ Eveneens in november 2014 werd een vrouw van 22 door haar zus uit huis gezet. De zus had de vrouw betrapt in de armen van een andere vrouw en in verband daarmee direct een familiebijeenkomst belegd. Enkele familieleden waren zo boos dat ze de 22-jarige vrouw levend wilden verbranden om de schande die over de familie was gekomen weg te nemen. Uiteindelijk werden de vrouw en haar vriendin enkele dagen zonder eten opgesloten in huis en daarna weggejaagd.³⁹⁸ Op 28 november 2014 werd een homoseksuele man, die onderweg naar huis was na het bezoek aan een bar in Makindye, aangevallen door een groep van vijf mannen. Hij werd onder meer met een fles op zijn hoofd geslagen, geschopt en geslagen. Hij werd later bewusteloos en bloedend door vrienden gevonden en geholpen.³⁹⁹ In

³⁹⁰ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

³⁹¹ SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

³⁹² SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

³⁹³ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

³⁹⁴ SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

³⁹⁵ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

³⁹⁶ Idem

³⁹⁷ Human Dignity Trust, *Uganda*

³⁹⁸ SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

³⁹⁹ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

december 2014 werd een transman uit zijn huis in Gayaza gezet. Dit gebeurde nadat een buurman naar de leiding van de dichtstbijzijnde moskee was gestapt met het verhaal dat de man mensen zou verleiden tot homoseksualiteit. Het moskeebestuur had op hun beurt het lokaal bestuur geïnformeerd dat zo iemand uiteraard niet gewenst was in hun midden. De ouders van de man waren zo boos over wat had plaatsgevonden dat zij de transman eerst zwaar mishandelden, uit huis zetten en hem daarna bij de politie afleverden om nogmaals bestraft te worden.⁴⁰⁰

2015

SMUG publiceerde in april 2016 een rapport over de periode van mei 2014 tot december 2015. In het rapport werden 264 mensenrechtenschendingen gerapporteerd waaronder geweld, willekeurige arrestaties en detentie maar ook veel schendingen door medeburgers waaronder geweld, ontslag en bijvoorbeeld 34 uithuiszettingen en verbanning uit de familie.⁴⁰¹ Een rapport samengesteld door een consortium van samenwerkende LHBTI-organisaties noemde een aantal van 171 bij hen gemelde, geverifieerde en geregistreerde mensenrechtenschendingen begaan tegen LHBTI'ers in 2015. 78 schendingen betroffen schendingen door de autoriteiten, 93 door burgers. Wat de schendingen door burgers betreft ging het onder meer om diefstal, chantage, geweld, uithuiszetting, mishandeling en het tegen de wil outen van personen. Familieleden hadden zich schuldig gemaakt aan mishandeling, bedreiging, aangeven van familieleden bij de autoriteiten en uithuiszettingen. Werkgevers aan het ontslaan van mensen na meldingen van vermeende homoseksualiteit. De organisaties meldden dat ze de indruk hadden dat er sprake was van een toename van met name mensenrechtenschendingen door medeburgers en spraken het vermoeden uit dat dit mogelijk een effect was van de discussies rond de AHA en het ongeldig verklaren ervan, waardoor sommige medeburgers het gevoel hadden gekregen het recht in eigen hand te moeten en mogen nemen.⁴⁰² Op 15 januari 2015 werden negen mannen gearresteerd in het dorp Rubare, nadat ze door buurtbewoners waren bedreigd en aangevallen. De buurtbewoners dreigden de mannen allemaal te doden. De negen slachtoffers werden vrijgelaten maar werden gedwongen zich elders te vestigen.⁴⁰³ Na een arrestatie vanwege verdenkingen van homoseksuele handelingen van drie homoseksuele mannen (Emmanuel Daniel en Ssali) waardoor ze vijf dagen afwezig waren geweest, probeerde Emmanuel de ware reden voor hun afwezigheid te verbergen voor zijn ouders, maar zonder succes. Zijn ouders waren woedend en trokken de financiering van zijn onderwijs in. Daniel verloor zijn baan en werd uit huis gezet door zijn familie en daardoor dakloos. In zijn oude buurt was hij niet meer welkom en werd door iedereen uitgescholden voor homoseksueel. Ssali had een eigen restaurant, dat na hun arrestatie werd vernietigd waardoor hij zijn werk en inkomen verloor.⁴⁰⁴ Op 18 februari 2015 werd een biseksuele vrouw, die naar een LHBTI-bijeenkomst was geweest in Kizungu in district Kasese, op weg naar huis aangevallen en verwond door een groep mannen die haar eerder al gewaarschuwd hadden. De mannen beschuldigden de vrouw ervan de kinderen uit de buurt in gevaar te brengen door ze tot homoseksualiteit te verleiden.⁴⁰⁵ Eveneens in februari

⁴⁰⁰ The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015

⁴⁰¹ SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

⁴⁰² Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

⁴⁰³ Idem

⁴⁰⁴ SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

⁴⁰⁵ Idem

2015 werd een verondersteld homoseksuele man zodanig bedreigd door zijn burens en buurtgenoten dat hij zijn huis en buurt moest verlaten om zich elders te vestigen.⁴⁰⁶ In februari 2015 werd een homoseksuele man door zijn werkgever ontslagen. De werkgever zei dat de man goed werkte, flexibel was en hij zelf geen klachten had maar dat hij bang was klanten te verliezen omdat er geruchten de ronde deden dat de man homoseksueel zou zijn. De man kreeg een positieve aanbevelingsbrief mee maar verloor zijn baan en inkomen van de ene op de andere dag.⁴⁰⁷ In mei 2015 werd een homoseksuele man bedreigd door zijn directe burens en andere buurtgenoten. Zijn buurman dreigde hem te zullen doden als hij niet zou verdwijnen omdat hij, volgens de buurman, met zijn homoseksuele neigingen een gevaar vormde voor alle kinderen in de buurt. De man werd gedwongen zich elders te vestigen.⁴⁰⁸ Op 14 augustus 2015 werd een verondersteld homoseksuele man aan de *Nkumba Universiteit* aangevallen door een zekere John Shilimi die de man beschuldigde van het hem proberen te verleiden tot homoseksuele handelingen. Shilimi kreeg hulp van omstanders die gingen meedoen de beschuldigde man in elkaar te slaan en het slachtoffer werd uiteindelijk gedetineerd in het Mpala-politiebureau. Geen van de daders werd iets ten laste gelegd.⁴⁰⁹ Op 21 oktober 2015 werd een transgendervrouw aangevallen en mishandeld door een groep van vijf personen die haar al op 18 maart hadden gewaarschuwd. De aanvallers dreigden door te gaan met hun mishandeling totdat ze geen tanden meer in haar mond zou hebben als ze de buurt niet snel zou verlaten.⁴¹⁰ In oktober 2015 werd een homoseksuele man aangevallen door een menigte nadat hij al een jaar was bedreigd omdat hij homo zou zijn en met homo's om zou gaan. Na meerdere aanvallen en mishandelingen was de man genoodzaakt om elders te gaan wonen in een safehouse van een LHBTI-organisatie waar ook andere homoseksuelen veiligheid zochten.⁴¹¹ Gedurende de Pride-week werd een transgenderman beroofd door een motortaxichauffeur die hem vervoerde. Toen de motortaxichauffeur in de gaten kreeg met een transgender te maken te hebben, begon hij hem te slaan en te mishandelen. De man werd uiteindelijk gewond aan de kant van de weg achtergelaten.⁴¹² In mei 2015 toonde *HBO* een documentaire over een lesbische Ugandese vrouw die zwanger was geworden na een groepsverkrachting, bedoeld om haar van haar homoseksualiteit te genezen. In de documentaire werden mannen geïnterviewd die toegaven dat ze regelmatig in groepen afgingen op vrouwen die waarschijnlijk lesbisch waren om hen te verkrachten en genezen.⁴¹³

2016

In een rapport van samenwerkende LHBT-organisaties over 2016 werden 89 bij hen gemelde en geverifieerde mensenrechtenschendingen gerapporteerd begaan door medeburgers, waaronder familie. Het ging daarbij onder meer om geweld, aangifte doen bij de politie, afpersing, chantage, seksueel misbruik, niet meer willen bijdragen aan schoolgeld en ondersteuning van kinderen, ontneming van ouderlijke rechten, uithuiszettingen en verbanning uit de familie.⁴¹⁴

⁴⁰⁶ Idem

⁴⁰⁷ SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

⁴⁰⁸ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

⁴⁰⁹ Idem

⁴¹⁰ Idem

⁴¹¹ SMUG, *And that's how I survived being killed. Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016

⁴¹² Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

⁴¹³ Human Dignity Trust, *Uganda*

⁴¹⁴ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, juli 2017

Op 22 februari 2016 werd een biseksuele vrouw door haar man op straat gezet en de toegang tot haar huis en eigendommen geweigerd nadat hij had ontdekt dat de vrouw biseksueel was.⁴¹⁵ Op 24 februari 2016 werd een lesbische vrouw, die al meermaals bedreigd was door haar familie, voor de keuze gesteld om te trouwen met een man die ze voor haar hadden uitgezocht of onmiddellijk de familie te verlaten. De vrouw werd zo gedwongen zich alleenstaand elders te vestigen.⁴¹⁶ Op 9 april 2016 werd een homoseksuele man onderweg naar zijn huis bedreigd en ernstig mishandeld door een groep hem onbekende mannen. Zijn verwondingen, waaronder breuken, waren zo ernstig dat hij weken in een ziekenhuis heeft moeten verblijven om te herstellen. In mei 2016 werd, tijdens een aanval op het kantoor van *Human Rights Awareness and Promotion Forum* (HRAPF), de bewaker Emmanuel Arituha aangevallen en gedood.⁴¹⁷ Op 31 mei 2016 werd een homoseksuele man door een van zijn buurtgenoten, die geholpen werd door een militair, geslagen en mishandeld. Ze stelden dat hij homoseksualiteit verspreidde en dat hij daarmee moest stoppen.⁴¹⁸ In juli 2016 werden twee homoseksuele mannen onder valse voorwendselen gevraagd om naar een bepaalde plaats in Bwaise te komen. Eenmaal aangekomen werden ze omsingeld door een bekende antihomo-gang. De aanvallers stelden dat de twee mannen homoseksueel waren en dat ze veel geld moesten betalen om vrij te worden gelaten omdat homoseksuelen nu eenmaal veel geld hadden. De slachtoffers slaagden erin om de HRAPF te waarschuwen en werden bevrijd door de Ugandese politie.⁴¹⁹ Op 21 juli 2016 viel de politie het huis binnen van een veronderstelde homoseksuele man. De huisbaas van de man had de politie op het bureau Katooke getipt omdat het hem was opgevallen dat de man bijna alleen mannelijk en bijna nooit vrouwelijk bezoek kreeg. De zaak kreeg geen vervolg, waarschijnlijk omdat geen bewijs van homoseksuele handelingen gevonden werd.⁴²⁰ Op 29 juli 2016 werd een jonge transgendervrouw op verzoek van haar vader in detentie genomen. De politie werd verzocht haar best te doen om het gedrag van de vrouw te corrigeren. In de periode van detentie werd zij in complete afzondering gehouden en kon zij geen contact opnemen met vrienden of de HRAPF. Op 3 augustus werd ze door de politie weer op vrije voeten gesteld.⁴²¹ Op 1 november 2016 werd een homoseksuele man door zijn huisbaas op straat gezet nadat het haar was opgevallen dat hij weinig vrouwelijk bezoek kreeg. Ook had ze al eens mannen naar binnen zien gaan die er meer als vrouwen uitzagen en de huurder meermaals bedreigd en stenen op zijn dak gegooid om te proberen zijn gedrag te veranderen. Uiteindelijk had ze met buurtbewoners de woning geïnspecteerd en was overtuigd geraakt dat haar huurder een homoseksueel was, waarna ze hem dwong het huis te verlaten.⁴²²

2017

In een rapport van de HRAPF en samenwerkende LHBT-organisaties over 2017 meldden de organisaties een belangrijke afname in het aantal bij hen gerapporteerde en door hen geverifieerde mensenrechtenschendingen. Daar waar ze in 2016 over 171 schendingen hadden geschreven, kwamen ze over 2017 op 74 schendingen. De al eerder door hen geconstateerde trend van afnemende meldingen van schendingen door de overheid en een relatief groter wordend aandeel van de

⁴¹⁵ Idem

⁴¹⁶ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, juli 2017

⁴¹⁷ HRW, *Uganda: Brutal Killing of Gay Activist. Amid Attacks, Officials Threaten Death Penalty for LGBT People*, 15 oktober 2019

⁴¹⁸ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

⁴¹⁹ Idem

⁴²⁰ Idem

⁴²¹ Idem

⁴²² Idem

meldingen van schendingen door medeburgers zette dat jaar door. Medeburgers waren verantwoordelijk voor een meerderheid, namelijk 45 van de 71 gerapporteerde schendingen. Het betrof onder meer bedreiging, (soms levensgevaarlijk) geweld (zoals het begieten van iemand met benzine en in brand steken door motortaxichauffeurs), diefstal, afpersing en chantage, uithuiszetting, onrechtmatig ontslag op basis van meldingen dat iemand homoseksueel zou zijn, verbanning uit de familie en schending van privacy.⁴²³

2018

In een rapport van samenwerkende LHBTI-organisaties over 2018 werd gemeld dat een meerderheid van de bij hen gemelde mensenrechtenschendingen tegen LHBTI'ers was gepleegd door medeburgers. Het ging om in totaal 39 schendingen door medeburgers, waarvan 22 begaan door onbekenden van het slachtoffer, zeven door familieleden en daarnaast waren er onder meer incidenten met huisbazen en de pers. Slachtoffers waren meestal bang om incidenten bij de politie te melden.⁴²⁴ Voorbeelden die werden genoemd waren het mishandelen en vastbinden van een homoseksuele man die onderweg was van werk naar huis. Hij werd zodanig mishandeld dat hij zijn bewustzijn verloor en later, in vastgebonden toestand, werd aangetroffen door bouwvakkers uit de buurt. Hij moest behandeld worden in het ziekenhuis vanwege zijn opgedane verwondingen. Een andere man was na een optreden in een bar door vier andere mannen in een bestelbusje getrokken, mishandeld en vastgebonden. Hij werd naar de politie gebracht, waar de andere mannen verklaarden dat hij een ruit van hun bestelbusje had vernield. Wegens gebrek aan bewijs werd de homoseksuele man vrijgelaten. Een ander incident betrof een priester die een homoseksuele man verbood om gebruik te maken van het pad naast zijn kerk. Hoewel het volgens het lokaal bestuur een openbare weg betrof bleef de priester de man lastigvallen tot hij hem op een dag met een stok aanviel en zodanig verwondde dat de man in een ziekenhuis behandeld moest worden. Een ander geval betrof twee Rwandese samenwonende mannen waarvan men in de buurt vermoedde dat zij homoseksueel waren. Op een dag werden ze in hun huis aangevallen door een groep van vijf mannen en met messen mishandeld. De aanvallers probeerden de mannen in de brand te steken maar dat mislukte en nadat burens kwamen kijken. De aanvallers verdwenen met een tablet en laptop van de Rwandezers. Later bleken twee burens betrokken bij het verstrekken van informatie over de mannen en plannen van de aanval. Acties van familieleden betroffen onder meer het onmiddellijk uit het huis zetten van minderjarige homoseksuelen nadat hun homoseksualiteit bekend was geworden, het mishandelen van homoseksuele familieleden en het aangeven van hen bij de politie. Schendingen door de media betroffen onder meer het zonder toestemming outen van homoseksuelen, het plaatsen van naaktfoto's die hen door de politie waren gegeven. Het gedwongen outen leidde in enkele gevallen tot mishandeling van de genoemde personen door medeburgers en het aangeven van hen bij de politie.⁴²⁵ Begin november 2018 werd een 14-jarige student van het *St. Mary's College* in Kisubi door studiegenoten net zolang mishandeld en gemarteld totdat hij bekende homoseksuele seks te hebben bedreven. Hij werd vervolgens van school gestuurd.⁴²⁶

2019

⁴²³ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity, 2018: Increasing protections and reducing state violations*, oktober 2018

⁴²⁴ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sogg*, augustus 2019

⁴²⁵ Idem

⁴²⁶ Pink News, *Ugandan student 'tortured to confess gay sex' then expelled*, 08 oktober 2018

Samenwerkende LHBT-organisaties spraken in hun jaarrapport over 2019, naast de eerder gemelde toename van schendingen door de politie, ook van een alarmerende toename van schendingen door medeburgers vergeleken met voorgaande jaren.⁴²⁷

Op 1 August 2019 werd Fahad Ssemugooma Kawere, een jonge transgendervrouw in het district Wakiso, in de buurt van Kampala door een groep motortaxichauffeurs mishandeld en uiteindelijk gedood.⁴²⁸

Op 4 oktober 2019 werd de 28-jarige LHBT-activist (zichzelf beschrijvend als openlijk homoseksueel, *gender not confirming* en soms als transseksueel), Brian Wasswa, werkzaam voor HRAPF en *The Aids Support Organization* (TASO) in zijn huis in Jinja, Oost-Uganda, aangevallen en zeer ernstig verwond met machetes. Hij overleed de volgende dag aan zijn verwondingen. HRW riep de Ugandese regering op afstand te nemen van alle haatzaaierij, die recentelijk met uitspraken van Ministers Lokodo en Tumwine weer volop was opgelaaid, en de bevolking op te roepen afstand te doen van alle geweld tegen personen.⁴²⁹ Eveneens in 2019 werd een homoseksuele man in Ndeeba aangevallen en mishandeld door een groep onder leiding van zijn broer. In Kampala werd een homoseksuele man aangevallen en geslagen door een groep van drie mannen. Bij een ander incident werd een homoseksuele man in een bar mishandeld door een groep mannen en beroofd van zijn portemonnee en telefoon. Een lesbische vrouw die naar het ziekenhuis ging wegens oogproblemen werd door de behandeld arts vastgehouden en geslagen omdat ze lesbisch was. De vrouw diende in eerste instantie een klacht in tegen de arts maar trok de zaak later in uit angst voor verdere repercussies. Ook in 2019 werden weer veel gevallen gerapporteerd van LHBT'ers die oftewel door hun familie of door hun huisbaas uit huis werden gezet vanwege hun geaardheid. Het betrof onder meer een transgender man die uit huis werd gezet door zijn familie omdat hij als man gekleed ging, een man die uit zijn huis werd gezet door zijn ouders nadat hij in het nieuws was gekomen als een van de mannen die in Ram bar gearresteerd waren, twee mannen die uit hun huis werden gezet door hun huisbaas omdat de huisbaas hen ervan verdacht homoseksueel te zijn en drie LHBT-organisaties die door burenen gedwongen werden het pand te verlaten van waaruit de organiseerde opereerde.

Een man verloor zijn baan nadat zijn ex de werkgever had geïnformeerd dat de man homoseksueel was. Een andere man mocht niet meer deelnemen aan examens aan de universiteit omdat uit was gekomen dat hij tot de groep mannen behoorde die in Ram bar waren gearresteerd. Een vader verloor het recht op omgang met zijn kinderen omdat zijn vrouw had ontdekt dat hij seksuele relaties met mannen onderhield. Hetzelfde lot trof een lesbische vrouw, die omgang met haar kinderen verloor omdat haar man haar dat recht ontnam op basis van haar seksuele oriëntatie.⁴³⁰

4.6 Behandeling van mensen met hiv/aids

In Uganda is het niet zo, zoals in de meeste westerse landen, dat hiv/aids in eerste instantie specifiek de LHBTI-gemeenschap heeft getroffen en daardoor heeft hiv in Uganda ook minder het stigma van homoziekte zoals dat in het westen soms nog wel het geval is. Dat neemt niet weg dat alle mensen met hiv te maken kunnen

⁴²⁷ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019*, maart 2020

⁴²⁸ HRW, *Uganda: Brutal Killing of Gay Activist. Amid Attacks, Officials Threaten Death Penalty for LGBT People*, 15 oktober 2019

⁴²⁹ HRW, *Uganda: Brutal Killing of Gay Activist. Amid Attacks, Officials Threaten Death Penalty for LGBT People*, 15 oktober 2019

⁴³⁰ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019*, maart 2020

krijgen met stigmatisatie en discriminatie en dat dit in versterkte mate geldt voor LHBTI'ers.⁴³¹

Verder leidt de negatieve manier waarin er in Uganda in het algemeen tegen homoseksualiteit wordt aangekeken ook tot negatieve gevolgen in de gezondheidszorg, bijvoorbeeld doordat in preventiecampagnes onvoldoende aandacht wordt besteed aan de groep mannen die seks hebben met mannen. Uit onderzoek is gebleken dat intussen 13,7% van deze groep seropositief is, wat het dubbele is van het nationale gemiddelde.⁴³² Vanwege het negatieve stigma op homoseksualiteit is het ook een moeilijke groep om te bereiken als er wel speciale aandacht aan wordt besteed. Lang niet iedereen die seks heeft met mensen van gelijk geslacht komt hiermee openlijk naar buiten. Uit studies op dit gebied in Uganda bleek dat 90% van de mannen die seks hadden met mannen, met vrouwen getrouwde mannen waren.⁴³³ Dat het daarbij waarschijnlijk niet om een hele kleine groep gaat, bleek onder andere uit een onderzoek gedaan in 2016 onder 3.000 Ugandese universiteitsstudenten. 1 op de 3 studenten meldde wel eens verliefd geweest te zijn op iemand van hetzelfde geslacht, 1 op de 5 meldde regelmatig aangetrokken te worden door iemand van hetzelfde geslacht, 1 op de 10 meldde daadwerkelijk een relatie te hebben met iemand van hetzelfde geslacht en 6-8% van de ondervraagden meldde seksueel actief te zijn met iemand van hetzelfde geslacht. Gegeven het negatieve stigma op homoseksualiteit en het feit dat mensen in enquêtes vaak sociaalwenselijk antwoorden sloot de hoofdonderzoeker van het onderzoek niet uit dat de percentages in werkelijkheid hoger liggen.⁴³⁴ Dit zijn opvallend hoge cijfers, vergeleken met cijfers zoals die bijvoorbeeld bekend zijn uit onderzoek in het Verenigd Koninkrijk (waar ongeveer 2% van de bevolking zelf stelt LGB te zijn)⁴³⁵ of de Verenigde Staten waar 4,5% dit aangeeft.⁴³⁶

4.7 Behandeling van interseksuelen

Kinderen met onduidelijke geslachtskenmerken kunnen in Uganda te maken krijgen met discriminatie, geweld, verstoting of moord en daarnaast met medisch niet-noodzakelijke operaties die zonder hun toestemming of die van hun ouders worden verricht in een poging om tot duidelijker geslachtskenmerken te komen.⁴³⁷

Zo werd op 3 mei 2011 een baby in Masaka geopereerd in een poging om duidelijker geslachtskenmerken te maken. De ouders verlieten vervolgens het kind omdat het voor hen te duur zou zijn om te verzorgen. Het kind werd opgenomen in een ziekenhuis maar werd verdere medische verzorging geweigerd.⁴³⁸ Op 29 juni 2011 werd een kind met onduidelijke geslachtskenmerken geboren in Jinja. De vader van het kind verliet na vier maanden het gezin omdat hij de moeder verantwoordelijk

⁴³¹ SMUG, *'Even if they spit at you, don't be surprised'* *Health Care Discrimination for Uganda's Sexual and Gender Minorities*, augustus 2018

⁴³² SMUG, *'Even if they spit at you, don't be surprised'* *Health Care Discrimination for Uganda's Sexual and Gender Minorities*, augustus 2018

⁴³³ Aliza Luft, University of Wisconsin-Madison, *LGBT Activism in Eastern Africa*, 21-04-2016

⁴³⁴ SMUG, *'Even if they spit at you, don't be surprised'* *Health Care Discrimination for Uganda's Sexual and Gender Minorities*, augustus 2018

⁴³⁵ UK, Office for National Statistics, *Sexual Identity*

⁴³⁶ NBC News, *A record 4.5 percent of U.S. adults identify as LGBT, Gallup estimates*, 25 mei 2018

⁴³⁷ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

⁴³⁸ Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CSCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) Rainbow Health Foundation (RHF) Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014

achtte voor het baren van het interseksekind. De moeder besloot daarop het kind geen borstvoeding meer te geven. Buren die geen geluid van een baby meer hoorden, sloegen op een gegeven moment alarm, vonden het kind in zeer slechte toestand en brachten het naar het ziekenhuis waar het niet meer te redden bleek en overleed aan ondervoeding.⁴³⁹ Op 8 juli 2013 werd een kind met onduidelijke geslachtskenmerken geboren in Rakai. De moeder van het kind werd door haar familie gedwongen haar huis te verlaten omdat het kind een slecht voorteken zou zijn en ongeluk voor de familie zou brengen. De moeder werd ook mishandeld door familieleden (voordat ze het huis kon verlaten) vanwege het baren van een interseksekind.⁴⁴⁰

Er zijn in Uganda organisaties die opkomen voor de belangen van interseksuelen. Zie daarvoor ook paragraaf 5.3. Juliua Kaggwa wordt vaak Uganda's leidende intersekseactivist genoemd.⁴⁴¹

⁴³⁹ Idem

⁴⁴⁰ Idem

⁴⁴¹ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018

5 Belangenorganisaties

Uganda kent, waarschijnlijk mede in reactie op het homofobe klimaat en de vele homofobe uitingen van burgers, politici, religieuze leiders en vanuit de media, inmiddels een zeer diverse en behoorlijk goed georganiseerde LHBTI-gemeenschap. Als positief effect van de discussie over de AHA wordt ook wel genoemd dat LHBTI'ers door de discussie in Uganda zichtbaar geworden zijn als mensen en dat onderwerpen die voor LHBTI'ers belangrijk zijn opeens in het volle daglicht van de maatschappelijke discussie zijn gekomen. In die zin is er in Uganda meer vooruitgang geboekt dan in veel andere Afrikaanse landen, omdat er een meer open maatschappelijk debat is ontstaan waarin LHBTI'ers en LHBTI-organisaties veel zichtbaarder zijn geworden.⁴⁴² Ugandese homoactivisten zijn inmiddels ook veelgevraagde sprekers op internationale conferenties over LHBTI-rechten en sommigen onder hen zijn onderscheiden met internationale prijzen voor hun moed om zich uit te spreken.⁴⁴³

Ugandese *kuchu's* begonnen zich, formeel en informeel, te organiseren in de loop van de jaren 90 van de vorige eeuw. In eerste instantie als informele zelfhulpgroepen en vervolgens ook door bijeenkomsten te organiseren zonder de identiteit van de organisatoren te openbaren en ook vaak met organisatienamen die niet direct duidelijk maakten waarop ze betrekking hadden. Maar meer en meer werd de strijd naar het openbaar domein verplaatst en werd er nadrukkelijk juist wel gekozen voor zichtbaarheid. De eerste twee groepen die nog werkten met een verhullende naam maar al wel meer en meer in de openbaarheid traden waren FARUG en *Spectrum Uganda Initiatives*, de laatste opgericht in 1999.⁴⁴⁴

Na de eeuwwisseling en na uitgebreide onderlinge discussies werd gekozen voor een strijd van meer openlijke zichtbaarheid, met de nadruk op mensenrechten en de schendingen daarvan die LHBTI'ers in Uganda te verduren kregen. In augustus 2007 leidde dat tot een eerste openbare bijeenkomst (zie ook hieronder onder SMUG) waar ook de internationale en lokale media werden uitgenodigd. Een deel van de organisatoren hielden hun gezichten nog schuil achter maskers en lieten zich zo fotograferen voor het *Speke hotel* in Kampala waar de bijeenkomst plaatsvond. Een ander deel durfde dat al zonder te doen. Die gelegenheid was de eerste keer dat ze voor het eerst in het openbaar getuigenissen aflegden over wat hen individueel en als groep was overkomen. De bijeenkomst werd gevolgd door een 45 dagen durende mediacampagne onder de naam *'Let us live in peace'*. De afgelegde getuigenissen van mensenrechtenschendingen tegen LHBTI'ers leidden nationaal en ook internationaal tot veel aandacht en ophef. De toenmalige *minister for Ethics and Integrity*, James Nsaba Buturo, zag zich zelfs gedwongen te reageren op het mensenrechtendiscours van de Ugandese LHBTI-beweging en stelde dat ze vrij waren om mensenrechten te benadrukken maar dat hij er niets in zag en het ook nergens op vond slaan: *'Clearly, people will then sleeping with animals, dogs and of course commit bestiality, which is another crime, and they will then quote human rights issues. But human rights must have a limit and it is part of society to decide what its values are and sticking to those values strictly.'*⁴⁴⁵

⁴⁴² IDS, Institute for Development Studies, *Evidence Report No. 44. The Implications of the Anti-Homosexuality Bill 2009 on Uganda's Legal System*, november 2013

⁴⁴³ Kristen Cheney, Locating Neocolonialism, *'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, *African Studies Reviews*, Volume 55, Issue 2 September 2012, pp. 77-95

⁴⁴⁴ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018

⁴⁴⁵ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018

De gekozen strategie zorgde ervoor dat het aantal LHBTI-organisaties in rap tempo groeide. In april 2012 waren er al 24 organisaties die zich specifiek richten op de belangenbehartiging van LHBTI'ers, waarvan velen exclusief opgericht waren en draaiend gehouden werden door LHBTI'ers zelf.⁴⁴⁶ De Amerikaanse antropologe Melissa Peters, die jarenlang onderzoek deed naar de LHBTI-gemeenschap in Uganda, sprak in haar dissertatie zelfs van een groei van twee LHBTI-organisaties in 1999 tot meer dan 31 in 2013.⁴⁴⁷ In 2018 waren er in de Ugandese hoofdstad Kampala alleen al meer dan vijftien fysieke LHBTI-organisaties.⁴⁴⁸ Daarbij moet wel de kanttekening geplaatst worden dat een deel van de organisaties elkaar ook deels overlappen en dat sommige organisaties even snel opkwamen als ze ook weer verdwenen.⁴⁴⁹

In 2012 organiseerden samenwerkende LHBTI-activisten Uganda's eerste nationale *Pride*, genaamd *Beach Pride Uganda*. Het was niet alleen een parade maar een week met activiteiten zoals een filmfestival, mode- en *dragshows* en muziek culminerend in een parade, de *Beach Pride*, in de semi-privé botanische tuinen aan de rand van het Victoriameer.⁴⁵⁰

Ook de opkomst van het internet, onlineplatforms en internationaal gebruikte datingsapps als GayRomeo, Scuff en Grindr hebben eraan bijgedragen dat LHBTI'ers elkaar en andere medestanders makkelijker en ook buiten formele organisaties om kunnen vinden en onderlinge solidariteit kunnen organiseren.⁴⁵¹ Ook bijdragen uit de wetenschappelijke wereld hebben bijgedragen aan het krachtiger worden van de LHBTI-gemeenschap en organisaties, zoals bijvoorbeeld het werk van Sylvia Tamale⁴⁵² en Stella Nyanzi. Hoewel zelf niet homoseksueel is Nyanzi jarenlang opgekomen voor de rechten van homoseksuelen.⁴⁵³

In 2015 kwam een documentaire uit over de Ugandese LHBT-beweging onder de titel *And Still We Rise*.⁴⁵⁴ De documentaire vat veel samen van wat in deze themarapportage wordt beschreven en is online te bekijken op <https://vimeo.com/178217397>.

⁴⁴⁶ Stella Nyanzi, *Dismantling reified African culture through localised homosexualities in Uganda*, Culture, Health & Sexuality: An African Journal for Research, Intervention and Care, p. 952-967, 14 juni 2013

⁴⁴⁷ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018

⁴⁴⁸ Austin Bryan, North Carolina State University, *Kuchu activism, queer sex-work and 'lavender marriages' in Uganda's virtual LGBT safe(r) spaces*, Journal of Eastern African Studies, 19 augustus 2018

⁴⁴⁹ Melissa Minor Peters, *Kuchus in the Balance: Queer Lives under Uganda's Anti-Homosexuality Bill*, juni 2014

⁴⁵⁰ Idem

⁴⁵¹ Austin Bryan, North Carolina State University, *Kuchu activism, queer sex-work and 'lavender marriages' in Uganda's virtual LGBT safe(r) spaces*, Journal of Eastern African Studies, 19 augustus 2018

⁴⁵² Aliza Luft, University of Wisconsin-Madison, *LGBT Activism in Eastern Africa*, 2 april 2016

⁴⁵³ In 2016 werd ze ontheven uit haar positie aan de Makerere Universiteit. Uit protest sloot ze zichzelf naakt op in haar werkkamer om extra publiciteit te genereren. In 2017 werd ze een maand gedetineerd vanwege het beledigen van de president en probeerden de autoriteiten haar op te sluiten in een ziekenhuis voor geesteszieken. In 2018 werd ze opnieuw gearresteerd voor het beledigen van de president en kreeg een gevangenisstraf van 18 maanden opgelegd. Na beroep volgde vrijspraak door de rechter en kwam ze in februari 2020 weer op vrije voeten en sprak voor camera uit dat ze niet van plan was voortaan haar mond te houden over onderwerpen die haar aan haar hart gaan. Tijdens haar detentie werd haar de *Oxfam Novib Pen International Award for Freedom of Expression* toegekend. Zie: International New York Times, *'I refuse to Be Repentant': The Woman Challenging Uganda's Ruler: The Saturday Profile*, 07 april 2020; Daily Monitor, *Jailed Ugandan academic wins international award*, 17 januari 2020.

⁴⁵⁴ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018

5.1 LHBTI-Organisaties in Uganda

Uganda kent inmiddels een aantal al langer bestaande en vaak zeer effectieve en professionele belangenorganisaties voor seksuele minderheden. Ook zijn er organisaties die tijdelijk opkomen en dan weer verdwijnen. In deze paragraaf worden eerst de vier belangrijkste genoemd, gevolgd door een alfabetische lijst van waarschijnlijk minder belangrijke en in ieder geval minder bekende organisaties.

SMUG

De grootste, oudste, en in de pers veruit meest genoemde LHBTI-koepelorganisatie is *Sexual Minorities in Uganda* (SMUG). De organisatie bestaat formeel sinds 3 maart 2004 (opgericht door Victor Juliette Mukasa) en streeft er onder meer naar om de belangen van LHBTI'ers in Uganda te behartigen en de LHBTI-gemeenschap in Uganda te versterken. SMUG probeert dit te bereiken door onder meer belangenbehartiging, bescherming van en promotie van mensenrechten van LHBTI'ers, onderzoek, netwerken en het samenbrengen en ondersteunen van de verschillende LHBTI-organisaties in Uganda.⁴⁵⁵ Lidorganisaties zijn onder meer *Integrity Uganda*, *Freedom and Roam Uganda* (FARUG), *Icebreakers Uganda*, *Spectrum Uganda Corporate Initiative*, *Trans Support Initiative Uganda*, *the Uganda National LGBTI Security Committee*, *Most at Risk Population*, *St. Pauls reconciliation and Equality Centre*, *Kampus Liberty Uganda*, *Forum for Minority Rights*, *Youth on Rock Foundation*, *Trans Support Initiative Uganda* en *Rainbow Health Foundation Mbarara*.⁴⁵⁶ In 2018 vielen al achttien verschillende LHBT-organisaties onder de SMUG-koepel.⁴⁵⁷ Frank Mugisha is uitvoerend directeur van SMUG. De organisatie heeft een eigen website: www.sexualminoritiesuganda.org. Mugisha won meerdere prijzen voor zijn mensenrechtenwerk, waaronder in 2011 de *Robert F. Kennedy Human Rights Award*.⁴⁵⁸

FARUG

Freedom and Roam Uganda (FARUG) is een organisatie die zich richt op de ondersteuning van met name lesbische vrouwen door onder meer lobbying, ondersteuning, dialoog, het vergroten van de zichtbaarheid van lesbiennes en het hen een stem geven in het publieke debat.⁴⁵⁹ De organisatie bestaat in haar huidige vorm sinds 2003 (maar komt voort uit een groep mensen die zich al vanaf 1999 begonnen te organiseren)⁴⁶⁰ en is lid van de internationale jonge humanisten-organisatie IHEYO en van de *Coalition of African Lesbians* (CAL). De eigen website van de organisatie is: <https://faruganda.org/>. Het huidige hoofd van FARUG is Jacqueline Kasha Nabagesera.⁴⁶¹ Zij won in 2011 de *Martin Ennals Award* voor verdedigers van mensenrechten.⁴⁶²

Icebreakers Uganda

⁴⁵⁵ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

⁴⁵⁶ Idem

⁴⁵⁷ Austin Bryan, North Carolina State University, *Kuchu activism, queer sex-work and 'lavender marriages' in Uganda's virtual LGBT safe(r) spaces*, *Journal of Eastern African Studies*, 19-08-2018

⁴⁵⁸ Behind the Mask, *No form of intimidation will stop fight for gay rights in Uganda - activists on Kato's death*, 27-januari 2011, www.mask.org.za

⁴⁵⁹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

⁴⁶⁰ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018.

⁴⁶¹ CNN, *Uganda media can't publish identities of homosexuals, high court says*, 4 januari 2011

⁴⁶² Aliza Luft, University of Wisconsin-Madison, *LGBT Activism in Eastern Africa*, 21 april 2016

De organisatie *Icebreakers Uganda (IBU)*, richt zich op de belangenbehartiging van homoseksuelen ouder dan 18, op onderzoek en op jongerenonderwerpen. De organisatie richt zich met name op praktische zorg en ondersteuning van individuen die klem zijn komen te zitten maar werkt ook aan bewustwording en het tegengaan van stigmatisering.⁴⁶³ De organisatie is opgericht in 2004. De organisatie heeft een eigen website: www.icebreakersug.org. Hoofd van *Icebreakers* is Brian Nkoyooyo.⁴⁶⁴ In mei 2012 opende de organisatie de eerste speciaal op LHBTI'ers gerichte gezondheidskliniek. Tussen 2012 en 2015 werd een programma uitgevoerd waarmee meer dan 3.600 mensen overal in het land bereikt werden met voorlichting, glijmiddel en condooms.⁴⁶⁵

HRAFP

Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAFP) is een organisatie die zich met name inzet voor het opkomen voor mensenrechten van gemarginaliseerde groepen door het verstrekken van juridisch advies en ondersteuning. De organisatie heeft een zogenaamde *Legal Aid Clinic*, waar LHBTI'ers terecht kunnen als zij juridisch advies of juridische ondersteuning nodig hebben. Ook bemiddelt de organisatie bijvoorbeeld namens individuen met de politie of andere autoriteiten bij arrestaties of mensenrechtenschendingen. Verder coördineert de organisatie regelmatig juridisch werk van andere LHBTI-organisaties waaronder bijvoorbeeld het schrijven van gemeenschappelijke rapporten, eerst onder de naam Consortium en later onder eigen naam.⁴⁶⁶ De eigen website van de organisatie is: <https://www.hrapf.org/>.

Blessed Rwenzori Uganda is een belangenorganisatie die zich met name richt op het promoten van de rechten van seksuele minderheden in de rurale gebieden van het westen van Uganda in Rwenzori regio in Kasese district. De organisatie is onder meer actief op het gebied van juridische hulp, veiligheid, mensenrechten promotie en het bevorderen van economische zelfstandigheid.⁴⁶⁷

Bombastic Magazine is een LHBT tijdschrift en *Kuchu Times* een online-LHBT-platform,⁴⁶⁸ dat actief is sinds 2015.⁴⁶⁹ De eigen site van *Kuchu Times* is <https://www.kuchutimes.com/>. Het tijdschrift *Bombastic* is deels online beschikbaar via: <https://www.kuchutimes.com/bombastic-magazine-online-edition/>.

FEM Alliance Uganda is een organisatie opgericht in 2011 die opkomt voor de belangen van lesbische, biseksuele, transgender, queer vrouwen en andere vrouwen die zich seksueel aangetrokken voelen tot vrouwen. De organisatie richt zich naast belangenbehartiging op het promoten van mensenrechten, onderzoek, het bijdragen

⁴⁶³ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAFP) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

⁴⁶⁴ Mail & Guardian Online, *Gay Ugandans targeted after outing*, 29 oktober 2010

⁴⁶⁵ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018

⁴⁶⁶ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAFP) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

⁴⁶⁷ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAFP), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of s0gi 2019*, maart 2020

⁴⁶⁸ Aliza Luft, University of Wisconsin-Madison, *LGBT Activism in Eastern Africa*, 21 april 2016

⁴⁶⁹ Austin Bryan, North Carolina State University, *Kuchu activism, queer sexs-work and 'lavender marriages' in Uganda's virtual LGBT safe(r) spaces*, Journal of Eastern African Studies, 19 augustus 2018⁴⁷⁰ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAFP), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity, 2018: Increasing protections and reducing state violations*, oktober 2018

aan persoonlijke ontwikkeling en het bestrijden van geweld.⁴⁷⁰ Zie ook <https://sexualminoritiesuganda.com/fem-alliance-uganda/>.

Integrity Uganda is een (Anglicaans) religieus geïnspireerde organisatie, opgericht in 2000, die zich inzet voor LGBTI's en ervan uitgaat dat het geloof mensen zou moeten insluiten in plaats van uitsluiten. Ze is onderdeel van *Integrity USA* (www.integrityusa.org). Leaders van de organisatie in Uganda zijn onder meer de (oud) Anglicaanse bisschop Christopher Ssenyomnjo en Denis Iraguha. De in januari 2011 vermoorde David Kato⁴⁷¹ was secretaris van de organisatie.⁴⁷²

Health & Rights Initiative is een organisatie die bestaat sinds 2014 en zich richt op het promoten van gelijke behandeling van vrouwelijke sekswerkers, MSM, lesbische vrouwen, biseksuelen, transgenders en interseks personen in de regio's Northern en West Nile.⁴⁷³

HOPE Mbale is een organisatie die zich richt op het promoten van gelijke rechten voor de LHBTQ gemeenschap en sekswerkers in 7 districten (waaronder Mbale) in OostUganda.⁴⁷⁴

HUREED (Human Rights and Economic Empowerment Development) is opgericht in 2017 en is een organisatie die zich met name richt op economische steun, economische zelfstandigheid en gezondheidsondersteuning voor LHBTI'ers.⁴⁷⁵

Kuchu Shiners Uganda is een organisatie die zich met name richt op MSM en transgenders en onder andere zorgt voor opvang en hulp aan mensen die door hun familie verstoten zijn. Hun website is: <https://www.kuchushinersug.org/index.html>.

De organisatie *Liberty, Equality and Support Uganda* (LES-UG) richtte zich vanaf 2003 (opgericht door de in paragraaf 5.1 genoemde Cassandra) op het opkomen voor de belangen van transgenders en lesbiennes. In 2011 was de organisatie dermate geprofessionaliseerd dat er vier stafleden in dienst waren. In 2013 droeg Cassandra het voorzitterschap van de organisatie over.⁴⁷⁶ Het is niet bekend of de organisatie momenteel nog bestaat.

Queer Youth Uganda (QYU) is een LHBTI-belangenorganisatie, opgericht in 2006, gerund door jongeren die zich richt op het opkomen voor mensenrechten van LHBT-jongeren, hiv/aids-preventie en noodhulp aan LHBTI-jongeren in de problemen in het hele land.⁴⁷⁷ Zie ook <https://www.facebook.com/qyuganda/>.

Rainbow Mirrors Uganda is een organisatie van transvrouwen in Uganda. De organisatie komt onder andere op voor hun belangen en verstrekt informatie over

⁴⁷⁰ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity, 2018: Increasing protections and reducing state violations*, oktober 2018

⁴⁷¹ Human Rights Watch, *Uganda: promptly investigate killing of prominent LGBT activist*, 27 februari 2011

⁴⁷² Othersheep.org, *Associate Member with Other Sheep UGANDA, East Africa: Integrity Uganda*

⁴⁷³ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019*, maart 2020

⁴⁷⁴ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019*, maart 2020

⁴⁷⁵ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019* maart 2020

⁴⁷⁶ Melissa Minor Peters, *Kuchus in the Balance: Queer Lives under Uganda's Anti-Homosexuality Bill*, Juni 2014

⁴⁷⁷ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, juli 2017

juridische en gezondheidszaken.⁴⁷⁸ Zie ook:
<https://www.nswp.org/members/rainbow-mirrors-uganda>.

De organisatie *Spectrum Uganda Initiatives* (SUI) ook wel *Spectrum Initiatives Uganda* (SIU) genoemd, stelt op te komen voor 'gemarginaliseerde mensen' met name in Kampala en omgeving. Onder 'gemarginaliseerden' worden met name homoseksuelen verstaan zoals blijkt uit hun website: www.spectrumuganda.org. De organisatie zegt zich voornamelijk in te zetten voor MSM's (mensen die seks hebben met mannen) en op te komen voor hun belangen, met name op gezondheidsgebied maar ook op andere terreinen.⁴⁷⁹ De organisatie komt voort uit een groep van 40 mannen die in 1999 regelmatig bijeenkwamen en zagen dat mannen zoals zij, mannen die seks hadden met mannen, steeds meer het slachtoffer werden van hiv-infecties zonder dat daar aandacht voor was vanuit de overheid. De organisatie registreerde zich als ngo zonder direct duidelijk te maken dat ze zich speciaal wilden richten op de belangen van LHBT'ers.⁴⁸⁰

The National LGBTI Security Committee is een vrijwilligersorganisatie van mensen die de LHBTI gemeenschap in Uganda proberen te steunen door het monitoren, hulp bieden en documenteren van schendingen van rechten van LHBTI'ers.

In 2009 richtte een transman de organisatie *Transgender Empowerment, Advocacy and Tolerance Uganda* (TEAT Uganda) op.⁴⁸¹ De organisatie viel later uiteen..

Het *Trans Support Initiative* (eerst *Transgenders, Intersex and Transsexuals Uganda* geheten) werd in 2007 opgericht door transman en activist Nikki Mawanda.⁴⁸²

Transgender Equality Uganda werd opgericht in 2011 om specifiek voor de belangen van transgenders op te komen.⁴⁸³

De organisatie *Trans Youth Initiative Uganda* bestaat sinds 2017 en richt zich vanuit Mbarara met name op de belangen van jonge transgenders en sekswerkers.⁴⁸⁴

De organisatie *Tranz Network Uganda* is een platform-organisatie die zich richt op de belangenbehartiging van en voorlichting over transgenders en mensen die zich niet met één bepaalde vaste sekse of een stereotype beeld daarvan willen identificeren.⁴⁸⁵

*Uganda Health and Science Press Organization*⁴⁸⁶ is een organisatie van LHBTI'ers, voornamelijk afkomstig uit de pers. De organisatie heette eerst Go-Gay Uganda en heeft als doel het opkomen voor LHBTI-belangen, met name door perscampagnes. De organisatie is opgericht in 2008.⁴⁸⁷ De eigen site van de organisatie is <https://uhspauganda.org/>.

⁴⁷⁸ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAFP), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, juli 2017

⁴⁷⁹ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAFP), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, juli 2017

⁴⁸⁰ Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018

⁴⁸¹ Melissa Minor Peters, *Kuchus in the Balance: Queer Lives under Uganda's Anti-Homosexuality Bill*, Juni 2014

⁴⁸² Richard Lusimbo and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, Institute of Commonwealth Studies, 2018

⁴⁸³ Idem

⁴⁸⁴ Kuchu Times, *TRANS YOUTH INITIATIVE UGANDA (TYIU): BRINGING HEALTH SERVICES CLOSER TO RURAL BASED TRANS YOUTH*, 10 oktober 2019

⁴⁸⁵ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAFP), e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, december 2017

⁴⁸⁶ Aliza Luft, University of Wisconsin-Madison, *LGBT Activism in Eastern Africa*, 21-04-2016

⁴⁸⁷ Uganda Health And Science Press Association, *Background*

De *Uganda National LGBTI Security Committee* is opgericht in 2008 maar met name actief geworden in 2010 na de moord op LHBT-activist David Kato. Het bestuur bestaat uit verschillende vertegenwoordigers van andere LHBTI-organisaties en het doel is, zoals de naam al aangeeft, veiligheid te bieden voor LHBTI'ers die acuut in gevaar zijn. De organisatie doet dat onder meer door bemiddeling, praktische hulp en ook het opzetten van safehouses waar bedreigde LHBTI'ers kunnen worden beschermd.⁴⁸⁸

Rainbow Mirrors is een organisatie die LHBT+'ers probeert juridisch bij te staan door met zogenaamde '*Paralegals*', in de wet getrainde leken. Sommige '*Paralegals*' worden door HRAPF ondersteund om bij te leren en uiteindelijk advocaat te worden en vervolgens als advocaat LHBT+'ers bij te staan.⁴⁸⁹

De *Women's Organisation Network for Human Rights Advocacy* (WONETHA) is opgericht in 2008 en richt zich met name op het bevorderen van de rechten van sekswerkers in Uganda. Zo bestrijdt de organisatie, mede op basis van anti discriminatie bepalingen uit de grondwet, tegen de Anti-Pornography Act die volgens de organisatie gebruikt wordt als instrument om geweld tegen sekswerkers aan te wakkeren.⁴⁹⁰

⁴⁸⁸ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016

⁴⁸⁹ All Africa, '*Someone Willing to Help People Like Me' – Uganda's Paralegals*, 30 oktober 2020

⁴⁹⁰ Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF) e.a., *Protection and violations of the rights of female sex workers in Uganda in 2016*, december 2017

6 Lijst van gebruikte bronnen

A24 media, *Gays reportedly attacked in Uganda*, 24 oktober 2010

Afrobarometer, *Africans tolerant on religion, ethnicity, nationality, and HIV, but not on homosexuality, Afrobarometer survey finds*, 1 maart 2016
(<https://afrobarometer.org/press/tolerance-in-africa>), geraadpleegd op 12 november 2019

All Africa

- *Amnesty condemns country over attack on gays*, 19 september 2006
(<https://allafrica.com/stories/200609190096.html>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *Attacks On LGBT+ Ugandans Seen Rising After Minister Proposes Death for Gay Sex*, 22 oktober 2019 (<https://allafrica.com/stories/201910230066.html>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *Kampala homosexuals speak out*, 16 augustus 2007
(<https://allafrica.com/stories/200708170012.html>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *Report Exposes Misuse of Common Nuisance Law to Harass Members of the LGBTQ Community in Uganda*, 17 november 2020
(<https://allafrica.com/stories/202011170101.html>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *'Someone Willing to Help People Like Me' – Uganda's Paralegals*, 30 oktober 2020 (<https://allafrica.com/stories/202010300126.html>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

AI (Amnesty International)

- *Rule by Law, Discriminatory Legislation and Legitimised Abuses in Uganda*, juni 2014 (<https://www.amnestyusa.org/files/afr59062014en.pdf>) geraadpleegd op 4 november 2019
- *Uganda: Fear of torture or ill-treatment/medical concern/prisoners of conscience*, 15 september 2008
(<https://www.amnesty.org/en/documents/AFR59/007/2008/en/>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *Uganda: Rights groups hail landmark LGBT ruling*, 04 januari 2011
(<https://www.amnesty.ca/news/news-item/uganda-rights-groups-hail-landmark-lgbt-ruling>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

Bahati, David, *Memorandum on the Anti-Homosexuality Bill*, 2009,
(<https://www.wthrockmorton.com/wp-content/uploads/2009/10/anti-homosexuality-bill-2009.pdf>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

BBC

- *Fine for Ugandan radio gay show*, 3 oktober 2004,
(<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/3712266.stm>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *Uganda anti-gay law 'unnecessary'*, 08 januari 2010
(<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8448197.stm>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *Uganda president wary of gay bill*, 13 januari 2010
(<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8456624.stm>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

Behind The Mask

- *No form of intimidation will stop fight for gay rights in Uganda - activists on Kato's death*, 27-01-2011 (www.mask.org.za) laatst geraadpleegd op 14 februari 2011
- *Residents threaten to lynch suspected homosexuals*, 09 december 2010;

Boise Weekly Feature, *Exporting homo-phobia: American far-right conservative churches establish influence on anti-gay policy in Africa*, 8 september 2010

Brown, Evie, *LGBTI rights in national human rights institutions*, 21 maart 2014 (https://www.academia.edu/6996090/LGBTI_rights_in_national_human_rights_institutions?email_work_card=interaction_paper) geraadpleegd op 6 november 2019

Bryan, Austin, North Carolina State University, *Kuchu activism, queer sex-work and 'lavender marriages' in Uganda's virtual LGBT safe(r) spaces*, Journal of Eastern African Studies, 19 augustus 2018 (https://www.researchgate.net/publication/329063078_Kuchu_activism_queer_sex-work_and_lavender_marriages_in_Uganda%27s_virtual_LGBT_safer_spaces), geraadpleegd op 16 december 2019

Civil Society Coalition on Human Rights and Constitutional Law (CCHRCL), Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF), Rainbow Health Foundation (RHF), Sexual Minorities Uganda (SMUG), Support Initiative for Persons with Congenital Disorders (SIPD), *Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014 (<https://www.hrapf.org/index.php/resources/violation-reports/48-uganda-violations-report-october-2014/file>), geraadpleegd op 13 november 2019

The Consortium on Monitoring Violations Based on Sex Determination, Gender Identity and Sexual Orientation, *Uganda Report of Violations Based on Gender Identity and Sexual Orientation*, juli 2015 (<https://www.hrapf.org/index.php/resources/violation-reports/31-15-02-22-lgbt-violations-report-2015-final-2/file>), geraadpleegd op 14 november 2019

Craigwell, Antoine, *Cry wolf: Uganda and the anti-homosexuality bill*, 18 februari 2010 (<https://adhc.wordpress.com/2010/02/15/cry-wolf-uganda-and-the-anti-homosexuality-bill/>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

Daily Monitor, *Ntagali hailed for anti-gay fight*, 27 augustus, 2019 (<https://www.monitor.co.ug/uganda/news/national/ntagali-hailed-for-anti-gay-fight-1844754>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

Deutsche Presse-Agentur, *Anti-gay picketers demonstrate in Ugandan capital*, 22 december 2009

Deutsche Welle, *Opinion: Uganda's Sham Election, Another Waste of Time*, 15 januari 2021 (<https://www.dw.com/en/opinion-ugandas-sham-election-another-waste-of-time/a-56229029>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

Cape Times, *Africa's silent slaughter of gays and lesbians promoted by leaders and laws*, 6 december 2010

Cheney, Kristen, *Locating Neocolonialism, 'Tradition,' and Human Rights in Uganda's 'Gay Death Penalty'*, African Studies Reviews, Volume 55, Issue 2 september 2012,

pp. 77-95 (<https://www.cambridge.org/core/journals/african-studies-review/article/locating-neocolonialism-tradition-and-human-rights-in-ugandas-gay-death-penalty/33A06F4F33CF586E20E208BE790E71E0>) geraadpleegd op 16 maart 2021

Church of Uganda, *Church of Uganda's position on the anti homosexuality bill 2009*, 9 februari 2010

CNN

- *Why is Uganda attacking homosexuality?*, 8 december 2009
- *Uganda media can't publish identities of homosexuals, high court says*, 4 januari 2011

Daily Monitor, *Jailed Ugandan academic wins international award*, 17 januari 2020

East African Court of Justice, *HRAPF versus Attorney General of Uganda*, September 2016 (<http://eacj.org/wp-content/uploads/2016/09/Ref.-No.6-of-2014.pdf>), geraadpleegd op 16 maart 2021)

FARUG, Freedom and Roam Uganda, *The team*, 2019 (<https://faruganda.org/farug-team-2/>), geraadpleegd op 26 november 2019

Gay Rights Uganda (www.gayrightsuganda.org), geraadpleegd op 10-02-2011

Gayromeo, *Gay Happiness Index*, 2015 (<https://www.planetromeo.com/en/care/gay-happiness-index/>) geraadpleegd op 11 november 2019

Global Freedom of Expression, *Frank Mugisha & Others v AG & Fr. Simon Lokodo*, 2015 (<https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/wp-content/uploads/2015/06/Judgment.pdf>) geraadpleegd op 2 december 2019

The Guardian

- *'Nowhere to go': the young LGBT+ Ugandans 'outed' during lockdown*, 8 december 2020
- *Uganda anti-gay law declared 'null and void' by constitutional court* (<https://www.theguardian.com/world/2014/aug/01/uganda-anti-gay-law-null-and-void>) 1 augustus 2014, geraadpleegd op 29 oktober 2019
- *Uganda bans 38 organisations accused of 'promoting homosexuality'. Country's ethics and integrity minister claims banned NGOs exist to 'destroy the traditions and culture of this country'*, 20 juni 2012 (<https://www.theguardian.com/world/2012/jun/20/uganda-bans-organisations-promoting-homosexuality>), geraadpleegd op 11 november 2019
- *Uganda considers death sentence for gay sex in bill before parliament*, 09 januari 2010
- *Uganda detains leading lawyer for LGBT rights on money-laundering charges*, 23 december 2020
- *Ugandan church leader brands anti-gay bill 'genocide'*, 11 december 2009
- *Ugandan MPs press for death penalty for homosexual acts, Parliamentarians seek to resubmit bill to introduce capital sentences for gay sex*, 15 oktober 2019 (<https://www.theguardian.com/world/2019/oct/15/ugandan-mps-press-for-death-penalty-for-homosexual-acts>), geraadpleegd op 5 november 2019
- *'We were beaten': 20 LGBTQ+ Ugandans file lawsuit over alleged torture*, 22 juli 2020 (<https://www.theguardian.com/global-development/2020/jul/22/we>

were-beaten-so-badly-20-lgbtq-people-file-torture-lawsuit-in-uganda), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

The High Court of Uganda

- *Miscellaneous Cause No. 163 of 2010*, Ruling, 30 december 2010
- *Uganda Vs Katerega (CRIMINAL SESSION CASE NO. 0405 OF 2013) [2016] UGHCCRD 1*, 13 april 2016 (<https://ulii.org/ug/judgment/hc-criminal-division/2016/1>), geraadpleegd op 18 december 2019

HIVOS, *Victory for LGBTs in Uganda court case*, 22 december 2008 (<http://www.hivos.nl/english/News/News/Victory-for-LGBTs-in-Uganda-court-case>), geraadpleegd op 5 november 2019

Human Dignity Trust, *Uganda* (<https://www.humandignitytrust.org/country-profile/uganda/>), geraadpleegd op 6 november 2019

Human Rights Awareness and Promotion Forum (HRAPF)

- *2015 Annual Report*, juni 2016 (<https://www.hrapf.org/index.php/resources/annual-reports/2-161025hrapfannualreport2015updatedversion/file>), geraadpleegd op 13 november 2019
- onder auspiciën van het consortium samenwerkende LHBTI-organisaties, *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2016*, september 2016 (<https://www.hrapf.org/index.php/resources/violation-reports/33-161004ugandareportonlgbtviolations2016/file>), geraadpleegd op 19 november 2019
- e.a., *Protection and violations of the rights of female sex workers in Uganda in 2016*, december 2017 (<https://www.hrapf.org/index.php/resources/violation-reports/103-protection-and-violation-of-the-rights-of-female-sex-workers-in-uganda-2016/file>) geraadpleegd op 20 november 2019;
- e.a., *Uganda Report of Violations Based on Sexual Orientation and Gender Identity 2017*, December 2017 (<https://www.hrapf.org/index.php/resources/violation-reports/104-lgbt-violations-report-2017/file>), geraadpleegd op 20 november 2019
- e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sexual orientation and gender identity, 2018: Increasing protections and reducing state violations*, oktober 2018 (<https://www.hrapf.org/index.php/resources/violation-reports/100-report-of-violations-based-on-sexual-orientation-and-gender-identity-2018/file>), geraadpleegd op 21 november 2019
- e.a., *The Uganda report of human rights violations based on sozi*, augustus 2019 (<https://www.hrapf.org/index.php/resources/violation-reports/118-the-uganda-report-on-human-rights-violations-based-on-sozi-2018/file>), geraadpleegd op 30 april 2020
- e.a., *The Uganda report of human rights violations on the basis of sozi 2019* (<https://www.hrapf.org/index.php/resources/violation-reports/172-sozi-violations-report-2019/file>), maart 2020, geraadpleegd 15 februari 2021

Human Rights House, *LGBT rights in the Republic of Uganda threatened*, 29 januari 2011

Human Rights Watch

- *Dignity Debased, Forced Anal Examinations in Homosexuality Prosecutions*, juli 2016

- (https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/globalgbtanalexams0716web.pdf), geraadpleegd op 4 november 2019
- *Uganda: 'Anti-homosexuality' Bill threatens liberties and human rights defenders*, 15 oktober 2009
- *Uganda: Brutal Killing of Gay Activist. Amid Attacks, Officials Threaten Death Penalty for LGBT People*, 15 oktober 2019
(<https://www.hrw.org/news/2019/10/15/uganda-brutal-killing-gay-activist>), geraadpleegd op 6 november 2019
- *Uganda: Press homophobia raises fears of crackdown*, 8 augustus 2006
(<https://www.hrw.org/news/2006/09/08/uganda-press-homophobia-raises-fears-crackdown>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *Uganda: promptly investigate killing of prominent LGBT activist*, 27 februari 2011 (<https://www.hrw.org/news/2011/01/27/uganda-promptly-investigate-killing-prominent-lgbt-activist>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *Uganda: Respect Rights in COVID-19 Response*, 2 april 2020,
(<https://www.hrw.org/news/2020/04/02/uganda-respect-rights-covid-19-response>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *Uganda: State homophobia threatens health and human rights*, 22 augustus 2007 (<https://www.hrw.org/news/2007/08/22/uganda-state-homophobia-threatens-health-and-human-rights#>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *Uganda: Stop Police Harassment of LGBT People*, 17 november 2019
(<https://www.hrw.org/news/2019/11/17/uganda-stop-police-harassment-lgbt-people>), geraadpleegd op 16 maart 2021
- *Uganda Country Summary 2008*, januari 2009,
(https://www.hrw.org/sites/default/files/related_material/uganda.pdf), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021
- *Uganda LGBT Shelter Residents Arrested on Covid-19 Pretext*, 3 april 2020
(<https://www.hrw.org/news/2020/04/03/uganda-lgbt-shelter-residents-arrested-covid-19-pretext>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

The Human Truth Foundation, *LGBT Rights Across the World, Which are the Best and Worst Countries?*, 2017
(http://www.humantruth.info/lgbt_rights_across_the_world.html) geraadpleegd op 16 maart 2021

Icebreakers.org, *About us* (<https://icebreakersug.org/about-us/>), geraadpleegd 12 februari 2021

ILGA

- *Minorities Report 2017: attitudes to sexual and gender minorities around the world*, oktober 2017
(https://ilga.org/downloads/ILGA_RIWI_Minorities_Report_2017_Attitudes_to_sexual_and_gender_minorities.pdf), geraadpleegd op 11 november 2019
- *State Sponsored Homophobia 2019*, 2019
(https://ilga.org/downloads/ILGA_State_Sponsored_Homophobia_2019.pdf), geraadpleegd op 30 oktober 2019

The Independent

- *Arrested, harassed and excluded from society: What it's like to be LGBT+ in Uganda*, 19 mei 2020
(<https://www.independent.co.uk/independentpremium/world/uganda-gay-lgbt-homophobia-lets-walk-a9517416.html>);
- *Isolated, depressed and alone: Why for LGBT+ Ugandans, coronavirus lockdown has been 'simply torture'*, 9 juni 2020
(<https://www.independent.co.uk/independentpremium/world/coronavirus-lgbt->

[uganda-hiv-lockdown-covid-19-a9542481.html](#)), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

IDS, Institute for Development Studies, *Evidence Report No. 44, The Implications of the Anti-Homosexuality Bill 2009 on Uganda's Legal System*, november 2013 (<https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/id/10698/ER44%20Final%20Online.pdf>), geraadpleegd op 2 december 2019

Institute for War & Peace Reporting (IWPR), *Uganda ruling small victory in gay struggle*, 14 februari 2011 (<https://iwpr.net/global-voices/uganda-ruling-small-victory-gay-struggle>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

ICJ, International Commission of Jurists, *Kasha Nabagesera & Others v The Rollingstone and Giles Muhame*, 2010 (<https://www.icj.org/wp-content/uploads/2012/07/Kasha-Jacqueline-David-Kato-Kisule-and-Onziema-Patience-v.-Rolling-Stone-Ltd-and-Giles-Muhame-High-Court-of-Uganda-at-Kampala.pdf>), geraadpleegd op 2 december 2019

International New York Times, *'I refuse to Be Repentant': The Woman Challenging Uganda's Ruler: The Saturday Profile*, 7 april 2020

International Parliamentary Union (<https://www.ipu.org/about-us>)

Kaduuli, Stephen, York University, *Homophobia and the governance of sexuality in Uganda*, 5 juli 2011 (https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1873663), geraadpleegd op 3 december 2019

Kaggwa, Andrew, *Gays and the church* (www.the-african.org), februari/maart 2011, geraadpleegd 2011

Kuchu Times, *TRANS YOUTH INITIATIVE UGANDA (TYIU): BRINGING HEALTH SERVICES CLOSER TO RURAL BASED TRANS YOUTH*, 10-10-2019 (<https://www.kuchutimes.com/2019/10/trans-youth-initiative-uganda-tyiu-bringing-health-services-closer-to-rural-based-trans-youth/>) geraadpleegd op 28 december 2019

Laan, Fleur van der, en Eeke van der Wal, *Anti-Queer Morality in Uganda*, Universiteit Utrecht, mei 2014 (https://www.academia.edu/12624573/Anti_Queer_Morality_in_Uganda), geraadpleegd op 5 december 2019

Los Angeles Times, *Uganda gays live in fear after names published in newspaper*, 3 november 2010

Luft, Aliza, University of Wisconsin-Madison, *LGBT Activism in Eastern Africa*, 21 april 2016 (<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9781118663219.wbegss712>), geraadpleegd op 3 december 2019

Lusimbo, Richard and Austin Bryan, *Kuchu resilience and resistance in Uganda: a history*, in: N. Nicol et al. (eds.) *Envisioning Global LGBT Human Rights: (Neo)colonialism, Neoliberalism, Resistance and Hope* (London: Human Rights Consortium, Institute of Commonwealth Studies), 2018, pp. 323–45

(https://www.academia.edu/37403947/Kuchu_resilience_and_resistance_in_Uganda_a_history) geraadpleegd op 16 maart 2021

Mail & Guardian Online

- *Gay Ugandans targeted after outing*, 29 oktober 2010
- *LGBTQIA community in Uganda: 'We are human'*, 30 januari 2021.

Mamba Online, Major LGBT rights court victory in Uganda, 12 december 2016 (<https://www.mambaonline.com/2016/11/12/major-lgbt-rights-court-victory-uganda/>) geraadpleegd op 5 november 2019;

Metro Weekly, *Uganda revives 'Kill the Gays' bill, adds punishments for 'promotion' of homosexuality. Controversial bill was thwarted five years ago, but the government wants to curb 'unnatural sex'*, 14 oktober 2019 (<https://www.metroweekly.com/2019/10/uganda-revives-kill-the-gays-bill-adds-punishments-for-promotion-of-homosexuality/>), geraadpleegd op 5 november 2019

Morning Star Online, *Ugandan police arrest three gay activists*, 05 juni 2008

Nairobi TV/ BBC, *Ugandan court awards damages to lesbian couple in landmark ruling*, 22 december 2008

NBC News, *A record 4.5 percent of U.S. adults identify as LGBT, Gallup estimates*, 25 mei 2018 (<https://www.nbcnews.com/feature/nbc-out/record-4-5-percent-u-s-adults-identify-lgbt-gallup-n877486>) geraadpleegd op 16 maart 2021

Newsweek

- *UGANDA – Gay hell*, 4 november 2019
- *LGBT Activists in Uganda Taken Into Custody for Their Protection Subjected to Forced Anal Examinations*, 24 oktober 2019 (<https://www.newsweek.com/lgbt-activists-uganda-taken-custody-their-protection-subjected-forced-anal-examinations-1467638>) geraadpleegd op 16 maart 2021

The Newyorker, *Justice for Gay Ugandans?*, 11 oktober 2011 (<https://www.newyorker.com/news/news-desk/justice-for-gay-ugandans>), geraadpleegd op 11 november 2019

Nyanzi, Stella, *Dismantling reified African culture through localised homosexualities in Uganda*, *Culture, Health & Sexuality: An African Journal for Research, Intervention and Care*, p. 952-967, 14 juni 2013 (https://www.researchgate.net/publication/239064843_Dismantling_reified_African_culture_through_localised_homosexualities_in_Uganda), geraadpleegd op 10 december 2019

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Human Rights Council* (https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/HRC_booklet_EN.pdf) geraadpleegd op 16 maart 2021

Othersheep.org, Associate Member with Other Sheep UGANDA, East Africa: Integrity Uganda (https://web.archive.org/web/20121111230432/http://www.othersheep.org/Members_Integrity_David_Kato_Secretary.html)

The Parliament of Uganda, *Anti-Homosexuality Act 2014*, 2014

(<https://ulii.org/system/files/legislation/act/2013/2014/Anti-Homosexuality-Act-2014.pdf>), geraadpleegd op 29 oktober 2019

Peters, Melissa Minor, *Kuchus in the Balance: Queer Lives under Uganda's Anti-Homosexuality Bill*, Juni 2014

(https://www.academia.edu/37072013/Kuchus_in_the_Balance_Queer_Lives_under_Ugandas_Anti-Homosexuality_Bill), geraadpleegd op 17 december 2019

PEW

- The Pew Global Attitudes Project, *47-Nation Pew Global Attitudes Survey*, 4 oktober 2007 (www.pewglobal.org);

- *The Global Divide on Homosexuality*, 4 juni 2013

(<https://www.pewresearch.org/global/wp-content/uploads/sites/2/2014/05/Pew-Global-Attitudes-Homosexuality-Report-REVISED-MAY-27-2014.pdf>), geraadpleegd op 12 november 2019

Pink News

- *A Ugandan leader just called LGBT+ people 'terrorists'*, 5 oktober 2019 (<https://www.pinknews.co.uk/2019/10/05/uganda-lgbt-people-terrorists-elly-tumwine/>) geraadpleegd op 28 december 2019
- *Ugandan LGBT activists say hate crimes have surged since proposal of 'Kill the Gays' law*, 24 oktober 2019 (<https://www.pinknews.co.uk/2019/10/24/uganda-kill-the-gays-death-penalty-hate-crime-anti-lgbt-frank-mugisha/>), geraadpleegd 13 februari 2021.
- *Ugandan police charge 67 people with 'causing a nuisance' after harrowing raid on gay-friendly bar*, 13 november 2019 (<https://www.pinknews.co.uk/2019/11/13/uganda-police-ram-bar-gay-friendly-kampala-charged-causing-nuisance/>) geraadpleegd op 28 december 2019
- *Ugandan student 'tortured to confess gay sex' then expelled*, 8 oktober 2018 (<https://www.pinknews.co.uk/2018/11/08/uganda-student-torture-gay-sex-expelled/>) geraadpleegd op 28 december 2019
- *Ugandan president Museveni wins sixth consecutive term after campaign marred by homophobia and violence*, 16 januari 2021 (<https://www.pinknews.co.uk/2021/01/16/uganda-president-museveni-wins-election-sixth-term-violent-homophobic-campaign/>), geraadpleegd 13 februari 2021.

Reuters

- *Anti-gay rhetoric ramps up fear among LGBT+ Ugandans ahead of polls*, 6 januari 2021
- *Uganda arrests gay protesters at Aids meeting*, 4 juni 2008
- *Uganda denies plans to impose death penalty for gay sex amid global concern*, 14 oktober 2019 (<https://www.reuters.com/article/us-uganda-lgbt-rights/uganda-denies-plans-to-impose-death-penalty-for-gay-sex-amid-global-concern-idUSKBN1WT23I>) geraadpleegd op 5 november 2019
- *Uganda plans bill imposing death penalty for gay sex*, 10 oktober 2019 (<https://www.reuters.com/article/us-uganda-lgbt-rights/uganda-plans-bill-imposing-death-penalty-for-gay-sex-idUSKBN1WP1GN>) geraadpleegd op 30 oktober 2019
- *Ugandan officials summoned before court over torture of LGBT+ youth*, 21 augustus 2020
- *Ugandan paper gay men list 'chilling' – rights group*, 8 september 2006

- *U.N. urges for respect for LGBT+ Ugandans, ahead of polls*, 13 januari 2021

SMUG

- *Uganda: Mukasa and Another v Attorney-General (2008) AHRLR 248 (UgHC 2008)*, 2008 (<https://sexualminoritiesuganda.com/wp-content/uploads/2018/08/Victor-Case-.pdf>), geraadpleegd op 2 december 2019
- *Expanded Criminalisation of Homosexuality in Uganda: A Flawed Narrative Empirical evidence and strategic alternatives from an African perspective*, 2014 (<https://sexualminoritiesuganda.com/wp-content/uploads/2015/07/SMUG-alternative-to-criminalisation.pdf>), geraadpleegd op 25 november 2019
- *From Torment to Tyranny*, 9-05-2014 (<https://sexualminoritiesuganda.com/wp-content/uploads/2014/11/SMUG-From-Torment-to-Tyranny.pdf>), geraadpleegd op 30 oktober 2019
- *e.a. , Uganda Report of Violations Based on Sex Determination, Gender Identity, and Sexual Orientation*, oktober 2014 (https://hrapf.org/images/researchpapers/uganda_violations_report_october_2014_.pdf), geraadpleegd op 4 november 2019
- *And that's how I survived being killed, Testimonies of human rights abuses from Uganda's sexual and gender minorities*, april 2016 (https://sexualminoritiesuganda.com/wp-content/uploads/2016/04/And-Thats-How-I-Survived_Report_Final.pdf) geraadpleegd op 26 november 2019
- *'Even if they spit at you, don't be surprised' Health Care Discrimination for Uganda's Sexual and Gender Minorities*, augustus 2018 (<https://sexualminoritiesuganda.com/wp-content/uploads/2018/06/EvenIfTheySpit.pdf>), geraadpleegd op 4 november 2019
- *Uganda's 'Pornography Control Committee' To Get Away With Tracking LGBT People*, 28 augustus 2017

Star Tribune, *Minnetonka native's story stirs protest in Uganda*, 24 augustus 2007

Sunday Tribune, *Gay activist outed then beaten to death in his bed Ugandan paper called for 'hanging' for David Kato*, 30 januari 2011

The Telegraph, *Imprisoned under the cover of Covid: How the pandemic is being exploited to persecute LGBTQ+ people*, 25 november 2020

The Times, *Who's the real pervert here*, 1 februari 2011

Uganda

- *Penal Code Act 1950*, Chapter 145 Unnatural Offences, article 145,146,147 en 148 (<https://ulii.org/ug/legislation/consolidated-act/120>), geraadpleegd op 30 oktober 2019
- *The Childrens Act 1997* (<https://ulii.org/ug/legislation/consolidated-act/59>), geraadpleegd op 4 november 2019
- *Constitution of the Republic of Uganda*, Amended by the Constitution (Amendment) Act, Act 11/2005 and the Constitution (Amendment) (No.2) Act, 21/2005 (<https://www.refworld.org/pdfid/3ae6b5ba0.pdf>), geraadpleegd op 5 november 2019

- *Non-Governmental Organisations Act 2016*, 2016 (<https://ulii.org/ug/legislation/act/2016/1>), geraadpleegd op 13 november 2019
- *Uganda Vs Katerega (CRIMINAL SESSION CASE NO. 0405 OF 2013) [2016] UGHCCRD 1*, 13 april 2016 (<https://ulii.org/ug/judgment/hc-criminal-division/2016/1>) geraadpleegd op 18 december 2019

Uganda Gazette, *Bills Supplement no. 13, The Anti-Homosexuality Bill 2009*, 25 september 2009 (<https://nationalpress.typepad.com/files/bill-no-18-anti-homosexuality-bill-2009.pdf>), geraadpleegd op 5 november 2019

Uganda Health And Science Press Association, *Background* (<https://uhspauganda.org/>), geraadpleegd op 28 december 2019

United Kingdom (UK), Office for National Statistics, *Sexual Identity*, 2017 (<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/culturalidentity/sexuality>), laatst geraadpleegd op 17 maart 2021

United Nations

- *Intense Debate, Close Voting as Gender Identity, Sexual Orientation, Digital-age Privacy Take Centre Stage in Third Committee*, 21 november 2016, <https://www.un.org/press/en/2016/gashc4191.doc.htm>, geraadpleegd 12 februari 2021
- *Mandates of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression; the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association; and the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders*, 25-06-2012 (<https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gld=22026>), geraadpleegd op 11 november 2019
- *Mandates of the Working Group on Arbitrary Detention; the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression; the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association; the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders; and the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment*, 29 augustus 2016 (<https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gld=3324>), geraadpleegd op 11 november 2019

US State Department, *Country Reports on Human Rights Uganda*, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 (<https://www.state.gov/reports/2018-country-reports-on-human-rights-practices/>), geraadpleegd op 18 december 2019

The Washington Post

- *Gays in Africa face growing persecution*, 12 december 2010
- *Uganda arrests 16 LGBTQ-activists*, 26 oktober 2019 (<https://www.washingtonpost.com/world/2019/10/26/uganda-arrested-lgbtq-activists-heres-where-else-gay-rights-are-battleground-world/>)

Deze publicatie is een uitgave van:
Immigratie- en Naturalisatiedienst
www.ind.nl

Aan de inhoud van de publicatie kunnen geen
rechten worden ontleend. Tekst uit deze uitgave
mag onder bronvermelding worden gebruikt.

Maart 2021